อนุสรณ์ในการฌาปนกิจศพ

ท้อ อึ้งตระกูล

รุวัดธาตุทอง

วันพฤหัสบดีที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2516

สุพรรณี บั้นยารชุน

สุมาลี อัสสกุล

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

คุณยายท้อ อึ้งตระกูล

ณ เมรุวัดธาตุทอง

วันพฤหัสบดีที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๑๖

นางท้อ อึ้งตระกูล

ชาตะ ปีมะโรง วันเสาร์ เดือน ๕ ขึ้น ๕ ค่ำ พ.ศ. ๒๔๒๒

มตะ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

อายุ ๙๔ ปี

ประวัติ

คุณแม่ท้อ อึ๊งตระกูล มีบุตร ธิดา รวม ๓ คน

๑. นางสำราญ เบญจฤทธิ์

๒. นายเซ็งฮ้อ อึ๊งตระกูล

๓. นางเล็ก ชาญเศรษฐิกุล (ถึงแก่กรรม)

คุณแม่ท้อ ท่านเป็นคนที่มีความเมตตาจิตต์เป็นประจำ และได้ช่วยเหลือกิจการในด้านการกุศลตลอดมา และพยายามบำเพ็ญธรรมฟังเทศน์ทางวิทยุอยู่เสมอ และท่านได้ทำหน้าที่มารดาสมบูรณ์เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมความดี ในระยะที่ท่านอายุมากแต่ร่างกายของท่านก็ยังคงแข็งแรงสุขภาพดีตลอดมา จวบจนท่านป่วยในระยะหลังนี้ ก็เป็นการเจ็บไข้ของคนชรา ซึ่งสุดความสามารถของนายแพทย์จะรักษาได้ ท่านจึงได้จากบุตรและหลานไปด้วยความสงบ

หลวงตา

ของ แพรเยื่อไม้

ตายก่อนตาย

ตายเมื่อตาย ย่อมกลายไปเป็นผี
ตายไม่ดี ได้เป็นที่ ผีตายโหง
ตายทำไม เพียงให้ เขาใส่โลง
ตายโด่โต่ง นั้นคือตาย เสียก่อนตาย

ตายก่อนตาย มิใช่กลาย ไปเป็นผี
แต่กลายเป็น สิ่งที่ ไม่สูญหาย
ที่แท้คือ ความตาย ที่ไม่ตาย
มีความหมาย ไม่มีใคร ได้เกิดแล

ที่พูดนี้ ฟั่นฟอน ชวนฉงน
เหมือนเล่นลิ้น สำนวน คนตอแหล
แต่เป็นความ จริงอัน ไม่ผันแปร
ใครคิดแก้ อรหตได้ ไม่ตายเอย ฯ

มองแต่แง่ดีเถิด.

เขามีส่วน เลวบ้าง ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา ส่วนที่ดี เขามีอยู่
เป็นประโยชน์ โลกบ้าง ยังน่าดู
ส่วนที่ชั่ว อย่าไปรู้ ของเขาเลย ;
จะหาคน มีดี โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว ค้นหา สหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย มองแต่ดี มีคุณจริง ฯ

อัตตา หิ อัตตโน นาโถ..

มิใช่ใคร จะพึ่ง ซึ่งพระเจ้า
แต่พวกเรา ชาวพุทธ ศาสนา
ผู้เชื่อฟัง โอวาท พระศาสดา
พึ่งธรรมา คือพึ่ง ซึ่งตัวเอง,
ประกอบกรรม นำมา ซึ่งโภคผล
ตั้งแต่ต้น จนปลาย ได้เหมาะเหม็ง
ทั้งทางโลก ทางธรรม ก็ยำเกรง
คือ เล็ง สร้างตัว อยู่ทั่วกัน.
อัตตา หิ อัตตโน นาโถ แปล
ว่า "ตัว พึ่ง ตัว" แน่, ถ้าปัดผัน
เป็นอื่นไป วนเวียน พาเพี้ยน ครัน
พึ่งเขานั้น ไม่ "พึ่ง" เหมือนพึ่งตัว ฯ

เป็นมนุษย์ หรือ เป็นคน ?

เป็นมนุษย์ เป็นได้ เพราะใจสูง
เหมือน หนึ่งยูง มีดี ที่แววขน.
ถ้าใจ ต่ำ เป็นได้ แต่เพียงคน
ย่อมเสียที ที่ตน ได้เกิด มา.

ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ
ถ้ามีครบ ควรเรียก มนุสสา
เพราะ ทำถูก พูดถูก ทุกเวลา
เปรมปรีดา คืนวัน สุขสันต์จริง

ใจสกปรก มืดมัว และร้อนเร่า
ใครมีเข้า ควรเรียก ว่า ผีสิง
เพราะพูดผิด ทำผิด จิตประวิง
แต่ในสิ่ง นำตัว กลั้ว อบาย.

คิดดูเถิด, ถ้าใคร ไม่อยากตก
จงรีบยก ใจตน รีบขวนขวาย
ให้ใจสูง เสียได้ ก่อนตัวตาย
ก็สมหมาย ที่เกิดมา; อย่าเชือน เอย ฯ

พุทธทาสภิกขุ

สารบาญ

หน้า

ไอ้นิ่ม

ไอ้นิ่มมันมา บอกว่า "หลวงตาครับ! บวชให้ผมที" แล้วก็นั่งก้มหน้าน้ำตาซึม "ผมออกจากคุก ได้รับอภัยโทษเมื่อวันสถาปนาเจ้าฟ้าชาย"

นี่ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ที่มาปน ๆ กับของขวัญปีใหม่ ๒๕๑๖

ชื่อจริงของมันชื่อพิทักษ์ แต่วันที่พ่อมันพามาจากกรุงเก่า มันเอาแต่นั่งก้มหน้า ตื่นและขี้อาย หลวงตาเห็นอาการของมันแล้วก็นึกเอ็นดู เรียกมันอย่างล้อ ๆ ว่า "ไอ้นิ่ม" เลยพาให้ใคร ๆ ก็พลอยไอ้นิ่มไปด้วย แม้ตอนหลัง ๆ มันจะเลิกก้มหน้า และไม่นิ่มแล้ว แต่ชื่อนี้ก็ชินปาก มันจึงเป็น "ไอ้นิ่ม" เรื่อยมา

พอไอ้นิ่มเงยหน้า ธาตุแท้ของมัน ที่ถูกความตื่นความอายกดทับไว้ ก็ค่อย ๆ โผล่ ค่อย ๆ งอกออกมา รูปร่าง

ของมันสะโอดสะอง ผิวขาว หน้าตาดี แต่ตาส่อนอยู่นิดๆ ร่าเริงเสมอ ชอบร้องเพลง โดยเฉพาะเลียนเสียงไพรวัลย์ ลูกเพชร ได้ดีเป็นพิเศษ ซนและสะเพร่าเหลือหลาย เป็นแชม์ปทางทุบแก้วและถ้วยชาม จนได้รับนามว่า "เจ้านักแยกธาตุ" มีวิธีซนประหลาดๆ ไม่ซ้ำ เมื่อว่ากล่าวตักเตือน แต่มันก็เปลี่ยนแปลงความวิตถารอยู่เรื่อย นับว่ามันเป็นลูกศิษย์ที่ดูไม่จืดคนหนึ่ง ไม่แพ้เจ้าจ้อย ฉลาด โกง เจ้ามารยา

คราวหนึ่งค่ำแล้ว หลวงตากำลังเข้าที่สวดมนต์ พอเตรียมจะจุดธูปบูชาพระ ไอ้นิ่มก็เข้ามายืนร้องไห้อยู่ข้างหลัง

"ใครทำอะไรมึงวะ...?" วางธูปแล้วถามมัน

"เปล่าครับ....! ผมเสียใจ มาขอโทษหลวงตาครับ"

"มันเรื่องอะไร ถึงต้องมาขอโทษกู....?"

"ผมขโมยเงินหลวงตาครับ ผมเสียใจ" มันสะอื้นใหญ่

เรื่องปัจจัยที่ได้รับถวายนี้ หลวงตาบกพร่องมาก ไม่ได้สนใจเท่าที่ควร แม้จะมีเจ้าเปิ๊มดูแลเก็บงำ แต่ก็ยังมี

บางส่วน ปล่อยเรี่ยราด ล่อใจให้เด็กเสียนิสัย มิเพียงแต่ไอ้นิ่มเท่านั้นหรอก ที่หยิบฉวยเอาไป แต่คนอื่นมันไม่เคยแสดงความกล้าเหมือนไอ้นิ่ม การปลงอาบัติสารภาพผิดของมันคราวนี้ ทำให้หลวงตาเกิดศรัทธา รัก และไว้วางใจมันมากขึ้น แต่ก็อีตรงนี้เอง ที่เป็นช่องทางช่วยให้ไอ้นิ่มมีเงนซื้อของเล่นได้แปลก ๆ หนัก ๆ เข้าก็มิเพียงแต่ของหลวงตาเท่านั้น ใครต่อใครที่อยู่ในรัศมีสัมพันธ์ของไอ้นิ่มต่างก็ต้องเสียหายถูกขโมยไปตาม ๆ กัน ในที่สุดถึงกับตั้งหน้าคอยจับผิด กล่าวหากันและกัน กุฏิหลวงตากลายเป็นอาณาจักรแห่งความระแวงไปทันที ไม่มีใครไว้วางใจใคร สำหรับไอ้นิ่ม หากมีใครไปปริปากกล่าวหามันเข้า หลวงตาจะออกรับคุ้มครองมัน พลางอ้างถึงคุณสมบัติทางนิสัยให้พึ่งก้นอย่างทั่วถึง กว่าจะรู้ความจริงก็นาน นับแต่นั้น ก็เฝ้าจับตาดูความเคลื่อนไหวของมัน จับได้หลายครั้ง และก็ลงโทษกันเรื่อยมา ทุกครั้งที่ทำการสอบสวนมัน มันจะกล่าวแก้ความผิด ได้ก่อนที่จะแจ้งโทษให้มันรู้เสียอีก แสดงว่ามันเตรียมพร้อมอยู่เสมอ พอเห็นหน้า มันก็เดาออกเสียแล้ว

ว่าคำแรกหลวงตาจะพูดกับมันว่าอย่างไร ไหวพริบมันสูงมาก จนบางครั้งมันมากเสียจนกลายเป็นหมดไหวพริบ เข้าทำนอง "กินปูนร้อนท้อง" หรือ "ตุ๊กแกปากโว" หลวงตากลุ้มใจที่ไอ้นิ่มมันอ่านท่านออกอยู่ตลอดเวลา แต่มันก็ถูกหลวงตาจับผิดได้ และลงโทษกันเสมอ ๆ ยิ่งบ่อยเข้าโทษทัณฑ์ก็ยิ่งเข้าขั้นรุนแรงเข้าทุกที

ครั้งหนึ่ง พอเฆี่ยนมันไม้เรียวแหลกละเอียดไปแล้ว ยังแถมเตะเข้าอีกสองสามฉาด มันลงไปนอนจุกตัวงอ จนไอ้จ๋อยทนเวทนาเพื่อนไม่ไหว ร้องพูดเปรย ๆ ว่า

"ลงโทษไม่มีกฎเกณฑ์เลย เอาแต่ใจ เอาแต่โมโห"

"มึงว่าใครวะ.... ไอ้จ๋อย ?" หลวงตาหันไปตวาด

"ก็จะใครล่ะ ?" มันเถียงอย่างสิ้นเกรง พลางตรงไปประคองไอ้นิ่ม ไม่พะวงว่าหลวงตากำลังจะกลายเป็นยักษ์เป็นมารไป—และตรงรี่เข้ามาหามัน

"หนีไป....! ไอ้จ๋อย....! !" ไอ้นิ่มกลับตะโกนบอกเมื่อแลเห็นภัยจะมาถึงเพื่อน

"ว่าแต่มึงเถอะ....! มานอนรอตีนอยู่ได้ เดี๋ยวได้ตายห่....ลุกขึ้นวิ่งหนีซี....!" ไอ้จ๋อยก็แผดเสียงไม่เบา

"กูไม่หนี....! กูมันเลว จะยอมให้หลวงตาฆ่า เดี๋ยวท่านจะเสียความตั้งใจ"

ถ้อยคำของไอ้นิ่มตอนนี้ ทำให้หลวงตาชะงัก แทบจะล้มทั้งยืน

ไอ้นิ่ม เป็นเด็กที่มีความแตกต่างกว่าเด็กอื่น ที่เคยมาอยู่ด้วย ที่เห็นง่าย ๆ ก็คือ ยิ่งถูกทำโทษ ไอ้นิ่มยิ่งเข้าปรนนิบัติสนิทสนมยิ่งขึ้น และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง มันชอบเข้ามานั่งฟังหลวงตาพูดธรรมกับแขกบางคน เด็กอื่นมันไม่เคยสนใจ หลวงตาก็ไม่ได้ข้องใจอะไร คิดเสียว่าวิสัยเด็กมันเข้าไม่ถึง มันก็ยังงี้ แต่ไอ้นิ่มเป็นเด็กคนเดียวที่ไม่ยังงี้ แล้วหลวงตาจะไม่หลงมันได้ยังไง

มันมีอะไร ๆ ในตัว ที่ทำให้โกรธมันไม่ลง แต่ก็หลงมันไม่นาน

อาการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อยู่กะร่องกะรอยของมัน กลายเป็นปรกตินิสัยของมันไป ทำให้หลวงตาคิดเอาว่า ทุกอย่าง

ที่มันทำไป ล้วนแต่เป็นบทบาทลีลาของมันทั้งนั้น ความดี ความโง่ ความไร้เดียงสา ทะลึ่ง และสงบเสงี่ยมเรียบร้อย ล้วนแล้วแต่เป็นผลการแสดงของมัน มันตั้งอกตั้งใจบรรจงทำ นอกจากอย่างเดียวที่มันไม่ต้องตั้งใจเป็นพิเศษ แต่ทำได้อย่างใจเยือกเย็น และประณีต คือความเลว

ในที่สุด ก็ปลงใจเสียว่า "มันเป็นคนที่หมดหวัง" แต่ก็ทนเลี้ยงมันไป ทนมาจนกระทั่งแตกเนื้อหนุ่ม แล้วในที่สุดมันก็หนีหายไปจากวัด ไม่ได้บอกกล่าวเล่าสิบใคร ๆ พ่อของมันเสียใจแทบเป็นบ้า ถึงกับต่อว่าหลวงตาอย่างหยาบคายที่รักษาลูกของมันไม่ดี ก็น่าเห็นใจ เพราะมันมีลูกผู้ชายคนเดียวก็ย่อมจะรักและเสียใจเป็นธรรมดา ตอนแรกไม่มีใครรู้สาเหตุที่มันหนี มารู้ภายหลัง เหตุที่ทำให้มันละอายถึงกับอยู่ต่อไปไม่ได้ ก็คือมันเป็นโรค โรคชนิดที่คนอยู่วัด ไม่ควรรู้จัก ไม่น่าจะเป็น

จากนั้น ก็ไม่ได้เจอะเจอมันอีก ได้แต่ข่าวภายหลังว่ามันไปเข้าคณะนักร้องเพลงลูกทุ่งมีชื่อคณะหนึ่ง แต่ก็นาน ๆ ทีจะมีสาเหตุให้หวนไปคิดถึงมันสักครั้ง

หลวงตานึกถึงการมา การอยู่ การไปของไอ้นิ่ม แล้วก็สังเวชใจ

"เอ็งไปยังไง มายังไง ว่าให้กูฟังก่อน"

"เรื่องของผม ถึงไม่บอก หลวงตาก็คงเดาได้" มันว่า

"ไอ้ข้าน่ะเดาได้ แต่ก็คงผิดตามเคย เพราะเอ็งมันมีลูกเล่นมากมายนัก จนข้าเดาไม่ถึงคาดไม่ถูก อย่างเอ็งไปอยู่ในคุกยังงี้ข้าก็ไม่เคยนึก เคยได้ยินมาบ้างว่า เอ็งขึ้นไปอยู่เชียงใหม่ เป็นนักร้องตามคลับตามบาร์ มันก็โก้ดีนี่หว่า แต่ไหงผ่าเข้าไปในคุกล่ะ....?"

"อะไร ! นี่หลวงตาไม่รู้เรื่องของผมจริง ๆ หรือครับ....!" มันทำหน้าตื่น ด้วยแปลกใจ

"กูจะแกล้งไม่รู้เรื่องเอาแก้วอะไรวะ....!" หลวงตาตอบมันเหมือนตวาด

ไอ้นิ่มถอนใจ หน้าสลดลงอย่างทันทีทันใด มองเมินไปอีกทางหนึ่ง รำพึงด้วยเสียงเศร้า ๆ

"หลวงตาตัดผมได้จริง ๆ ผมไม่นึก"

หลวงตาฟังถ้อยคำ และเห็นอาการเงื่องหงอยของมัน ก็เดาความรู้สึกของมันได้ เกิดสงสารอย่างจับจิตจับใจ พูดด้วยเสียงราวกะจำเลยสารภาพ

"เอ็งให้อภัยหลวงตาเถอะวะ นิ่ม....! ข้าไม่ได้ตัดได้ลืมเอ็งอย่างเอ็งเข้าใจหรอก เอ็งก็รู้นี่นะ! ว่าข้ามันเป็นพระธุระมาก บ้านช่องที่ฝังรกแท้ ๆ ข้าก็ยังไม่ค่อยได้ไป ญาติพี่น้องทางโน้น ก็ไม่ค่อยไปมาหาสู่ข้า ยิ่งพ่อกับแม่เอ็งด้วยแล้ว เขายิ่งไม่ยอมมาเหยียบกุฏิข้าเอาเลย เขายังผูกใจโกรธข้าอยู่ในเรื่องที่เอ็งหนีหายไป"

"บาปตกอยู่กับผมแท้ ๆ ผมมันเป็นตัวการ...." ไอ้นิ่มว่า หน้าสลดลงไปอีก

"ลืมมันเสียเถอะวะนิ่ม คิดไปก็ไม่ช่วยอะไรให้ดีขึ้นมา เอ็งเล่าให้หลวงตารู้เรื่องหน่อย เอ็งไปทำอะไรเข้าถึงติดคุก"

"ผมทำร้ายร่างกายเขา บันดาลโทสะทนไม่ไหวจริง ๆ ครับหลวงตา...."

"ใครที่ไหน....ที่เอ็งไปทำร้ายเขาเข้าน่ะ....?"

"ชู้เมียผมเองครับ...!" ไอ้นิ่มทำตาลอย เมื่อพูดประโยคนี้ออกมา และไม่รอให้หลวงตาซัก เล่าต่อไป "เมียผมคนนี้ได้กันตั้งแต่สมัยเป็นนักร้องอยู่เชียงใหม่ เมื่อผมจากหลวงตาไปแล้ว ก็ขึ้นไปอยู่โน่นเพื่อน ๆ เขาชวนตั้งคลับ เป็นไปได้พักเดียวก็เกิดเรื่อง เพื่อนคนหนึ่งไปแทงคนเที่ยวตาย เลยต้องล้มเลิกกิจการ แยกย้ายกันไป ตัวใครตัวมัน ผมก็พาละมัยกลับบ้าน ผมสงสารเธอ ทางบ้านก็ไม่ว่า ผมก็อยู่กินกับละมัยมา โดยขอแยกไปปลูกบ้านอยู่ต่างหากที่ตลาดใหม่ แล้วอยู่ ๆ ละมัยก็ทรยศผม ไม่ใช่ใครที่ไหนอื่นไกลหรอกครับ ไอ้สุขลูกน้องผมนั่นเอง เสียแรงผมรักและไว้วางใจ ผมก็เลยบันดาลโทสะ ทำร้ายไอ้สุขเข้า จึงต้องติดคุก เรื่องก็แค่นี้แหละครับ"

"แล้วเดี๋ยวนี้ เมียเอ็งยังอยู่บ้านหรือเปล่า....?"

"อยู่ครับ....! อยู่กินกะไอ้สุขอย่างเปิดเผย ผมไปเจอมันมาแล้วทั้งสองคน"

"หมายความว่า เอ็งไปทำอะไรร้ายแรงกับมันเข้าอีกรึ....?"

"เปล่าครับ แต่ก็เกือบไปเหมือนกัน...."

"ไหนว่าไปดี....!"

"เมื่อผมได้รับการปลดปล่อย ผมก็ดีใจที่จะได้ทำตามแผนที่วางไว้แก้เผ็ดอีเมียใจชั่วกับไอ้สุข ยิ่งผมได้รับทุกข์ในคุกมานานเท่าไร ผมก็ยิ่งอยากจะฆ่ามันมากเท่านั้น ฉะนั้นผมจึงกะไปถึงบ้านกลางคืน จะไปกลางวัน ก็เกรงคนจะเห็นแล้วไอ้....อี สองคนนั้นจะรู้ตัว กะว่าจะให้มันตายกับมือทั้งสองคน แล้วจะหลบหนีไป วันหลังจึงจะมา คนทั้งหลายก็คงไม่สงสัยว่าผมเป็นผู้ร้าย ประมาณสัก ๓ ทุ่มได้หรอกที่ผมมาถึงและลัดเลาะแอบแฝงเข้าไปจนถึงบ้าน ย่องขึ้นบนเรือนพร้อมอาวุธ ผมพบมันอยู่กันแต่ลำพัง ปลอดคน สมใจนักผมแอบซุ่มอยู่ที่มุมเรือน อาศัยตุ่มน้ำเป็นที่กำบัง และมันทั้งคู่ก็อยู่ในลักษณะลืมตัว ปล่อยอารมณ์ไม่สนใจใคร แต่ผมก็ต้องเลิกล้มความคิด ฆ่ามันไม่ลง"

"เอ็งพบมันกำลังทำอะไรอยู่วะ....?"

"มันกำลังตบตีกัน ต่างล้มกลิ้งล้มหงาย ผ้าผ่อนหลุดลุ่ย "ไอ้ฉิบ...." เสียงอีมัย "กูอยู่กะเขามา กูไม่เคยเดือดร้อน

เขาไม่เคยทำให้กูต้องเจ็บช้ำเหมือนมึง ตีกูเสียให้ตายซี....! ไอ้ฉิบ....จะได้พ้นทุกข์พ้นร้อนไป มันกรรมของกู กูมันไม่รักดี เห็นผีเป็นเทวดา เห็นหมาเป็นคน หลงรักมึง" อีมัยรำพึง รำพันสลับ กับเสียงมือเสียงตีน ไอ้สุขกระทบ กับร่างมันกลิ้งไปเกลือกมา.... "เขา" ที่อีมัยมันเอ่ยถึงนั้น ผมรู้ทันทีว่าคือผม อีมัยมันรู้สึกสำนึกตัวแล้ว เมื่อโดนตีนโดนมือของไอ้สุข ชู้รักที่มันหลงใหล ถึงกับลืมผัวที่แท้จริง ผมฟังมันรำพันแล้วก็สงสาร เกือบจะออกไปช่วยมัน แต่ก็คิดได้ว่าหนมจีนกับน้ำยา มันสาสมกันดีแล้ว จะป้องกันมันทำไมเรื่องของมัน เหมาะดีแล้ว ที่เรารับทุกข์ทรมานอยู่ในคุก มันจะเคยไปร่วมทุกข์ช่วยเหลือหรือก็เปล่า อย่างดีก็โผล่ไปให้เห็นหน้าตอนแรกเพียงสองสามครั้งแล้วก็เงียบไป จะอะไรเล่า ถ้าไม่เพราะมัวระเริงระร่านกับผู้ชายอื่น ซึ่งได้รู้ต่อมาว่ามันก็ไอ้สุขนั่นเอง ยิ่งคิดมาถึงตอนนี้ก็อยากจะออกไปบีบคอ ฆ่ามันเสียให้ตายคามือให้สมแค้น สมกับที่มันชั่ว แต่ก็ได้คิดอีก จะต้องไปฆ่ามันทำไม ? ในเมื่อมันกำลังตายให้เห็นต่อหน้าต่อตา ปล่อยให้กรรมจัดการกับมันดีกว่า อีก

อย่างหนึ่ง ก็เกิดนึกเวทนาตัวเองขึ้นมา ที่มัวเมาหลงผิดมาตลอดเวลา ต้องเสียผู้เสียคน ต้องได้ชื่อว่าขี้คุกขี้ตะรางก็เพราะไปหลงรักหลงหวงอีคนชั่ว ไม่ผิดอะไรกับเอากระเบื้องไปแลกทองคำ ที่แล้วมาควรจะเป็นบทสอนใจได้ดีแล้ว ไฉนยังจะยอมเอาชีวิตไปแลกกับความเลวของอีมัยอยู่อีก ในเมื่อมันก็แสดงให้เห็นอยู่ตำตาว่า มันไม่ได้เลวน้อยกว่าเมื่อก่อนเลย การคิดขึ้นมาได้อย่างนี้ทำให้ผมถอยกลับ เลิกล้มแผนการณ์เสียดายตัวเอง แรกตั้งใจจะไปบ้าน ไปหาพ่อหาแม่และพี่น้อง แต่ก็ได้คิดอีกว่า ไอ้เราเสนียดจัญไรเต็มตัว ควรจะได้ล้างเสนียดจัญไรเสียก่อนเถอะ จึงควรกลับบ้าน ผมก็เลยตัดใจไม่แวะหาพ่อแม่ เดินตัดทุ่งมาขึ้นรถที่ถนนใหญ่บ่ายหน้าเข้ากรุงเทพ มาพบหลวงตานี่แหละครับ"

หลวงตาฟังไอ้นิ่ม มีอาการเงียบขรึมซึมเศร้าลงไปถนัด พลางนึกในใจว่า ไอ้นิ่มเป็นคนหมดหวังที่จะดีได้ มองไม่เห็นว่าใครจะมากลับนิสัยสันดานของมันได้ มันผ่านแหล่งอบรมที่สำคัญมาก็หลายแห่ง เริ่มตั้งแต่หลวงตาเอง ก็เฝ้าอบรมสั่งสอนมันครบมาแล้วทุกกระบวน ทั้งไม้นวมและไม้

แข็ง ในที่สุดก็ในคุกในตะราง มันก็ยังกลับตัวไม่ได้ แต่บทจะกลับได้ขึ้นมา ก็ช่างน่าอัศจรรย์....! ใครจะนึกบ้างว่า**คนเลว**จะกลับตัวได้ เพราะเห็นคนที่**เลวกว่า**เป็นเหตุ

หลวงตาเริ่มคิดว่า คนทุกคนไม่เลวร้ายเกินกว่าจะแก้ไข ไอ้นิ่มเป็นตัวอย่างที่ประหลาด เคยปลงใจว่าจะไม่ยุ่งกับมันต่อไป ก็กลับเปลี่ยนใจ

"ตกลง...." หลวงตาว่า หลังจากเงียบไปนาน "กูจะลองเล่นกับมึงอีกสักตั้ง ไอ้นิ่ม....! แต่มึงต้องกลับบ้านก่อนไปบอกขออนุญาตพ่อแม่มึงเสีย เอาเถอะกูจะรดน้ำมนต์ไล่เสนียดให้ อยู่ทางนี้ กูจะได้ติดต่อมิมนต์พระ จัดหาข้าวของ ว่าแต่เอ็งต้องรีบกลับมานะ ข้าจะกะวันบวชไว้เสียเลยเอาอาทิตย์หน้านี่แหละ....!"

ไอ้นิ่มลาจากหลวงตา กลับไปหาพ่อแม่พี่น้องมันในวันนั้น เพราะรถไปกรุงเก่ามีทุกเวลา หลวงตาหลับตาวาดภาพอย่างเป็นสุขแทนพ่อแม่พี่น้องของมัน ทุกคนคงจะดีใจที่มันได้รับพระราชทานอภัยโทษปลดปล่อยตัว ในโอกาสสถาปนาเจ้าฟ้าชายสยามมกุฎราชกุมาร และทุกคนคงจะแซ่

ซร้องสาธุการ ถวายพระพรเจ้าฟ้าชาย และพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกันอย่างทั่วถึง ที่แน่ใจว่าพ่อแม่พี่น้องของไอ้นิ่ม จะต้องยินดีปรีดาเหนือสิ่งอื่นใด ก็ตรงที่รู้ว่าบัดนี้มันกลับสันดานนิสัยได้แล้ว ถึงกับจะบวชเพื่ออบรมจิตใจ ประคองชีวิตให้มั่นคงในคุณงามความดีต่อไป พ่อแม่ของมันคงไม่ขัดข้องแน่ หากมันจะขออนุญาตบวช หลวงตามั่นใจอย่างนี้ จึงได้สั่งการตระเตรียมงานอย่างเต็มที่ เมื่อไอ้นิ่มมาถึงแล้ว จะได้ไม่ต้องยุ่งยากขวนขวายอะไรอีก

อาทิตย์ล่วงไป ถึงสองก็แล้ว สามก็แล้ว ย่างเข้าอาทิตย์ที่สี่ เกือบเดือน ญาติทางบ้านคนหนึ่งชื่อนายปลิวมาหา หลวงตาจึงถามข่าวคราวไอ้นิ่ม

"มันติดคุกติดตะรางที่ไหนหลวงตา....! มันโกหกพ่อแม่ของมันก็หมดปัญญา ระอาความไม่เอาถ่านของมันหลวงตาโดนลูกไม้มันเข้าแล้วละ ! ว่าแต่มันเอาอะไรไปบ้างล่ะ....?"

"ซื้อเครื่องแต่งตัวใหม่ให้มันชุดหนึ่ง กับให้เงินมันไป ๖๐๐ บาท" หลวงตาว่า

“โอ้โฮ....! ทำไมไปให้มันมากถึงขนาดนั้นล่ะหลวงตา...?”

“มันบอกว่า เป็นหนี้ยายแว่นข้างบ้านอยู่ ๕๐๐ บาท ตั้งแต่ก่อนติดคุก ไหน ๆ จะบวชแล้ว ก็อยากจะปลดเปลื้องหนี้ให้หมดเสียก่อน ข้าก็เลยให้มันไป”

“ก็ดีแล้ว” นายปลิวว่าแล้วก็มองหน้า แววตานั้นเหมือนจะมีเสียง “สมน้ำหน้า” กระเส็นกระสายออกมาด้วย

“ทำไงได้ล่ะวะ ! มันเป็นไปแล้วนี่” หลวงตาว่าแล้วก็ยิ้มอาย ๆ รู้แน่แท้ว่า หลงลูกเล่นของไอ้นิ่มเข้าจนได้ ใจหนึ่งก็นึกว่าไอ้นิ่มมันยังรักษาความมั่นคงทางสันดานของมันไว้ได้อย่างน่าชม ที่เคยเข้าใจว่า มันเกิดมาเป็นนักแสดงนั้น ไม่ผิดหรอก แต่ครั้งไหน ๆ บทบาทของมันก็ไม่ยอดเยี่ยมเท่าครั้งนี้ ครั้งนี้มันแสดงได้ “นิ่ม” จริง ๆ กรรมของกูที่ไปเรียกมันว่า **ไอ้นิ่ม**

(จากหนังสือพิมพ์ วิทยาสาร ฉบับ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๖)

ญาติ ?

เรื่องนี้ เกิดเวลาเช้า ของวัน เดือน ปี ที่ไม่คิดจะจำ ในขบวนรถไฟสายกรุงเทพ–พิษณุโลก ผู้ร่วมเหตุการณ์ได้แก่ผู้โดยสารในตู้ชั้นสาม

ตัวละคร ก็มี เขา คนขายอาหาร คนตรวจตั๋วโดยสาร และพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่ง

ปกติ รถไฟเที่ยวเช้า กรุงเทพ–พิษณุโลก มักจะมีผู้โดยสารมาก เขานั่งอยู่ที่เก้าอี้เยื้องกับพระภิกษุคนละซีกตู้รถ ปนกับผู้โดยสารอื่น ๆ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่แยกสีไม่ออก แต่ก็ไม่ถึงกับมองดูสกปรกจนออกกลิ่น ทุกคนที่โดยสาร ไม่มีใครรู้ถึงจุดหมายปลายทางของใคร นอกจากตนเอง ยิ่งเป็นคนที่มีสารรูปอย่างเขาด้วยแล้ว ก็ยิ่งไม่มีใครเขาอยากสนใจ เข้าทำนองว่า "เหมือนขอบฟ้ามาป้อง

ป่าไม้มาบัง" ทั้ง ๆ ที่นั่งเบียดกันไปแท้ ๆ แต่เขาก็ทำเหตุให้มีคนรู้ถึงจุดหมายปลายทางของเขา ขึ้นมาอย่างไม่ตั้งใจ

พนักงานขายอาหาร ถือจานข้าวผัดผ่านมา ปากก็ร้องเสนอขาย.... "ข้าวผัดคับ ข้าวผัด ข้าวผัดคับ ข้าวผัด.... ข้าวผัดไหมคับ ?" พอถึงเก้าอี้ที่เขานั่งอยู่ เขาก็แสดงความต้องการ คนขาย ยืนถือจานข้าวผัดอยู่ตรงหน้า ทำท่าสงสัยที่เห็นเขาลังเลไม่ยอมรับ แต่กลับพูดว่า

"ให้ทานผมกินสักจานได้ไหมครับ ผม....อ้า....!"

"ฮึ ! ไม่ใช่ของสำหรับทำบุญนี่ ของซื้อของขาย...." คนขายพูดเสียงกระชาก แล้วก็ผละจากไป เขาได้แต่มองตามทำตาปริบ ๆ หน้าเซียวอย่างชวนสงสาร คนที่นั่งใกล้ ๆ ได้เห็นและได้ยินถนัด จึงต่างพากันเพ่งมองเขา โดยเฉพาะพระภิกษุรูปนั้น...

"จะไปไหน เราน่ะ ?" ภิกษุชโงกข้ามช่องว่างไปถามเขา

"ผมจะไปภาชีครับ!"

"ทำไม! ไม่มีสตางค์ติดตัวเลยหรือ?"

"คับ!" เขาตอบ "ผมเพิ่งพ้นโทษ ออกจากเรือนจำ จะกลับบ้าน"

คำตอบ และกิริยาอาการเขา ทำให้พระรูปนั้นเพิ่มความสนใจ และแลเห็นความซีดเซียวอิดโรยของเขาชัดยิ่งขึ้น จึงพูดจาซักถามเรื่องส่วนตัว ซึ่งเขาก็เล่าให้ฟังอย่างซื่อ ๆ ได้ความว่า ต้องโทษเพราะฆ่าคนตาย บัดนี้พ้นโทษ กำลังจะกลับบ้าน บ้านอยู่ภาชี ไม่มีสตุ้งสตางค์ติดตัวเลย ข้าวก็ไม่ได้กินมาแต่วันวาน เขาหิวเหลือเกิน ทนไม่ไหว พระหนุ่มรูปนั้นฟังแล้วก็ทำหน้าเซียวไปด้วย....

คนขายอาหารผ่านมาอีก พระภิกษุจึงขอซื้อจานหนึ่งและโอเลี้ยง ๑ แก้ว แล้วก็ยื่นส่งไปให้เขา เขายกมือไหว้รับไปก้มหน้าก้มตากินเอา กินเอา อาการกินของเขาทำให้พระรูปนั้นต้องเบนหน้าไปทางอื่น หันมาดูอีกที เห็นเขานั่งคอพับหลับปุ๋ยไปแล้ว ภิกษุถอนใจอย่างเผลอตัว

ใครคนหนึ่ง เข้ามากระซิบ....

"ท่านเชื่อมันหรือ? ที่มันเล่าให้ฟังน่ะ!"

"โธ่! โยม คนหิวให้เห็นตำตาอย่างนี้ ยังจะมีกะใจสงสัยอะไรอีก?"

"ใจอย่างท่าน หมดตูดไม่รู้ตัว คนสมัยนี้ มันกลม...." เขาพูดแล้ว ก็มองหน้าทำยิ้ม ๆ และในยิ้มนั้นราวกะว่ามีความสงสารเสียเต็มประดา แล้วก็ผละจากไป....

เขาต้องตื่นขึ้น เมื่อพนักงานตรวจตั๋วมาสะกิด และยื่นมือมาขอตั๋วจะไปหนีบ เขาไม่มีให้ พนักงานก็จัดการปรับตามระเบียบ แต่เขาก็ไม่มีสตางค์จะให้ปรับอีก เหตุการณ์ชักลุกลามออกไป ถึงกับพนักงานหันหน้าไปประชุมปรึกษากัน ตกลงว่า ขอเชิญเขาลงจากรถ ที่สถานีที่จะถึงข้างหน้า เชียงราก! เขาก็ได้แต่นั่งฟังคำพิพากษาอย่างตาปริบปริบ ไม่โต้ตอบต่อรองอะไรทั้งสิ้น

เมื่อรถไฟหยุดสนิทที่สถานีเชียงราก เขาถูกเตือนให้ลงจึงลุกขึ้นจากเก้าอี้ที่นั่งโดยดี พลางยกมือไหว้พระภิกษุ....

"ผมต้องลงเสียแล้วลาละครับ ขอบพระคุณที่ให้ทานข้าว" เขาก้าวออกเดิน

"ไม่ต้องลง....นั่งต่อไปเถอะ!" ภิกษุว่า เขาลังเลคนตรวจตั๋วหันมามองพระ

"เขาไม่ได้เสียค่าโดยสาร ท่านจะช่วยให้เขาโกงเงินหลวงหรือ

"ฉันรับรองเอง คุณไม่ต้องห่วงหรอกว่า ผลประโยชน์ของคุณจะเสียไปเพราะพระ"

"ท่าน เป็นพระเป็นสงฆ์ ออกจะยุ่ง!" เขาบ่นอย่างไม่พอใจ

"คุณต่างหาก ที่เสือก ฉันจะช่วยเหลือนายคนนี้ คุณจะเดือดร้อนไปทำไม จะเรียกจะปรับสักกี่ร้อยกี่พันก็บอกมาซี!...."

"ร่ำรวยนักหรือ? ท่านน่ะ!"

"ไม่รวยหรอก ถ้าในย่ามฉันไม่พอให้นายปรับ ฉันก็

จะขอบิณฑบาตคนโดยสารเขา อยากจะรู้เหมือนกันว่า คนที่จิตใจเหมือนพวกนาย จะมีสักกี่คน”

ไม่ต้องบอกก็ได้ ลงใช้ภาษาที่รุนแรงแทงทิ่มอย่างนี้ เสียงโต้ตอบของทั้งสองฝ่ายจะดังลั่นขนาดไหน ? และสีหน้าอาการจะวิปลาศเป็นทาสอารมณ์ไปอย่างไร ? คนโดยสารทั้งตู้พากันชะเง้อมองอย่างหน้าตาตื่นไปตาม ๆ กัน ชั่วประเดี๋ยวเดียว ก็มีหลายคนเอาสตางค์มามอบให้พระ ทั้ง ๆ ที่พระยังไม่ทันออกปากบิณฑบาต ซิ้มคนหนึ่ง เข้ามาบอกว่า “หลงพ่อ อีไม่ต้องโอก อั๊วจะโอกคงเลียวเอง” ว่าแล้วซิ้มก็หันไปตกลงกับพนักงานตรวจตั๋ว.... จ่ายตามระเบียบ.... หันมาไหว้พระ แล้วซิ้มก็กลับไปนั่งที่เดิม ตกลงส่วนที่ได้รับจากคนอื่น ๆ พระก็มอบให้เขา....ชายคนนั้น.... เขารับด้วยมืออันสั่นเทา น้ำตาไหล พระภิกษุก็น้ำตาไหลเช่นกัน พอดี รถไปหยุดสถานีบางปะอิน พระจึงผละจากเขา เพราะจะลงที่นี่ ก่อนจะลงจากรถไป ชายคนหนึ่งเดินตามมารั้งชายจีวรไว้ถามว่า

"ท่านครับ! เขาเป็นญาติกับท่านหรือ?"

"ฮื่อ! ญาติ" พระภิกษุตอบแล้วก็ก้าวลงเหยียบพื้นสถานี เดินลิ่ว ๆ เหมือนจะรีบหนีเหตุการณ์นั้นไปให้ไกลแสนไกล.

๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๕

หมายเหตุ น่าอัศจรรย์ไหม? คนขายข้าวผัดคนนั้น ต่อมาบวชเป็นพระและตายในผ้าเหลือง เคยได้พบกับภิกษุหนุ่มรูปนี้ และปรารภถึงเหตุการณ์ในรถไฟครั้งนั้น ด้วยความละอายใจ...... และว่าอำนาจที่จูงใจให้เขาบวช คือเหตุการณ์ในวันนั้น ผู้เขียนยังไม่เข้าใจว่า มันคืออะไรกันแน่ท่านผู้อ่านช่วยคิดที--

มัทรี

คุณครูหญิงผู้นี้ ที่จริงมิใช่ชื่อมัทรี แต่มีอะไรหลาย ๆ อย่างในตัวครู ทำให้หลวงตานึกถึง มัทรี เริ่มต้นแต่รูปร่าง บุคคลิกลักษณะ และคุณสมบัติทางนิสัยใจคอ สาเหตุที่ชักพาให้คุณครูมาพบปะรู้จักหลวงตา คือ หนังสือพิมพ์รายวัน "สยามรัฐ" ฉบับวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๕ คอลัมน์ "ข้างวัด" โดย "อนุปสัมบัน" ได้เขียนถึงเรื่อง "หลวงตา" ทำให้คุณครูสนใจ อยากรู้จัก จึงสืบเสาะไปพบถึงวัด

หลวงตา มีปกติชอบจัดอันดับคนที่มาติดต่อกับท่าน โดยถืออายุเป็นหลัก วันนั้น หลวงตาจัดอันดับคุณครูหญิงผู้นี้ไว้ในตำแหน่ง พี่สาว แต่พอทราบถึงอายุจริงเข้า ก็เลยเลื่อนพี่สาวขึ้นเป็นแม่ เหตุที่หลวงตาจัดอันดับผิดพลาดไป

มากมายเช่นนั้น ก็เนื่องมาจาก ดูคุณครูยังสดชื่นแจ่มใสอย่างไม่น่าเชื่อว่าจะมีอายุขนาดนั้น

มัทรี เป็นสตรีในวรรณคดีชาดก รูปร่างหน้าตาก็เช่นเดียวกับนางเอกในวรรณคดีทั้งหลายที่กวีกำหนดไว้ ลักษณะที่ขาดไม่ได้ก็คือ สวย หลวงตาคุ้นกับมัทรีมานาน เพราะเป็นนักเทศก์มหาชาติ มัทรี ในความนึกเห็นของหลวงตา จึงมีรูปลักษณ์เด่นชัด ไม่แปรปรวนง่ายเหมือนนางในวรรณคดีอื่นที่รู้จักแต่เพียงผิวเผิน ส่วนคุณครูหญิงผู้นี้ นอกจากรูปสมบัติที่มองเห็นด้วยตาแล้ว ก็ยังมองเห็นลาง ๆ ว่า แม้คุณสมบัติก็เหมือนมัทรี เครื่องหมายที่ทำให้มั่นใจ ก็คือสาเหตุที่ทำให้คุณครูยังสดสาวกว่าวัยที่แท้จริง เหตุผลย่อ ๆ เท่านี้ก็พอแล้วที่จะเรียกหล่อนว่า มัทรี ได้อย่างสนิทปาก

เหตุที่ทำให้คนแก่เร็ว หลวงตาคิดเอาเองว่า อยู่ที่การมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ร้าย ความร้ายความเลวที่มองพบ มันจะย้อนกลับมาสุมเผาผู้นั้นให้เร่าร้อน อารมณ์ต้องเดือดพล่าน สังขารก็เลยเกราะกรอบ แก่เร็ว ส่วนการมองโลกในแง่ดี จะยังผลให้เกิดชุ่มชื่น เยือกเย็น จึงช่วยให้ไม่แก่ หรือแก่ช้า....

มัทรี ในครามนี้กเห็นของหลวงตา ก็เป็นเช่นนั้น

หลวงตาได้นำลักษณะนิสัยมองโลก มองชีวิต ในแง่ดีของมัทรี ออกเทศน์เสมอ หากเทศน์กับภิกขุโก๊ะ ซึ่งรู้แนวกันดี จะช่วยกันเน้นความดีของมัทรีแง่นี้ให้เห็นอย่างเด่นชัด หากเทศน์กันในแบบสมมติเป็นตัวละคร ตอนที่พระเวสสันดรถูกขับไล่ ภิกขุโก๊ะ ซึ่งแสดงเป็นพระเวสสันดร จะเจรจากับมัทรี เริ่มต้นโดยแจ้งข่าวว่า

'พี่ให้ทานช้างเผือกปัจจัยนาคแก่พราหมณ์ชาวกลิงครัฐ' ไปแล้วแต่วันวาน

มัทรี 'สาธุ....!'

'แล้วชาวเมืองบางส่วนเขาก็ไม่พอใจ เสนอให้เสด็จพ่อสญชัย ถอดพี่ออกจากกษัตริย์ บัดนี้พี่ไม่ใช่กษัตริย์ต่อไปแล้ว

มัทรี 'สาธุ....!'

'แล้วเขาก็ขับไล่พี่ไปอยู่ป่าเขาวงกต....'

มัทรี 'สาธุ........!'

'เออ.... นี่! มัทรีพูดภาษาคนได้แต่ สาธุ คำเดียวเท่านั้นหรือ สาธุ ตอนแรกเกิดจากเพราะรู้ว่า พี่ทำบุญให้ทาน ก็ควรอยู่....แต่เมื่อรู้ว่า พี่ถูกถอด ถูกขับแล้ว แม่ก็ยังสาธุ มันยังไง ๆอยู่นา........

ตอนนี้ มัทรีจะชี้แจงถึงเหตุและอานิสงส์ของเสียงสาธุว่า สาธุ เป็นคำศักดิ์สิทธิ์เป็นมนต์วิเศษแก้ทุกข์ได้ แก้ปัญหาชีวิตได้ คนโบราณจึงถือเป็นเสียงอุทานประจำ สาธุ แปลว่า ดีละ ! คนที่จะเปล่งเสียงศักดิ์สิทธิ์นี้ออกมาได้ ก็ต่อเมื่อมีความปีติอิ่มเอิบอยู่ภายใน การที่จะสร้างอารมณ์ปราโมทย์ปีติได้ ก็หมายถึงว่ารู้จักเลือกเฟ้นอารมณ์ภายนอก เข้ามาปรับปรุงความรู้สึกภายใน **หาความดีจากสิ่งที่ประสบสัมผัสได้ทุกชนิดแม้แต่ในพฤติการณ์ที่เลวร้าย** อย่างมัทรีสาธุกับโทษที่สามีได้รับ ก็เพราะมองเห็นความดีในความเลวร้ายอย่างชัดแจ้ง เช่นการถูกถอดยศ ลดอำนาจสิ้นความเป็นกษัตริย์ก็คิดว่า ดี จะได้เบาจากภาระ ใคร ๆ ก็รู้ว่า ภาระของกษัตริย์นั้นหนัก ถึงกับผูกเป็นคำพูดว่า

"ทุกข์แม่บ้าน ทุกข์สมภารเจ้าวัด ทุกข์ราชามหากษัตริย์" เมื่อสิ้นความเป็นกษัตริย์ ก็สิ้นทุกข์ หากถือตามมติคำพังเพยนี้ ดุจคนหาบหามของหนักมาไกลแสนไกล เมื่อมีผู้มาช่วยปลงลงได้ ก็น่าจะขอบคุณเขา ฉันใด บุคคลผู้เป็นต้นเหตุให้พระเวสสันดรถูกถอด ก็น่าจะถือเป็นมิตรที่ดี ฉันนั้น........ การสามารถค้นหาเหตุผลได้ด้วยอุบายอย่างนี้ ช่วยให้ มัทรี สาธุออกมาได้ หมายถึงมองเห็นความดีจากบุคคลผู้ตั้งตัวเป็นศัตรูเหล่านั้น จึงไม่มีความคิดที่จะโต้ตอบสนองร้ายเขา เรื่องราวที่น่าจะยาวยืด ก็เป็นอันสิ้นสุดยุติลงนี่แหละ อานิสงส์ของเสียง สาธุ ....

การอธิบายธรรมะ โดยอาศัยตัวละครเป็นหุ่นดังนี้ หลวงตาชอบนัก...........

หันมาสนใจเรื่องของ มัทรี ที่หลวงตาพบจริง ๆบ้าง

มัทรี เป็นครูสอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนชั้นนำแห่งหนึ่ง นั่งเก้าอี้ครูอาจารย์มานานกว่า ๓๐ ปี ครอบครัวมัทรี เป็นครอบครัวรักสามเส้า มัทรี เป็นภรรยาคนแรก สามีเป็นนายช่าง

ฐานะครอบครัวดี ทั้งสามคนมีรายได้งาม มีเงินเดือน มีงานส่วนตัว คือร้านค้าซึ่งเจริญดีพอควร มัทรีร่วมกันควบคุมกิจการกับภรรยาอีกคนหนึ่งซึ่งมีบุตร แต่มัทรีไม่มี ทั้งสามคนอยู่บ้านเดียวกัน ในกรุงเทพมหานครนี่เอง

"น่าสงสัยจริง ๆ" ตอนหนึ่งหลวงตาอุทานทักขึ้นที่กุฏิ จำได้ว่าเป็นเช้าวันอาทิตย์ก่อนที่หลวงตาจะไปกิจนิมนต์บ้านท่านศาสตราจารย์นายแพทย์อำนวย เสมรสุต

"สงสัยว่า อยู่ร่วมกันได้ยังไงน่ะหรือคะ ? หลวงตา" มัทรีว่า "ใคร ๆ ก็สงสัยกันทั้งนั้น บางคนโกรธแทนดิฉันเสียด้วยซ้ำ หาว่าดิฉันเป็นคนไม่ปกติ ไม่รู้จักโกรธ ไม่หึงหวง"

"อาตมาฟังดูแล้ว ยังพลอยนึกด้วยเลย บอกได้ไหมคุณครูทำใจได้ยังไง ?"

"ดิฉันไม่ใช่คนพิเศษอะไรหรอกค่ะ !" มัทรีว่า "กว่าจะอยู่ร่วมกันได้เป็นปกติสุข ก็เดือดร้อนขนาดหนักเหมือนกัน ความทุกข์ของดิฉันดูไปมันก็เหมือนน้ำ เมื่อขึ้นถึงระดับ

สุดฤทธิ์แล้ว มันก็ลด และขณะเดียวกัน มันก็พลอยกวาดเอาอะไร ๆ ที่รกรุงรังอยู่ให้เตียนสะอาดไปด้วย"

"แหม คุณครูช่างเปรียบ, น่าพึ่ง ขยายออกมาเถอะนึกว่าเอาบุญก็แล้วกัน ครอบครัวรักสามเส้า,ปัจจุบันนี้ มีมากเหลือเกิน นิยมแก้กันด้วยปืนบ้าง ยาพิษบ้าง หาผัวหาเมียกันใหม่บ้าง ล้วนแต่ช่วยเพิ่มปัญหาสังคมทั้งนั้น หน้าหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้ มีแต่ข่าวแย่งผัว แย่งเมียกัน เข่นฆ่าอาฆาตกัน ส่วนที่เรียบร้อยราบรื่นอย่างครอบครัวของคุณครูเป็นมงคลแก่การรู้เห็น กลับไม่มีใครสนใจนำออกมาเผยแพร่ **หากจะเผยแพร่เสียบ้างพร้อมกับวิธีการ หรือเคล็ดในการปรับตัว ปรับใจ ก็น่าจะเป็นกุศลแก่สังคมอยู่ไม่น้อย**

มัทรียิ้ม แล้วก็เล่าเสียงแจ๋ว

"ดิฉันแต่งงานได้แปดเดือน เขาก็ได้ภรรยาใหม่อีกสามีของดิฉันน่ะค่ะ! เขามาขออนุญาตดิฉัน อย่างน่าเอ็นดูว่า "ผมขอมีเมียสวยสักคนนะ เธออ่อนกว่าคุณรอบหนึ่งพอดี" ดิฉันไม่นึกว่า เขาจะจริงจังอะไร จึงเฉย ๆ พอเขา

ได้กันจริง ดิฉันแทบจะอกแตกตาย ยิ่งเขาพามาอยู่บ้านเดียวกันด้วย ยิ่งทรมานใจที่สุด ดิฉันไม่เป็นอันทำงาน สอนเด็กเกือบไม่ได้ ตอนนั้น น้ำหนักลดไปตั้งสี่–ห้ากิโล ใครเห็นสารรูปก็บ่นเวทนา อยู่ว่างไม่ได้ มันอยากจะร้องไห้อยู่เรื่อย มันอัปยศ อดสู เจ็บใจ, น้อยใจ, คิดฟุ้งซ่านไปสารพัด ครั้งหนึ่ง เขาเห็นดิฉันนั่งร้องไห้อยู่คนเดียว ก็เข้ามาลูบหลังลูบไหล่เป็นเชิงปลอบ แล้วก็ว่า "ผมไม่ได้ทำอะไรคุณสักหน่อย ร้องไห้ทำไม รอให้ผมทุบตีคุณเสียก่อนซีถึงค่อยร้อง" ดิฉันแทบจะกรีดร้องออกมา โธ่....ผู้ชายนะผู้ชาย ช่างไม่รู้หัวอกหัวใจเราเสียบ้างเลย ถึงขนาดนี้แล้ว ยังพูดได้ว่า "ผมไม่ได้ทำอะไรคุณสักหน่อย" จะต้องรอให้เราช้ำใจตายเสียก่อนหรือ ถึงจะยอมรับผิดว่าทำร้ายเรา ความทุกข์ ความน้อยใจ ทำให้ดิฉันถึงกับคิดฆ่าเขา คืนนั้น เขาหลับไป ดิฉันลุกขึ้นนั่งมองดูเขา นึกในใจว่า เราจะเอามีดปักลงไปตรงหัวใจเขาให้เต็มแรง เขาก็จะตาย !........จบเรื่องกันที....แล้วเราล่ะ ?........ติดคุก........! เขาก็จะโทรมละลายไปทีละ

น้อย เหลือแต่ทรากกระดูก ดิฉันใจหายเมื่อนึกเห็นภาพความตายของเขา ทำไมต้องมารีบร้อนให้เขาเป็นเช่นนั้น ? เรารักเขาใช่ไหม........? แล้วไปฆ่าเขาทำไม....? !!........ เพราะรักนั่นเอง รักแล้วทำไมต้องฆ่าด้วย.......? รักที่ทำให้ต้องฆ่ากันก็มีเหมือนกันหรือนี่........? ไหนว่า ความรักเป็นของดีไงล่ะ........? เลิกรักเขาเสียจะดีไหม........? จะได้ไม่ต้องมาคิดฆ่าเขา........ เลิกรักเขาไม่ได้ ! อะไรก็ไม่รู้ที่มาทำให้ดิฉันรักเขาเสียมากมาย ดิฉันพยายามหาเหตุผล ก็พบเห็นอย่างเลือนลาง และคิดว่าเลิกรักเขาไม่ได้แน่ แล้วก็เริ่มคิดหาทางต่อไป ว่าจะรักกันโดยไม่ต้องคิดฆ่ากัน รักกันโดยไม่ต้องเป็นพิษเป็นภัยต่อกัน คือรักอย่างไม่เป็นทุกข์นั่นเอง จะมีทางเป็นไปได้ไหม........? ตรงนี้แหละค่ะ! หลวงตาคะ! ....เป็นทางแยกของการเปลี่ยนแปลง "มัทรีเล่าเรื่องมีความหมายราวกระทำการวิจัยผ่าตัด นิสัยอารมณ์ของตัวเองด้วยอาการปกติ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ได้แสดงว่า เหตุการณ์ในคำเล่านั้นหลงเหลือตกค้างอยู่ในอารมณ์เลย หลวง

ตาฟังด้วยความอัศจรรย์ตลอดเวลา และนึกวิจารณ์ไปด้วยว่า นี่คือธรรมะในธรรมชาติของคน มัทรี ได้รับการสอนจากความทุกข์ของตัวเอง ความทุกข์ทำให้คนดิ้นรน ทำให้คนหาทางออก หากหาทางได้ถูกต้อง ทุกข์นั้นก็จะกลายเป็นบทเรียนที่มีค่า เหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าจึงทรงจัดว่า ความทุกข์เป็นอริยสัจจ์ ผู้ที่รู้สึกว่าทุกข์เท่านั้น ที่มีโอกาสจะพ้นทุกข์ ถ้าไม่รู้สึกว่ามีทุกข์ ก็จะจมอยู่กับความหลงผิดประมาทมัวเมาต่อไป...มัทรีเล่าต่อ....

"ดิฉันเริ่มหาทางเปลี่ยนกระแส เปลี่ยนทิศทางของความรัก ต่อไปนี้จะพยายามรักกัน ด้วยความรักชนิดที่ไม่ต้องคิดทำลายกัน มีทางค่ะ ! หลวงตา เว้นแต่ว่ามันไม่ได้เปลี่ยนไปโดยฉับพลันทันทีเท่านั้น มันจะค่อยเป็นค่อยไปทีละน้อย ทีละน้อย อุบายที่ช่วยการเปลี่ยนทิศทางของรักแบบใหม่นี้ ก็คือพยายามมองให้เห็นความดีของทุกคนที่เกี่ยวข้องอยู่กับเรา โดยเฉพาะคนที่ใกล้ชิด คนที่เคยสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่คนที่เรา เคยคิดว่า กำลังจะทำลายเรา ค่อย ๆ

ข่มค่อยๆผื่น แล้วก็เบนความสนใจ ไปค้นหาความดีของเขากับน้องภรรยาใหม่ของเขาน่ะค่ะ เดี๋ยวนี้ ดิฉันถือว่าเธอเป็นน้องก็พบค่ะ! เพราะมันไม่ได้อยู่เร้นลับอะไรเลย ทั้งเขาและน้อง พยายามแสดงความดีต่อดิฉันอยู่ตลอดเวลา แต่ความโกรธแค้นมาบังตาดิฉันเสียสนิท เข้าตำราว่าความรักทำให้คนตาบอด กระมังคะ ? เมื่อข่มใจ ปัดความโกรธความเพ่งร้ายออกไป ดิฉันก็พบความดีของเขากับน้องชัดขึ้นทุกทีเขาพยายามเอาอกเอาใจดิฉันทั้งสองคน ด้วยความที่เขาสำนึกผิดว่าทำร้ายดิฉัน เฉพาะการวางตัวของน้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เธอเคารพให้เกียรติดิฉัน อดทน หนักแน่นบางคราวดิฉันอารมณ์เสียเธอก็ไม่ถือสา ในที่สุด ดิฉันก็เห็นว่า เธอเป็นผู้ที่น่าสงสาร มากกว่าจะคอยตั้งแง่รังเกียจเกลียดชัง ใจดิฉันค่อย ๆ อ่อนลง ในที่สุด ก็รู้สึกได้อย่างสนิทใจว่า เธอเป็นน้อง เดี๋ยวนี้ดิฉันมิได้ถือว่า เธอเป็นผู้มาแย่งสามีของดิฉันเลย........จำได้ว่า ๗ เดือนค่ะ! หลวงตา ที่ดิฉันต่อสู้กับตัวเอง แต่นั้นต่อมา เราก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดิฉัน

ไม่มีบุตร ส่วนน้องเขามี ดิฉันก็รักค่ะ! รักมาก และออกจะวุ่นวายกับลูกยิ่งกว่าแม่ของเขาเสียอีก"

หลวงตายิ้มอย่างชื่นใจ เมื่อฟังเรื่องชีวิตเปลี่ยนของมัทรีจบลง อดไม่ได้ที่จะขยายความรู้สึก

"ต้นร้าย ปลายดี การเข้าสู่ภาวะปกติสุข ขึ้นอยู่กับการปรับปรุงความรู้สึกของคุณครูผู้เดียว **โลกจะเป็นอย่างไร ความสำคัญมันไม่ได้อยู่ที่ตัวโลกหรอก....! มันอยู่ที่ว่าเราจะเข้าไปรู้สึกต่อโลกนั้นอย่างไรต่างหาก ถ้าเราเห็นโลกเลว เราก็ตกนรก หากเราเห็นโลกสวยงามเราก็เหมือนได้ขึ้นวิมานสวรรค์**ฉะนั้น การปรับใจบ่ลูกสร้างนิสัยอารมณ์จึงสำคัญ อาตมาขออนุโมทนากับความสำเร็จของคุณครูด้วย"

"ขอบคุณค่ะ หลวงตา"

"อาตมาจับเคล็ดได้อีกอย่างหนึ่ง ผิดถูกไม่รู้"

"อะไรคะ? เคล็ดที่หลวงตาว่า"

"คือแต่ละคนรู้จักให้เกียรติกัน ไม่มีใครคอยนึกว่าใครจะเลว รู้สึกนึกคิดต่อกันด้วยใจบริสุทธิ์ อยากจะบัญญัติศัพท์

เสียเลยว่า **"ปริสุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ"** ขอถึงซึ่งความ**บริสุทธิ์เป็นสรณะ** ทำอย่างไรหนอคนส่วนใหญ่ เฉพาะครอบครัวแบบรักสามเส้า จะปรับใจได้เช่นนี้บ้าง อาจจะเป็นเพราะคุณครูเป็นผู้มีการศึกษาดีก็ได้ แต่อาตมาไม่แน่ใจหรอกข้อนี้ ผู้ได้รับการศึกษาดีขนาดเรียนสำเร็จมาจากเมืองนอกเป็นด๊อกเตอร์ ลุอำนาจความรัก ความหลง ฆ่ากันตายกลางถนนดุจกุ๊ยสารเลวตามซ่องสกปรก ก็มีให้เห็นเสมอ ๆ จึงหวังแต่ว่า ให้คนส่วนใหญ่หันมาปรับตัว อย่างคุณครู **คือรู้จักคิดรู้จักมองโลกในแง่ดี ฝึกใจให้รู้จักยอมรับความดีของผู้อื่นไม่คอยแต่เพ่งร้ายกัน** ไม่จำเป็นที่ทุกคนจะต้องมีการศึกษาดีเหมือนคุณครู การปรับปรุงความรู้สึกของตัวเองนั้นคนไม่รู้หนังสือเลยก็ทำได้, ทำได้แล้วก็คงไม่ต้องไปโดดน้ำตายไม่ต้องดื่มยาพิษ ไม่ต้องฆ่ากัน ยิงกันให้เสียลูกปืน และไม่ต้องประชดแก้เผ็ดกันและกัน ด้วยการประพฤติผิดศีลธรรมอย่างที่แทบจะกลายเป็นแฟชั่นไปแล้ว ในทุกวันนี้"

ทุกวันนี้ คุณครูมัทรีอุทิศเวลาบั้นปลายชีวิต เพื่อพระศาสนา พูดอยู่เสมอว่าที่แล้วมามัวกังวลแต่งานไม่ค่อยได้เข้าวัด คงคิดอยากจะชดใช้การสูญเสียแง่นี้ มัทรีจึงเริ่มเอาจริงเอาจังเป็นพิเศษ บอกว่ารับประทานอาหารเจมาได้กว่าปีแล้ว บุญกุศลอันใดที่พอจะทำได้ มัทรีก็เร่งทำ ส่วนการเผยแพร่ศีลธรรม ในยุคที่สังคมกำลังระเริงกับกิเลสตัณหา หันหลังให้ศีลธรรมศาสนาอยู่อย่างปัจจุบัน มัทรีก็เยี่ยงเดียวกับปัญญาชนทั้งหลาย เห็นว่าเป็นปัญหาสังคมที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน จึงศรัทธาเผยแพร่เรื่องนี้เป็นพิเศษ นอกจากพร่ำเตือนลูกศิษย์หนุ่ม ๆ สาว ๆ และคนรู้จักด้วยปากตนเองแล้ว หากเห็นผู้ใดมีท่าทางจะผดุงศีลธรรมได้ดี มัทรีก็สนับสนุน ดังกำลังสนับสนุนเรื่อง "หลางตา" อยู่ขณะนี้ มัทรีเพียรชักชวนผสมเคี่ยวเข็น ให้ใครต่อใคร อ่านหนังสือหลวงตาชั่วเดือนเศษก็เป็นจำนวนพัน ๆ นับว่าไม่น้อย

ในส่วนที่มัทรี ปฏิบัติต่อหลวงตาจริง ๆ นั้น ในวันที่สนทนากันจนถึงกับได้อาศัยเป็นวัตถุดิบมาเขียนเรื่องนี้ มัทรีได้จัดสักการะไทยทานไปถวาย มีผ้าห่มหนาว ๑ ผืน กระดาษ

อนามัย ๑ คู่ กระดาษเขียนหนังสือ ๒ ริม ดินสอดำซึ่งมัทรีเหลาไปเสร็จ ๑ โหล ยางลบ ๒ แท่ง ดินสอหมึกแห้ง ๒ ด้าม ขณะน้อมถวาย มัทรีพูดว่า

"ดิฉันขอถวายของนี้ ด้วยความคิด ความหวัง ขออย่าให้หลวงตาสึกนะคะ!!!"

"ใครจะรับรองคุณครูได้" หลวงตาว่าขณะรับประเคน "ตายแล้วก็เอาไปฝัง คนที่ยังก็จงทำความดี มันบ่แน่......." ได้เฮฮากันนิดหน่อย

"จะสึกก็ไม่ว่า ขอแต่อย่าเลิกเขียนหนังสือนะคะ.... !" มัทรีเริ่มผ่อนผันให้

มัทรีลากลับไปแล้ว หลวงตาหันมามองของถวาย โดยเฉพาะกระดาษ ๒ รีมนั้น แล้วก็ทำหน้าเหมือนปวดท้อง ครวญครางอยู่ในหัวอก เพ้อรำพึงกับลมว่า "เขียนหนังสือแบบอาตมานี่ นึกว่าจะเหมือนตรวจข้อสอบนักเรียนงั้นหรือคุณครูขา.......!" อ้อ.......! แล้วก็ลืมถามมัทรีไปว่าจะอนุญาตให้นำกระดาษนี้ไปใช้ในทางอื่น เป็นต้นว่าห่อของได้บ้างหรือเปล่า ถ้ามัทรียอมผ่อนผันให้อีกสักข้อหนึ่ง หลวงตาคงจะสบายใจขึ้นอีกเยอะ..................

๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖

สะเดาะเคราะห์

๘.๐๐ น. เป็นเวลาพระสงฆ์ลงประชุมทำวัตร์เช้า ที่พระอุโบสถ เป็นกิจวัตร์ที่ปฏิบัติมา นับแต่ท่านเจ้าคุณเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้ปกครอง และกระทำตลอดปี.... ไม่ใช่จะฉะเพาะวันโกนวันพระเหมือนแต่ก่อน นี่คือ ขนบประเพณีในวัด.... หลวงตา....

วันนั้น ออกจากโบสถ์ เมื่อเสร็จทำวัตร์เช้าแล้ว หลวงตาก็รีบกลับกุฏิ เพราะเวลาใกล้จะ ๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นกำหนดเวลาที่เจ้าภาพรายหนึ่งนัดไว้ หลวงตาจึงต้องไปรออยู่ที่ลานวัด ในช่วงเวลาที่รอรถมารับอยู่นั่นเอง เขาก็มา มิใช่เจ้าภาพหรอก เขาเดินตามท่านพระครูสัญญาบัตร์รูปหนึ่งมา และท่านพระครูก็แนะนำให้รู้จัก "คุณลิน เขามีศรัทธาจะซ่อมพระพุทธรูปเก่าสัก ๗ องค์" พระครูชี้แจงกับหลวงตา "ผมให้เขาไป ๒ องค์ คุณมีบ้างไหมล่ะ? มีก็ให้คุณลินเขาไปซ่อมให้ซี !"

คุณลินยิ้ม พร้อมกับยกมือไหว้หลวงตา ที่ช่วงแขนขวามีห่อของซึ่งหุ้มไว้ด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์พาดขวางอยู่ คือพระเก่าของท่านพระครูนั่นเอง

"ทำไมถึงต้องซ่อม ๗ องค์ล่ะ ?" หลวงตาถามเขาดื้อ ๆ

"สะเดาะเคราะห์ครับ ! ผมเคราะห์ไม่ดี ขับรถไปชนคนตาย ผมเป็นหลานหลวงพ่อเต๋ ท่านรดน้ำมนต์ให้ผมแล้วและแนะนำให้ผมซ่อมพระพุทธรูป ๗ องค์" เขาพูดด้วยอาการยิ้มแย้มเป็นกันเอง

ขณะนั้นเวลา ๙.๐๐ น. เศษแล้ว เจ้าภาพที่นัดก็ยังไม่มา หลวงตาจึงตัดสินใจพาคุณลินกลับกุฏิ เพราะมีพระพุทธรูปที่ตั้งใจจะซ่อมอยู่องค์หนึ่ง เอามาจากวัดอัมพวันบางใหญ่ เมื่อสักประมาณ ๒ เดือนมาแล้ว เดินพลางคุยพลาง เล่าถึงประวัติของพระที่ได้มา และจะให้เขาไปซ่อมสู่เขาฟัง ว่าไปวัดอัมพวัน ทางวัดจัดรับรองในโบสถ์ ขณะว่างจากคณะทายกทายิกาที่มาสนทนาต้อนรับ หลวงตาก็เกร่ไปเที่ยวดูอะไร ๆ ในวัด เพราะวัดนี้เพิ่งมาเป็นครั้งแรกจนเรื่อยมาถึงวิหารเก่า เข้าไปข้างใน เห็นมีพระพุทธรูป

เต็มไปหมด ล้วนแต่เป็นพระชำรุดพิการทั้งสิ้น ขณะนั้นไม่รู้ว่ามีอะไรมาดลใจ ยกมือพนมไหว้ พลางนึกอธิษฐานว่าขอให้พบพระชำรุดขนาดที่พอจะซ่อมได้สักองค์เถอะ จะนำไปซ่อม แล้วจะเอามาถวายคืนไว้ที่เดิม

สาเหตุจูงใจให้คิดดำริจะซ่อมพระพุทธรูป ก็คือต้องการสะเดาะเคราะห์ ไม่รู้ว่าจำใครมา และไม่รู้จนกระทั่งว่าตัวเองมีเคราะห์อย่างไร จึงต้องสะเดาะ แต่ที่มั่นใจนั้นมีอยู่อย่างหนึ่ง คือทำพระพิการให้กลับเป็นพระที่สมบูรณ์ คงไม่ต่างอะไรกับถวายการพยาบาลพระสรีระสังขารของพระพุทธเจ้า นึกได้อย่างนี้ก็ปลื้มใจ

ถึงกุฏิ เรียกลูกศิษย์ให้จัดแจงอัญเชิญพระองค์ที่ว่าลงมาจากที่ประดิษฐาน จัดการห่อเรียบร้อยแล้วก็มอบให้แก่เขา คุณลิน

"ยังไม่ครบ" เขาว่า "ผมไม่รู้จะไปหาที่ไหน ถ้าท่านช่วยหาให้ครบก็จะดี"

"ฉันมีอยู่เท่านี้ แหม เวลาน้อยเสียด้วย ฉันก็จะรีบไปธุระ เอาเท่านี้ก่อนเถอะ ไปหาที่อื่นเอาบ้าง" ปรารมภ์

เรื่องอื่น ๆ แล้วก็หันมา "ฉันก็อยากได้บุญทำนองเดียวกับคุณเหมือนกัน โชคดีนะ! ที่มีโอกาสสะเดาะเคราะห์ร่วมกัน"

"ครับ ๆ" เขายกมือไหว้อีก "ท่านเป็นพระเป็นสงฆ์คงไม่สะดวกในเรื่องปัจจัยใช่ไหมครับ ? เหมาะแล้วละที่ผมจะซ่อมถวาย เพื่อนผมเขาเป็นช่างหล่อพระ เขาไม่คิดผมแพงหรอก ว่าแต่........" คุณลินหยุดพูด ทำหน้าฉงน

"อะไรหรือคุณ ?"

"ท่านช่วยเขียนหนังสือให้ผมสักหน่อยเถอะครับ !"

"หนังสืออะไร ?"

"เขียนบอกว่า ท่านได้มอบพระแก่ผู้ถือหนังสือฉบับนี้ไปซ่อม ลงชื่อวัด ชื่อท่านให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้าใจผิด"

"เออ! จริงซีนะ เดี๋ยวนี้คนทุจริตมิจฉาชีพมันเยอะมันขะโมยไม่เลือก พระเจ้ามันยังตัดคอได้...ตำรวจเขาก็ต้องคอยสอดส่องเพ่งเล็งหน่อย แหม คุณรอบคอบดีจริง ฉันนึกไม่ถึง ไอ้ประโยชน์ของฉันจะพาให้คุณลำบากไปด้วย...." รำพึงรำพรรณชมเชยเขา พลางก็เขียนหนังสือที่มีความหมายเสมือนใบเบิกทาง แล้วมอบให้เขาไป........

เขาทำให้หลวงตารู้สึกเป็นสุข ไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ที่ไหน หากนึกถึงการมาของเขาแล้ว หลวงตาก็ให้รู้สึกกระหยิ่ม เพราะเขามาได้จังหวะเหมาะเจาะ ว่าอย่างหมอดูก็ว่า "ดวง" เขาก็จะสะเดาะเคราะห์ หลวงตาก็จะสะเดาะเคราะห์ เจตนาและประโยชน์มันประสานกันอย่างเหมาะเจาะนักหนา ที่หลวงตายินดีมากกว่านี้ ก็ตรงที่เขามาช่วยปลดเปลื้องกังวลลงได้ เพราะนับแต่ได้พระมา ก็สืบเสาะหาช่างค่าที่ตัวเองไม่ประสาในเรื่องนี้อย่างหนึ่ง กับมัวเที่ยวเทศน์จนไม่มีเวลาจะทำอะไรได้อย่างหนึ่ง ทำให้ล่าช้ามา ว่าไปแล้ว จะให้เสร็จ ๆ ไปก็มีทาง แต่ต้องเสียสะตุ้งสตางค์แพงหน่อย แต่ก็ไม่กล้าสละ มัวแต่หาทางอยู่ว่า ทำอย่างไรถึงจะได้ของดีที่สุด แล้วก็เสียเงินน้อยที่สุด ตามปกติวิสัยของผู้ชินต่อของประเคนมาเสียจนเคยตัว ทั้ง ๆ ที่ก็เคยรู้มาบ้างว่า การทำบุญสะเดาะเคราะห์ เวลาซื้อของ เขาไม่ให้ต่อเช่น ซื้อทองปิดพระก็ดี ซื้อนก ซื้อปลา หรือสัตว์มีชีวิตทุกชนิด เพื่อเอามาปล่อยก็ดี เขาห้ามต่อ หลวงตาก็ยังอดไม่ได้

ความกระหยิ่มยินดีต่อโชคลาภที่คุณลินเขานำมาให้ทำให้เกิดความปลอดโปร่งแจ่มใส คิดอะไร ๆ เรื่อยเปื่อยไปตามประสาของคนโชคดี คิดถึงชตาชีวิต คิดถึงพรหมลิขิต คิดถึงกรรม, โชค, เคราะห์, ดวง, ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต ซึ่งแท้จริงแล้ว หลวงตาไม่มีความรู้ พื้นฐานที่ช่วยประกอบความคิด ก็เพียงพึ่ง ๆ เขามา มันไม่มีกฎเกณฑ์ให้มั่นใจเลย ถึงกระนั้นก็หาญที่จะคิด........โดยเฉพาะคำว่า "เคราะห์" ได้ยินมานานแล้ว แต่ก็ไม่รู้ว่า มันได้แก่อะไรแน่....รู้แต่ว่ามันจะเป็นช่องทางให้เกิดความทุกข์ ความขัดข้อง ภัยอันตราย, เรียกว่ามีเคราะห์

ทุกลัทธิต่างยอมรับเรื่องเคราะห์ แม้พุทธศาสนาซึ่งสอนหนักเน้นในเรื่องการกระทำ ก็ไม่ปฏิเสธ....หลวงตาแบ่งเอาเองตามความนึกฝัน.... พวก**กรรมนิยม**ว่าชีวิตขึ้นอยู่กับเคราะห์กรรม พวก**เทวนิยม**ว่าขึ้นอยู่กับอำนาจพระเคราะห์ พวก**ดวงนิยม**ก็ว่าสุดแต่ดาวเคราะห์ เรื่องเคราะห์ไม่มีอะไรขัดกัน ส่วนที่ขัดกันเป็นเรื่องเหตุ ลักษณะอาการ....อย่างเช่นฝ่ายกรรมนิยมมีมติว่า กรรมหรืออำนาจการกระทำส่งให้ไป

อุบัติเกิดในจังหวะของดวงดาว ซึ่งมีอำนาจควบคุมวิถีชีวิต ฝ่ายดวงนิยมก็ว่า อำนาจดวงดาวต่างหากที่คอยกำหนดการประกอบกรรมของคน (ส่วนเทวนิยมก็ว่าสุดแต่พรหมลิขิต) หลวงตาฟังนักปราชญ์โต้เถียงกันมาอย่างนี้........

อย่างไรก็ตาม มติต่าง ๆ ที่รับฟังมา ก็ช่วยให้หลวงตาผู้นต่อ เกิดความคิดว่า ชีวิตขึ้นอยู่กับกฎของจักรวาล ซึ่งมีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวอยู่ ดาวแต่ละดวงในห้วงมหันตจักรวาล ล้วนมีความหมายต่อชีวิตทั้งสิ้น แผนของจักรวาลที่มีอิทธิพลเหนือชีวิต ก็เป็นเช่นเดียวกับกระดานหมากรุกควบคุมหมากรุกทุกตัวให้อยู่ในระเบียบกติกา ตั้งแต่เบี้ยไปถึงขุน....หมากรุกทุกตัวที่เคลื่อนย้ายเดินไปสู่ตาต่าง ๆ ย่อมเดินภายใต้กฎเกณฑ์ และเมื่อเดินไปแต่ละตา ก็ยังผลให้กระเทือนไปถึงตัวขุน หรือผลได้ผลเสียแก่หมากร่วมกระดานผู้เดิน ก็อุปมาเหมือน กรรม ถ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญ การเคลื่อนขยับตัวหมากรุกไปแต่ละตา ก็จะมีผลในทางได้เปรียบ เป็นผลเสียของฝ่ายตรงข้าม ถ้าไม่ฉลาดในการเดิน ก็อาจจะขยับตัวหมากให้เข้าไปสู่จุดอันตราย ให้ผลกระเทือนถึงสวัสดิภาพ

ของขุน กรรมจึงมีอำนาจควบคุมโชคและเคราะห์ของคน ตลอดเวลา แต่บางคราวขุนก็เกิดจน ไม่มีตาเดิน เพราะ ถูกอีกฝ่ายหนึ่งรุกเข้ามา หากถูกรุกโดยไม่มีหมากฝ่ายตน คุ้มอยู่ ก็ต้องจน ถึงความพ่ายแพ้ หากยังมีคุ้มอยู่ก็ต้องยอม แลก.. .แม้จะเป็นการแลกชนิดขาดทุนย่อยยับก็ยอม ขออย่า ให้ขุนถึงความอับจนเลย ! นี่หมากรุก

การสะเดาะเคราะห์ หลวงตาก็คิดว่าคล้ายกับการเดิน หมากรุก ยอมสละหมากบริวารให้ฝ่ายปรปักษ์กิน โดยแลก เอาอิสระภาพของตัวขุนไว้ เคราะห์กรรมหรือพระเคราะห์ หรือดาวเคราะห์ บาปเคราะห์อะไรก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นแก่คน วิธีแก้ตามมติของลัทธิต่าง ๆ ก็มี ซึ่งจะต้องเป็นวิธีแก้ด้วย การยอมแลกทั้งสิ้น ยอมเสียเงินเสียทอง เสียของมีค่า เพื่อ ให้มีชีวิตพ้นจากความอับจน พิธีการ เพื่อแลก เพื่อไถ่ถอน อิสระภาพ ดังกล่าวนี้ เรียกว่า "สะเดาะเคราะห์"

ทางพระพุทธศาสนาสอนว่า " เคราะห์" เกิดจาก กิเลส โลภะ โทสะ โมหะ ฯ เจ้ากิเลสสามเหล่านี้แหละ เป็นใส้ศึก ชักนำความทุกข์เคราะห์กรรมต่าง ๆ มาสู่คน ทำให้

คนมีเคราะห์ได้รับเคราะห์ หรือเคราะห์ร้าย วิธีสะเดาะเคราะห์ทางพุทธศาสนา มิใช่คอยแก้เมื่อเหตุร้ายเกิดแล้ว โดยเอาไอ้โน่นไอ้นี่มาแลก แต่เป็นวิธีป้องกันมิให้กิเลสมันฟักตัวขึ้นในใจ หากมันเกิดขึ้นได้แล้ว เคราะห์ก็เป็นสิ่งที่หลีกไม่พ้น เช่นคนได้พบปัญหายุ่งยาก เพราะความโลภมากอยากได้ (กิเลส) สละทรัพย์บริสุทธิ์ เป็นทุนเล่นการพนันหวังจะได้มาก ๆ แล้วก็หมดตัว หรือคนที่หลงกลของผู้ที่เขาเอาลาภผลมาล่อ จนเกิด (กิเลส) โลภและหลง จนกระทั่งเสียหาย หากไม่หวัง ไม่อยากได้ ไม่มีความโลภ ก็คงไม่ถูกเขาต้มเขาตุ๋น ฯ ดังนี้เป็นตัวอย่าง........

เรื่องอย่างนี้ หลวงตาศึกษามาพอจะเข้าใจ แต่ความเข้าใจไม่มีอำนาจพอจะช่วยหยุดใจของตัวเองได้ ใจมันเตลิดออกนอกหลักความรู้ อยากจะรู้มากกว่าที่พุทธศาสนาสอนไว้หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ทำให้หลวงตาแสวงหาวิธีสะเดาะเคราะห์ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่แน่ใจว่า ประสบเคราะห์อะไรจึงต้องดิ้นรนไปสะเดาะ

วิธีโง่ของคนมันไม่ซ้ำแบบกัน แต่หลวงตากับคุณลินช่างมามีเคราะห์มีใจตรงกันดีจริง ๆ เว้นแต่ผลจากการสะเดาะเคราะห์ของหลวงตากับคุณลิน ไม่ยักเหมือนกัน

รูปร่างเขาสูงและใหญ่โต ผิวค่อนข้างดำ หน้ากร้าน แบบผิวพรรณกรรมกร แต่ยิ้มเก่ง ช่างพูด อายุประมาณ ๕๐ ปี กางเกงและเสื้อ ผ้าเนื้อหนาสีฟ้า ค่อนข้างเก่า และออกจะหลวมโพล่กเพล่กอยู่สักหน่อย มีพระห้อยคอพวงโต ด้วยสร้อยสแตเลจเส้นใหญ่

นั้นแหละ เขาละ! คุณลิน ท่านเจอเขาบ้างไหม? ถ้าเจอ ก็ช่วยบอกเขาด้วยว่า หลวงตาคอยเขามาสิบกว่าปีแล้ว........

๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๕

นิด

หลวงตาเจอนิด ก่อนบินไปเชียงใหม่ไม่นาน ตลอดเวลาที่อยู่เชียงใหม่ หลวงตาเฝ้าคิดถึงแต่นิด ขากลับ จึงมีของมาฝาก

เหตุที่ชักนำให้ได้มาพบกัน ก็เพราะมีพระภิกษุในวัดถึงมรณะภาพลงรูปหนึ่ง ทางวัดได้จัดการศพในฐานะเป็นเจ้าภาพ มีสวดพระอภิธรรมติดต่อกันหลายคืน พระเณรในวัดนับแต่ท่านเจ้าคุณเทพ ฯ ไปจนถึงเณรเล็ก ๆ ฆราวาส ก็ตั้งแต่มรรคทายก ศิษย์วัด ไปจนกระทั่งสัปปะเหร่อ ต่างก็แสดงการนำพาอาทร ถือเอาเป็นธุระ มาช่วยกันหยิบโน่นฉวยนี่ เพราะถือเป็นเสมือนหนึ่งคนครอบครัวเดียวกัน เมื่อใครมีทุกข์ขึ้นมาสักคน ก็ย่อมจะมีผลให้กระเทือนไปทั่ว บางคนทำอะไรไม่ถูก ก็ต้องเห็นใจ เพราะไม่เคยตาย และยังไม่คิดจะตาย ก็เลยไม่ได้เตรียมตัว

อย่างไรก็ตาม, ขอให้มาเถอะ ! ไม่ทำอะไร เพียงแต่มานั่งให้เห็น ๆ หน้ากัน แม้จะคุยทะลึ่ง ๆ สู่เพื่อนฟัง ให้หัวเราะกันจนเสียมรรยาท ก็ยังแสดงว่ามีน้ำใจ ยังดีกว่าผู้ดีสมบูรณ์แบบ ที่นั่งคิดอยู่แต่ว่า ธุระไม่ใช่ !

ที่ศาลาตั้งศพ ตอนค่ำเคืน จะคึกคักพลุกพล่านไปด้วยผู้คน แขกเหรื่อ ทั้งพระเณร และคฤหัสถ์ แต่ตอนกลางวันกลับตรงกันข้าม เงียบเชียบ เพราะแถวศาลาบำเพ็ญกุศลงานศพ ว่าไปแล้วมันก็ป่าช้าดี ๆ นี่เอง ใครที่ไม่มีความจำเป็นก็ไม่อยากเฉียดกราย...กลางวันวันหนึ่ง สักประมาณบ่าย ๒ โมง หลวงตาลงไปนั่งอยู่ที่ตั้งศพ เพราะเกิดความคิดถึงขึ้นมา เนื่องจากท่านที่มรณะภาพนี้ เคยได้นั่งเปล่งคำอธิษฐานพรรษาคู่กันมาถึง ๒๐ ปี เมื่อเพื่อนมามีอันเป็น (ตาย) ไปก็ใจหาย ความผูกพันทางสำนึกดังนี้ ชักนำหลวงตาให้พาตัวเองไปนั่งมองหีบศพอยู่ที่นั่น ความสงัดวังเวงของบรรยากาศ ณ บริเวณนี้ บวกกับความสังเวชในใจ ทำให้หลวงตาเกิด

อุปาทานไปบางขณะ ว่าคล้าย ๆ กับได้ยินเสียงของความเงียบเสียงจากปรภพ กระซิบกระซาบอยู่ในอนุสติ หลวงตาอาจจะเคลิ้มไปนาน แต่ก็ต้องตื่นจากภวังค์ เมื่อคุณหญิงมา....คุณหญิงชื่อเมียด

คุณหญิงเป็นผู้หนึ่งที่มีความเคารพนับถือ ท่านผู้มรณะวันที่นำศพกลับจากโรงพยาบาล หลวงตายังเห็นคุณหญิงกับลูกสาวพากันร้องไห้เสียเป็นวรรคเป็นเวร น้ำตาของคุณหญิงหรือของใครก็แล้วแต่ ที่ไหลออกมาในยามนี้ ย่อมมีความหมาย อย่างน้อยที่สุดก็เป็นเครื่องประมาณว่า ชีวิตที่แตกดับไปแล้วนี้ เคยมีประโยชน์....โดยเฉพาะกับคนที่เสียน้ำตา **น้ำตาคือเครื่องวัดราคาคน**

คุณหญิงมาเก็บกวาดสถานที่ และจัดดอกไม้ด้วยตนเอง อย่างไม่ถือเนื้อถือตัวเลย พระเณรทั้งวัดพากันชมเชยและนับถือคุณหญิงอย่างสนิท แม้บรรดาลูก ๆ ทั้งหญิงทั้งชาย ก็พากันมาช่วยเหลือ จนเกิดความสนิทสนนกับพระเณรเป็นอย่างดี โดยเฉพาะคุณผู้หญิงมีลูกสาวหลายคน แต่ละคนหน้าตาดี ๆ ทั้งนั้น จึงเป็นเสมือนแรงดึงดูดอีกกระแสหนึ่งซึ่งพาให้ใครต่อใครรุมล้อมห้อมแห่คุณหญิงยิ่งขึ้น....

หลวงตาทักทายคุณหญิงพอเป็นกิริยา แล้วก็นั่งเงียบเป็นเบื้อต่อไป เพราะหมู่นี้ไม่รู้ว่ามีอะไรมาทำให้หลวงตารู้สึกปากหนัก ไม่อยากพูดอยากจากับใคร เห็นจะคิดมากเกินไปนั่นเอง ขณะที่นั่งเงียบอยู่นั้น ก็มีใครคนหนึ่งคลานประคองแก้วน้ำเย็นเข้ามา ทำท่าจะน้อมถวาย หลวงตารู้สึกตัวจึงรับประเคน แล้วมองหน้าผู้ถวาย

"อยู่ที่ไหน ? ไม่เคยเห็นหน้า...." หลวงตาถาม

"อยู่สี่พระยาค่ะ !" ผู้ถวายตอบ

"ลูกสาวฉันเอง หลวงตา คนเล็กค่ะ !" คุณหญิงร้องบอกขณะที่กำลังจัดดอกไม้

"ชื่อไรจ๊ะ ?" หลวงตาถามผู้ถวายเบา ๆ

"ชื่อนิดค่ะ !"

"นิดอะไร นิตยาใช่ไหม ?"

"นิดเฉย ๆ ค่ะ ชื่อจริง ชื่อวรรณา"

หลวงตาชวนนิดพูดคุยต่อไปอีกหลายคำ และนิดก็โต้ตอบได้เรียบร้อย ความเคอะเขินมีอยู่ชั่วประเดี๋ยวแล้วก็ปรับตัวเข้าสู่ความปกติได้ จึงทำให้การพูดการคุยเกิดความเพลิด

เพลิน และสนิทสนมกันอย่างรวดเร็ว หลวงตาเริ่มรู้สึกว่านิดมีอะไรหลายอย่างที่น่าสนใจ อาจจะประกอบกับหลวงตามีปกติห่างเหินกับคนอย่างนิดก็ได้ และในที่สุดก็ถึงกับว่าจะห้ามตนเองไม่ให้สนใจนิด ทำได้ยากเสียแล้ว

"หลวงตารักนิดจัง" ค่ำวันหนึ่ง หลวงตาบอกนิด และนิดยิ้มเอียงอาย

"นิดรักใครมากที่สุดจ๊ะ ?"

"รักคุณแม่ค่ะ ?"

"แล้วก็ใครอีก ?"

"คุณพ่อ คุณยาย แล้วก้อพี่ค่ะ !"

"นิดจ๊ะ ! รักหลวงตาอีกสักคนได้ไหม ?"

"ไม่ค่ะ !"

คำปฏิเสธของนิดช่างหวานหูหลวงตาเหลือเกิน....

หลวงตาต้องห่างนิดไปชั่วระยะหนึ่ง เพราะบินไปเชียงใหม่ ตลอดเวลาที่อยู่ที่โน่น ไม่ว่าจะไปทางไหนได้พบอะไร เป็นต้องหวลคิดถึงนิด....เนื่องจากการไปครั้งนี้ ไปเพื่อเทศน์ฉลองศรัทธาคณะบุญกฐินจากกรุงเทพฯ ซึ่งไปทอด

ที่วัดสารภี อำเภอสารภี ตอนบ่ายของวันไปถึง เขาจัดให้มีการแห่กฐินขึ้น และขบวนแห่นั้น สิ่งที่เป็นเสมือนวิญญาณก็คือการฟ้อนพื้นเมือง มีฟ้อนเล็บเป็นต้น.... เมื่อถึงกำหนดเวลา ผู้จัดการหรือผู้อำนวยขบวนแห่ได้จัดรถมารับหลวงตากับประธานคณะกฐิน ไปเป็นส่วนหนึ่ง ของสิ่งที่เขาปลาบปลื้มปีติ ถึงกับแห่แหน หลวงตาจึงมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับการแสดงศิลปะพื้นเมือง ที่นี่ และเกิดสนใจการฟ้อนชุดหนึ่ง เป็นพิเศษ เขาเรียกว่า "ฟ้อนแม้ว" ประกอบด้วยเด็กสาวรุ่นแปดคน แต่งกายเป็นชาวเขาเผ่าแม้ว สีของผ้าแดงสลับดำ มีเครื่องประดับ สิ่งที่ทำให้สนใจ "ฟ้อนแม้ว" จนถึงกับออกปากตั้งชื่อให้เขาว่า "แม้วพัฒนา" ก็คือสร้อยคล้องคอ เพราะสิ่งนี้มันทำให้หลวงตาคิดถึงนิด....เลยกะแผนการณ์ไว้ว่า กลับกรุงเทพจะซื้อสร้อยแม้วไปฝากนิด นิดได้คล้องสายสร้อยแบบนี้ คงจะสวยน่ารักไม่น้อย และตั้งใจว่าจะคล้องสวมให้นิดด้วยตนเอง นิดคงจะดีใจ หลวงตาฝันถึงนิด จนลืมความสวยงามของขบวนแห่ บางครั้งก็คิดเผลอ

ไปว่า หากนิดมาด้วย คงจะตื่นเต้นกับการต้อนรับของชาวสารภีครั้งนี้ไม่น้อยเลย

กลับจากเชียงใหม่ หลวงตามีสร้อยแม้วติดย่ามมาจริง ๆ และเลือกเฉพาะเส้นที่เห็นว่า สวยเป็นพิเศษเสียด้วย

ธุระเรื่องแรก หลังจากมาถึงวัดเรียบร้อยแล้ว สรงน้ำยังไม่ทันตัวจะแห้งสนิท หลวงตาก็ไปหาคุณหญิง แต่ใจจริงนั้น ไปหานิด....

ตอนค่ำ ที่งานศพพระภิกษุรูปนั้น มองหานิดเท่าไรก็ไม่เห็น

"คุณหญิง!" หลวงตาตะโกนข้ามกลุ่มพระเณรไปด้วยความรู้สึกว่าเหลือทน....

"อะไรหลวงตา?" คุณหญิงถามเมื่อเดินมาถึง

"มีเรื่องสิคุณหญิง....เอ้อ! คุณหญิง!!"

"วุ้ย! หลวงตานี่ อะไรก็ไม่รู้ กะอีเมียสัปปะเหร่อ ก็เรียกคุณหญิง"

"เออน่า! มันดีแล้วละ! ถ้ากูไม่เรียก ต่อให้มึงอยู่ไปจนตาย ก็ไม่มีใครเขาตั้งให้"

"ว่าแต่หลวงตาเถอะ ! เรียกทำไม ?"

"นิดน่ะซี ! นิดไปไหน ?" ถามด้วยเสียงสะอื้น

"ส่งกลับบ้านแล้วค่ะ !"

"ทำไมไม่ให้นิดอยู่ที่นี่ ?"

"ก้อแกเรียนหนังสือนี่คะ !"

"อะไร ! นิดน่ะเหรอ เรียนหนังสือ ?"

"ค่ะ ! เรียนอนุบาล ก้อแกย่างเข้าห้าขวบแล้วนี่นะคะ!"

จนกระทั่งบัดนี้ หลวงตาก็ยังไม่ได้พบนิด แผนต่างๆ ที่วาดไว้ ก็ไม่มีท่าว่าจะเป็นรูปร่างขึ้นมา ตกลงสร้อยแม้วเส้นที่สวยงามนั้น หลวงตาก็เพียงแต่วางไว้ที่โต๊ะบูชา....มองเห็นครั้งใด ก็อดคิดถึงนิดไม่ได้ เว้นแต่ความคิดถึงนิดตอนนี้ แตกต่างกว่าตอนโน้น เพราะเกิดความคิดบางอย่างชวนให้เก้อเขิน "เงือค้างง้างเก้อ"

"เงือค้างง้างเก้อ" เพราะหนูนิด มันยังมีพิษสงถึงขนาดนี้ หากเป็นในรายที่สำคัญกว่าหนูนิด ตัวกูจะบ้าขนาด

ไหน ?" หลวงตาพึมพำเหมือนวิกลจริต พลางบันทึกความรู้สึกนี้ลงไปในเศษกระดาษ เพื่อเอาไว้ตวาดตัวเอง........

"เจ้ายังไม่เข้มแข็งพอที่จะเผชิญกับความรักความหวังใด ๆ ดอก เจ้าขลัวเอ๋ย!"

๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๕

หมายเหตุ สร้อยแม้ว ทำด้วยเมล็ดพืช บ้างว่าเป็นลูกเดือย บางคนว่าเป็นเม็ดมะกล่ำชนิดหนึ่ง แต่เมื่อนำมาพิจารณาแล้ว เมล็ดสีขาว ซึ่งมีขนาดประมาณเท่าเม็ดสาคู ดูจะเป็นเมล็ดพุทธรักษา...ส่วนเมล็ดเล็กแบน ๆ สีดำ เหมือนเมล็ดกระถิน ใช้ด้ายเหนียว ๆ ร้อยอย่างประคำ สลับกันไป สีขาว สีดำ แต่ละเส้นยาวขนาดคล้องแล้ว ย้อยยานมาถึงพกหรือต่ำกว่า เขานิยมคล้องกันหลาย ๆ เส้น แลดูงามแปลก สำหรับสวมกันเล่นในยามเทศกาลรื่นเริง เช่น ยี่เป็ง เป็นของไม่มีราคาค่างวดอะไร...ซื้อได้เส้นละบาท หรืออาจจะต่ำกว่า

พ

หล่อนไปหลายวัน

บทที่ ๑

ปรียา จากบ้านไปหลายวัน กลับมาก็พบว่าญาติมิตรเขากำลังประชุมกัน รับขวัญหล่อนด้วยพิธี "**สัตตมวาร**"

ประตูหน้าบ้านเปิดผางออก เสียงบานกระทบดังปั๋ง พลันร่างของโปรย เด็กสาวคนใช้กับเพื่อนหญิงอีกคนหนึ่งก็วิ่งพรวดพราดตามกันเข้ามา หน้าตาท่าทางตกใจสุดขีด ทุกคนภายในบ้าน พากันประหลาดใจในอาการของสองสาวนั้น ใครคนหนึ่งร้องทักด้วยเสียงเหมือนตวาด แต่ไม่อาจจะหยุดอาการตื่นตระหนกของทั้งคู่ได้ ....

"คุณผู้หญิง ?" โปรยร้องด้วยเสียงเกือบจะเป็นตะโกน คนทั้งบ้านหันไปสนใจโปรยกับเพื่อนสาว ต่างซักถามกันให้วุ่น เสียงซัก เสียงตอบ เป็นไปอย่างสับสนฟังไม่เป็นศัพท์

ถึงจะวิ่งผ่านประตูมาไกลแล้ว แต่โป่รยก็ยังเหลียวชำเลืองไป ทางประตู ด้วยแววตาและอาการที่หวาดกลัว เนื้อตัวสั่นเหมือนผีเข้า

ประตูบ้านเผยออกอีกครั้งหนึ่ง หญิงสาวในแสล็คสีแดง เสื้อแขนยาว เนื้อบาง ลายเป็นดอกโต ๆ ผมคลุมไว้ด้วยผ้ากันฝุ่น ย่างผ่านเข้ามา เงยหน้ามองดูผู้คนอย่างแปลกใจ ตั้งใจว่าจะให้ใครสักคนหนึ่ง ออกไปช่วยขนของที่รถแท็กซี่ก็ต้องล้มเหลว เพราะทุกคนในบ้านต่างพากันตลึงเมื่อเห็นหล่อนถนัด และมีสองสามคนร้องราวกะถูกทำร้าย เสียงเรียกชื่อ เสียงทักประดังกันออกมา และต่อมาหลายคนร้องไห้ หล่อน....ปรียาก็เลยพลอยร้องไห้ไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้เหตุผลต้นปลาย เพียงแต่สงสัยว่า ญาติมิตรมารวมกันอยู่ที่บ้านหล่อนเพื่ออะไร เดาเอาว่า มันคงจะไม่ใช่เรื่องปกติแน่ และความจริงก็เป็นเช่นนั้น

หล่อนเกิดที่เมืองปราจีน ในครอบครัวที่หาเช้ากินค่ำ ซ้ำพ่อยังติดฝิ่นขนาดหนัก ปรียารักพ่อมาก ได้เที่ยวรับจ้าง

เล็ก ๆ น้อย ๆ ตามกำลังของเด็ก เพื่อเอาเงินมาให้พ่อสูบฝิ่น มีโอกาสก็ลักโขมยด้วย เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี หนีพ่อเข้ากรุงเทพ ฯ เพราะโกรธที่พ่อมีเมียใหม่ ตอนนั้น ปรียารูปร่างผอมเกร็ง แบบเด็กเป็นโรคขาดอาหารทั่ว ๆ ไป ในกรุงเทพ ฯ ล้วนมีแต่คนแปลกหน้าสำหรับปรียา สัญชาต-ญาณแห่งความรักชีวิต ทำให้หล่อนทำได้ทุกอย่าง ผิดถูกไม่รู้ รู้แต่ว่าขอให้รอดจากภาวะคับขันก็แล้วกัน ลักขโมย ? เป็นเรื่องธรรมดาเหลือเกินสำหรับเด็กอย่างปรียา ในที่สุดก็ได้เข้าไปพำนักอาศัยอยู่ในซ่องโสเภณี ฐานะเด็กรับใช้ ที่นี่มีเหตุการณ์ที่ชวนให้ตื่นเต้นใจอยู่ตลอดเวลา สภาพชีวิตชนิดสวรรค์ในนรก หรืออเวจีสีชมพูอะไรทำนองนั้น เป็นเหตุการณ์ที่ยัดเยียดให้ปรียาประทับรับไว้เป็นเนื้อหาแห่งสันดานสรรพความบันเทิงอย่างหน้าด้านทั้งหลาย ภาพและเสียงที่หยาบคาย แต่เจืออยู่ด้วยรสสนุกเป็นบรรยากาศตามวิสัยซ่องโสเภณี

ปรียา เริ่มรู้จักชีวิตและความเป็นหญิงที่นี่....

และที่นี่ ปรียาก็ได้พบนายทหารหนุ่มคนหนึ่ง ครั้งแรกที่เจอ หล่อนจำได้ว่าเขามียศเป็นนายร้อยตรี.... เขามาที่นี่ ด้วยจุดประสงค์ตามวิสัยผู้ชาย แต่ก็เป็นมือเป็นคราวยามผ่านเข้าออก เขามักจะหยอกเอินปรียา, เขกหัวบ้าง ขยี้ผมเล่นบ้าน แล้วก็ทำขวัญด้วยรางวัลเสมอ

เมื่อสำนักสุขสาธารณ์แห่งนี้ล้มเลิกไป ปรียาก็ได้เข้าไปอยู่ในบ้านนายพลคนหนึ่ง คุณหญิงเกิดมีความเมตตาถึงกับส่งให้เล่าเรียนศึกษา ปรียาอ่านหนังสือออกตอนนี้เอง แต่แล้วต่อมา หล่อน ก็ต้อง ตกเป็น สมบัติ ลับ ของ นายพล คน นั้น คุณหญิงโกรธมาก, เคยมีคุณเท่าไร ก็ให้โทษเท่านั้น, ไล่ปรียาออกจาบ้านทันที แต่ปรียาก็ไม่รู้สึกเดือดร้อน เพราะหล่อนมีบ้านส่วนตัวหลังหนึ่งที่ทุ่งมหาเมฆ กับรถยนต์เทานุสคันหนึ่งซึ่งนายพลจัดการให้ นาน ๆ ท่านก็มาหาสักครั้ง

ปรียา เริ่มหวนคิดถึงบ้าน หล่อนส่งเงินไปให้พ่อแม่ใช้ และพาพี่ ๆ น้อง ๆ มามีงานทำเป็นหลักแหล่ง เพราะบารมีคุณป๋า....นายพล นี่เป็นยุคทองของเมียน้อย นับว่า

ปรียาปรับชีวิตให้คล้อยตามกระแสความนิยม ในกลุ่มสตรีประเภทเดียวกันได้อย่างไม่น้อยหน้าใคร

แต่แล้วปรียาก็ประสบอุบัทวเหตุ ขับรถไปชนกัน ยังผลให้หล่อนสลบ รู้สึกตัวที่โรงพยาบาล คู่กรณี คือ นายร้อยโทอนันต์ ผานิตบุตร ผู้ที่เคยเขกหัวหล่อนเล่นในซ่องโสเภณีนั่นเอง

เด็กหญิงโกโรโสในซ่องครั้งกระโน้น กับปรียาที่นอนอยู่บนเตียงพยาบาลขณะนี้ ร้อยโทอนันต์พบว่า ต่างกันราวกะกลางคืนกับกลางวัน เขาเฝ้าพยาบาลหล่อนจนหายเป็นปกติ และมิใช่เพียงแต่สำนึกของสุภาพบุรุษเท่านั้น เสน่ห์ของปรียาต่างหากที่สำคัญกว่าสิ่งอื่นใด

เมื่อกลับบ้านที่ทุ่งมหาเมฆ ก็ได้พบว่า ทั้งบ้านทั้งรถยนต์ถูกคุณหญิงยึดเสียแล้ว ปรียาถึงภาวะล้มละลาย ทั้งนี้เป็นด้วย หล่อนไม่ประสีประสา ในเรื่องกฎบัตร์กฎหมายเลย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ปรียาคิดเห็นว่า กฎหมายก็คือกฎที่มีไว้เป็นเครื่องมือของคนตอแหลเท่านั้น แต่หล่อนก็เหลือความหวังทางออก อันเปรียบเหมือนปล่องหายใจอยู่ทางหนึ่ง คือเงินในธนาคาร ในนามของ น.ส. ปรียา ลูกปราจีณ

ชีวิตอันเริ่มต้นจากความคับแค้นลำเค็ญ ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบข่มเหงรังแกตลอดมา อันเป็น**สภาพชีวิตของคนน้อยวาสนา ทำให้ปรียาเป็นเสมือนผลกระท้อนยิ่งช้ำก็ยิ่งหวาน ชีวิตยิ่งผิดหวังก็ยิ่งฉลาด** เลือดและน้ำตาเป็นหยดหมึกที่เขียนตำราได้อย่างไม่มีการดัดจริตบิดเบือน ?

ปรียาสะเทือนใจไม่นาน จากนั้นก็เริ่มทำการค้าขึ้นล่องทางรถไป กรุงเทพ–สุไหงโกลค ของเถื่อนหนีภาษีช่วยให้หล่อนกระเป๋าหนักขึ้นอย่างรวดเร็ว อภิสิทธิ์จากรถไฟ หล่อนขอสัมปทานเอาด้วยร่างอันสวยงามของหล่อน

อนันต์.... เฝ้าติดตามอาทรกับหล่อนไปทุกระยะ เขาเป็นผู้ชายคนเดียวที่ทำให้ปรียาประหลาดใจว่า ทำไมเขาจึงมาเยื่อใยอาทรกับหล่อนถึงเพียงนี้ หล่อนไม่ได้ปกปิดเขาเลยว่า หล่อนเป็นผู้หญิงประเภทไร เขาขอให้หล่อนเลิกปล่อยตัวและแต่งงานกับเขา หล่อนหัวเราะ เพราะหล่อนก็รู้จักประมาณศักดิ์ศรีของตัวเหมือนกัน ไม่เคยคิดว่าจะเป็นไปได้ แต่อนันต์ก็ไม่สิ้นหวัง

ปรียาต้องยุติการค้า ทั้ง ๆ ที่แสนเสียดาย ทั้งนี้ก็เพราะทางราชการได้วี่แววเรื่องสินค้าหลบภาษีทางชายแดนด้านนี้ ซึ่งเข้มงวดกวดขันจับกันเรื่อย ๆ ปรียาก็เคยถูกจับ แต่หล่อนยอมให้จับแต่ของ "สละสินค้าเพื่ออิสระภาพ" นี่คืออุดมการของนักค้าของเถื่อน

เมื่องดการค้า ปรียาก็ตั้งหลักที่หาดใหญ่ สงขลา เพราะหล่อนกว้างขวางในเวทีอาชีพพอควร ตั้งร้านอาหาร และบริการเสริมสวย ด้วยอาศัยเพื่อนให้แนวทาง แม้จะเป็นครั้งแรก แต่กิจการค้าก็เจริญรวดเร็ว ความหมายของคำว่า "เจริญ" ในที่นี้ หมายถึงเจริญตามแบบของหล่อน หรือของยุคสมัยก็ได้ เพราะสมัยนี้คนเราวัดความเจริญก้าวหน้ากันด้วยเงิน ปรียาร่ำรวยขึ้น เพราะอาศัยเบื้องหลัง....โสเภณีในคราบของพนักงานเสริมสวย หล่อนตักตวงกำไรได้จากความขาดทุนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มากพอดู....

การบริหารธุรกิจแบบนี้ ไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เพราะหล่อนคุ้นกับมันมาแล้ว สมัยเป็นเด็กรับใช้อยู่ในซ่องโสเภณีที่บางกอก ส่วนการที่ปรียาจะพลาดท่า ตกไปอยู่ใต้

อิทธิพลของธุรกิจอารมณ์มืดนั้น มันเป็นเรื่องธรรมดา *เพราะปลูกบ้านอยู่ในบ่อน้ำครำแล้ว จะให้รอดจากการเหม็นกลิ่นน้ำเน่านั้นจะเป็นไปได้อย่างไร ?*

เคยได้ยินมีผู้พูดว่า ถ้าโลกนี้เป็นโรงงานต้มกลั่น คนโง่จะเป็นอยู่เหมือนขี้เหล้า คือ เมาตลอดชาติ ส่วนคนฉลาดก็เหมือนพ่อค้า เจ้าของโรงงาน เขาไม่ดื่ม มีแต่จ้องจะหากำไรจากความเมาของลูกค้าโง่ ๆ เท่านั้น ปรียาก็เช่นเดียวกับพ่อค้าเหล้า แต่หล่อนก็อดไม่ได้เช่นกัน เพราะมีผู้ดื่มให้เห็นตำตาอยู่ทุกวี่วัน ที่ไหนจะอดน้ำลายไหลอยากลองได้บ้าง โบราณก็ว่าไว้แล้ว **"การหลับ ๑ สุรา ๑ กาม ๑ เสพไม่เบื่อ"** ฉะนั้น เมื่อต้านทานไม่ไหว ปรียาก็จะตักขึ้นมาจิบสักจอกสองจอก หล่อนไม่ยอมเป็นทาสมันอย่างตลอดกาล ถึงกับปล่อยตัวเป็นสินค้าไป หล่อนเป็นผู้ค้าต่างหาก

ท่ามกลางความเจริญนั้นเอง ปรียาก็ติดคุก เพราะฆ่าคนตาย คนที่ถูกฆ่าก็คือนักเลงโต ผู้มีหน้าที่คุ้มครองกิจการของหล่อนนั่นแหละ ไม่ใช่ใครที่ไหน **แม่เล้ากับแมงดาเป็นหุ้นส่วนที่ไม่น่าวางใจมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว........**

ปรียาอยู่ในคุกเพียง ๕๗ วัน

ด้วยการขวนขวายช่วยเหลือของอนันต์ ซึ่งขณะนั้น เขากลับจากอเมริกาใหม่ ๆ และเป็นร้อยเอกแล้ว ประกอบกับคนตาย เป็นผู้ที่แผ่นดินไม่ปรารถนาเขาด้วย ปรียาจึงพ้นโทษโดยเร็ว

จากนั้น หล่อนก็มากรุงเทพ ฯ โกนหัวบวชชี มุ่งหมายจะล้างอดีตที่เกรอะกรังไปด้วยมลทิน ณ วัดแห่งหนึ่งใกล้ ๆ กับบ้านท่านนายกรัฐมนตรี สะพานเกษโกมน และหล่อนได้พบกับหลวงตาที่นี่ ในโอกาสที่ทางวัดมีงาน แล้วนิมนต์ท่านไป........

บทที่ ๒

ชีวิตภายใต้ร่มผ้าขาว ชั่วระยะเวลายาวนานพอสมควร พอที่จะทำให้ปรียาเกิดความรู้สึกได้หลายอย่าง ทั้งเป็นคุณและเป็นโทษ ทั้งเกิดปิติศรัทธาและแหนงใจ

ความเข้าใจที่เป็นสิ่งชักจูงเข้ามาสู่ขนบชีวิตอันศักดิ์สิทธิ์นี้ ก็คือคิดว่าความเป็นแม่ชีมีศีล จะมีอานุภาพเสมือนน้ำอัน

ใสสะอาด สามารถจะชำระชะล้างมลทินเก่า ๆ ของชีวิตได้ เมื่อบวชใหม่ ๆ ก็ทำทีว่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะความว้าวุ่นรุงรังทางอารมณ์ดูจะเบาบางส่างซาลง เหตุที่ต้องพะวงสนใจอยู่กับการปรับตัวให้เข้ากับขนบธรรมเนียมอาจาระของนักบวช สติสัมปชัญญะมีอยู่ทุกขณะในระยะแรก จนไม่มีอารมณ์อื่นสอดแซกเข้ามาได้ แต่ครั้นนานวันเข้าก็เกิดประมาทขาดสติ จิตใจเป็นอิสระเสรีต่อการสังวร เลยค่อย ๆ ย้อนกลับไปสู่ความเคยชิน ความชินต่อสภาพชีวิตเก่าของปรียา ล้วนแต่เป็นภัยเป็นพิษต่อภาวะของนักบวชทั้งนั้น ตอนนี้ ปรียาเริ่มได้คิดอย่างคนผิดหวังว่า ผ้าขาวช่วยให้จิตใจขาว หาได้ไม่....สีขาวของผ้าที่ห่มครองอยู่ ไม่มีอำนาจลบล้างความรู้สึกอันดำมืดภายในใจได้เลย **เสนียดอัปรีย์ทั้งหลายที่เกิดจากคุกตรางและซ่องขายตัว มันไม่ได้เกาะอยู่บนผิวพรรณวรรณะดั่งฝุ่นละออง แต่มันดองอยู่ในหัวใจ** สีอันสะอาดของผ้าขาว จึงไม่สามารถคลุมความสกปรกของหัวใจได้สนิท, อย่างดีมันก็เพียงช่วยตบตาคนอื่นให้หลงอนุโมทนาไปด้วยเท่านั้น

การปล่อยใจให้หวนไปดื่มด่ำกับอดีต ทำให้หัวใจปรียาทวีความต้องการ ต้องการในสิ่งที่ชีวิตเคยมี เคยได้ ยิ่งต้องการมากเท่าไร ก็ยิ่งมืดมน ต่อคุณประโยชน์ของการบวช มองไม่เห็นว่า มันจะเป็นบุญกุศลขึ้นมาได้อย่างไร ในเมื่อต้องเป็นอยู่ด้วยความรู้สึกที่ทารุณ ปรียามองเห็นตัวเองเหมือนทรากศพ....ที่ไร้ความหมาย....และเริ่มเสียใจที่ตัดสินใจบวช หล่อนคิดถึงอนันต์....หล่อนจะไม่ยอมลังเลอีกแล้ว หากเขาจะชวนแต่งงาน.......

เมื่อความเคลิบเคลิ้มถึงอดีต ด้วยอำนาจกามวิตกเสื่อมถอย หล่อนก็เกิดละอาย ให้ขวยเขินในอารมณ์ และเกิดชื่นชมต่อผู้ประพฤติพรหมจรรย์ที่อยู่ได้อย่างแช่มชื่น น่าอัศจรรย์นัก ปรียาเกิดเลื่อมใสต่อปฏิปทาของนักบวชขึ้นมาก็ในตอนที่มองเห็นความเป็นชีของตนว่า เป็นสภาพทารุณนี่เอง **คนเราก็แปลก มักจะนับถือคนที่ทำอะไรไม่เหมือนตัว และดูหมิ่นคนที่ทำอะไรได้เพียงเท่ากับตัวทำ** มันเป็นการดูหมิ่นตัวเองโดยปฏิปักขนัยชัด ๆ

แม่ชีอ่อนสี นับว่าเป็นกัลยาณมิตรของปรียา เธออ่านอาการของปรียาออก โดยไม่ต้องรอให้เปิดปากบอกอาการนั้น

เพราะอ่อนสีเป็นผู้มีประสพการณ์ผ่านชีวิตมา พอจะเป็นปัจจัยแห่งการอ่านโลกอ่านชีวิตได้ดี เธอยอมรับความจริง ยอมรับอำนาจของกิเลส พอที่จะมองเห็นความผิดพลาดของตนเป็นเรื่องธรรมดาไป ให้ความเห็นใจและปลอบโยน ทำตัวเป็นเพื่อนของปรียา แทนที่จะทำตัวเป็นผู้พิพากษาซึ่งคอยแต่จะตัดสินว่าอย่างนั้นผิดอย่างนี้ถูก นี่คือผลิตผลทางคุณนิสัยที่อ่อนสีค้นมันออกมาจากชีวิตจากหัวใจ

เธอจะเฝ้าประคับประคองให้ข้อคิด ช่วยให้ปรียารู้เท่าทันความผันแปรทางจิตใจตัวเอง ให้ตระหนักต่ออำนาจของกรรมเก่า....ความรัก ความชัง ความหลง ความพลั้งเผลอก็เหมือนลมที่พัดผ่าน ใจนั้นเหมือนว่าว การแส่ส่ายไปตามสิ่งชักจูงเป็นเรื่องธรรมดา ดังว่าวมันส่ายอยู่กลางเวหาให้เคยเห็น สติดุจสายป่าน สัมปชัญญะเป็นดังผู้ถือผู้ชัก หากรู้จักผ่อน รู้จักโรย รู้จักรั้ง ให้ประสานสัมพันธ์กับอาการผันแปรของแรงลม ว่าวก็จะลอยมีสง่าไม่เป็นอันตราย......

ขั้นแรกของการควบคุมจิตใจ ก็เพียงแต่เฝ้าดูอาการของมันด้วยสติสัมปชัญญะ ไม่ใช่จะคอยเฝ้าบังคับมิให้มันคิด

มันรู้สึก ซึ่งจะมีผลเท่ากับห้ามเดือนตะวันมิให้ส่องแสง ห้ามไฟมิให้มีควัน....มันฝืนกฎของโลกธาตุ ปกติของใจมันต้องคิด มีอารมณ์เป็นอาหารหรือเครื่องยึด หากปล่อยให้เที่ยวหาอารมณ์เอง ความรัก ความชัง ความหลง มันก็จะเข้าครอบงำชักพาไป และก็มักจะไปคว้าเอาอารมณ์ที่เป็นภัยแก่ใจเข้าเอง เช่น ไปยึดเอาวัตถุแห่งกามคุณเข้า เป็นต้น เหตุนี้ จึงควรต้องเลือกหาอารมณ์ กำหนดวัตถุอันเป็นที่เกาะเอาเฉพาะอารมณ์ที่ไม่เป็นอันตรายแก่จิตใจ (อารมณ์กรรม-ฐาน ๔๐) เมื่อจิตใจชิน หรือเกาะอารมณ์อันจะไม่เป็นเครื่องปรุงให้เกิดเศร้าหมอง (สมาธิ) ได้มั่นคงแล้ว ก็จะได้ใจที่บริสุทธิ์ ใจที่เหมาะแก่การพินิจพิจารณาโลกและชีวิตตามที่มันเป็นจริง แล้วมันก็จะค่อยปรับภาวะของมันเองว่า ควรจะเข้าไปสัมผัสต่อโลกและชีวิตด้วยอาการอย่างไร.... ใจที่ฝึกได้ที่แล้ว มันจะหาความ "เหมาะ" ของมันเอง

การเข้าสู่ขนบธรรมเนียม ควบคุมอิริยาบถเป็นเรื่องจำเป็นขั้นแรก เพื่อปรับจรรยาให้ตั้งอยู่ในปกติ (ศีล) ที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการปรับอารมณ์ภายในต่อไป

มันต้องพบอุปสรรคอยู่บ้างเป็นธรรมดา คนที่ไม่เคยเข้าสู่ขนบจารีตที่จำกัดอิริยาบท ครั้งแรกๆ ก็ต้องกระทบกระเทือนสิ้นปกติสุขไปบ้าง เหมือนไม้ป่า นำมาดัดให้ได้รูปทรงที่เป็นศิลป์ ครั้งแรก เขาก็ตัดเขาก็โน้มหักตรงส่วนที่ต้องการจะให้น่าดู เป็นพุ่มเป็นแง่ เป็นรูปทรงต่าง ๆ บางแห่งบางตอนดัดยากถึงกับต้องรนไฟให้อ่อนตัว เพื่อให้คงรูปตามต้องการก็ต้องอาศัยเชือก, ลวด, รัดมันโยงไว้ ตอนแรกไม้ตอนนั้นถึงกับเฉาโทรม ต่อเมื่อนานไป ไม้ดัดตอนนั้นก็จะคงตัวอยู่ที่แม้เชือกลวดจะขาดจะกร่อนไป ก็จะไม่เหยียดคืนไปสู่สภาพไม้ป่าอีก การควบคุมกายวาจา อันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติธรรม ก็มีอาการอย่างเดียวกันฉะนี้ ครั้งแรกก็เกิดเวทนา อารมณ์เฉา, แต่เมื่อทำจนชิน ก็จะเป็นปกติ ปกติที่เกิดจากขัดเกลาแล้ว เป็นปกติที่มีคุณค่า....

การปลุกปลอบของแม่ชีอ่อนสี ช่วยให้ปรียาค่อย ๆ ฉลาดขึ้น รู้จักตัวเองดีขึ้น และ**แลเห็นชีวิตเป็นเวทีแห่งการสู้รบระหว่างความเลวกับความดี สีดำกับสีขาว** บางครั้งก็เห็นว่าตัวเองสกปรก ไม่คู่ควรกับสีบริสุทธิ์ของผ้าที่ห่มครอง บางคราวก็อิ่มเอิบโปร่งโล่งใจ

ปรียาเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ เมื่อเวลาผ่านไปได้ประมาณสามเดือน ชีวิตภายใต้ขนบจารีตเริ่มจะเป็นไม้ดัดที่คงรูปบ้างแล้ว ใกล้จะออกพรรษาปีนั้น ปรียาได้ฟังเทศน์ของหลวงตาและได้สนทนาวิสาสะกับท่าน หลังจากเทศน์แล้วปรียาสนใจวิธีเทศนาของหลวงตา ออกพรรษาแล้ว ได้นิมนต์ไปเทศน์ที่อื่นอีกหลายแห่งหลายงาน ความสนิทสนมค่อยก่อสานตัวทีละน้อย ปรียาเห็นว่าหลวงตามีอะไรอยู่อย่างหนึ่ง ที่ทำให้หล่อนอยากจะเข้าไปปรับทุกข์ ปรียาอธิบายไม่ถูกว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น รู้แต่ว่าหากได้เล่าอะไรๆ ของตัวให้ท่านฟังแล้วมันสบายใจ หล่อนรักความสบาย หลวงตาจึงได้รู้เรื่องส่วนตัวของปรียามากพอควร

หล่อนอยู่ใต้ร่มผ้าขาวได้เจ็ดเดือน แล้วก็พ่ายแพ้ต่ออำนาจของฆราวาสวิสัย ปรียายังมีความต้องการอีกหลายอย่างในชีวิตนี้ **๒๗ ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีอำนาจพอที่จะช่วยให้เห็นโลกเป็นเสือร้าย หรือไม่ หล่อนก็มั่นใจว่ามีฝีมือพอที่จะจับเสือเล่นได้** ปรียาจึงต้องอำลาเพศแม่ชีจากสำนักของอ่อนสีไป ก่อนจากกันอ่อนสีกระซิบว่า

"รักจะเล่นป่าอย่ากลัวเสือ รักจะเล่นเรืออย่ากลัวน้ำ มีทุกข์อะไรแล้วอย่าลืมนะคะคุณขา อย่าลืมว่าเราเป็นเพื่อนกัน มาหาดิฉัน ดิฉันจะขอร่วมทุกข์ด้วย" ปรียาซึ่งใจจากอ่อนสีมาด้วยน้ำตา ราวกะจะเป็นลาง, ร้องไห้อาลัยกันล่วงหน้า เพราะต่อมาเดือนเศษ ๆ อ่อนสีก็ถึงแก่กรรม บางทีเธออาจจะรีบไปรอ เป็นพี่เลี้ยงของปรียาอยู่ในภพหน้าโน้นก็ได้

บทที่ ๓

ปรียา เป็นผู้หญิงในแบบที่หลวงตาไม่เคยพบ หลวงตาเกือบจะไม่รู้สึกด้วยซ้ำว่า ปรียาเป็นผู้หญิง อะไรก็ไม่รู้ ที่ทำให้หลวงตามองข้ามความเป็นผู้หญิงไป ทั้ง ๆ ที่หล่อนก็เป็นคนสวย ปกติหลวงตาก็ชอบคนสวย บางเวลายังอุทานทักถึงความน่ารักของปรียา และปรียาก็ไม่เห็นจะมีจริตหญิงกับหลวงตา มันเป็นเรื่องเข้าใจยาก หล่อนชอบมาหาหลวงตา

และเล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟัง สังเกตดูว่าหล่อนมีความสบายใจมาก ที่ได้ระบายความชั่วช้าสารเลวของตัวเองให้หลวงตาฟัง บางคราวหล่อนจะบรรยายเหตุการณ์ชนิดที่ล้ำเข้าสู่แดนอนาจาร หลวงตาก็ทนฟังได้ และฟังอย่างเลื่อมใสเสียด้วย

หลวงตาได้ความคิดจากการสังเกตเห็นความสุขสบายของปรียา ว่าการเป็นพระที่จะมีประโยชน์ต่อชาวโลกนี่ไม่ต้องเที่ยวเทศน์สั่งสอนเขาก็ได้ เพียงแต่รับรู้ความทุกข์ของเขาด้วยความสนใจจริง ๆ เท่านั้น ก็ช่วยลดความทุกข์ของเขาได้เยอะ *ขอเพียงแต่ทำตัวให้เขาไว้วางใจ เหมือนเขารู้สึกต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ได้เถิด....เกียรติของพระมันอยู่ตรงนี้ตรงที่ชาวบ้านเขาไว้วางใจ....พระที่ซ้ำเติมชาวบ้าน, เสีย !*

ความสนิทสนมเกิดจากการวางใจว่า ต่างฝ่ายจะไม่ลบหลู่ดูหมิ่นกัน จนกระทั่งปรียาต้องเปลี่ยนฐานะสัมพันธ์เสียใหม่ โดยเรียกหลวงตาว่า "หลวงพี่" นานเต็มทีแล้วที่ไม่มีใครเรียกหลวงตาอย่างนี้ หลวงตาคิดถึงน้องและญาติทางบ้านเดิม นิยมเรียกพระที่ตนเคารพนับถือว่าหลวงพี่มันทำให้ไม่ว้าเหว่ อบอุ่นขึ้นอย่างประหลาด จากนั้นภาษาใจ

ภาษาญาติ ภาษาพื้นฐานสันดานแท้ก็ตามมา หลวงตาเรียกปรียาอย่างสบาย สุดแต่จะนึกหรืออยู่ในอารมณ์อย่างไร คุณบ้าง, เอ็งบ้าง, แกบ้าง, มึงบ้าง ฯ, การพูดจาวิสาสะระหว่างกันก็ขาดการระวังสังวรเข้าทุกที เช่น ครั้งหนึ่งปรียาถามหลวงตาว่า

"ไม่คิดสึกกะเขาบ้างหรือ หลวงพี่ ?"

"ไม่รู้จะสึกไปทำไมว่ะ !"

"อ้าว ! ก็สึกไปมีเมียน่ะซี !"

"ฮึ ! พูดเป็นบ้า ข้าเป็นผัวเป็นกะเขาเมื่อไรล่ะ !"

"โธ่เอ๊ย !"

"โธ่ยังไงวะ ?"

"เรื่องพรรค์ยังงี้ มันก็เป็นไปเองแหละน่า ใครเขาต้องสอนกันที่ไหน ?"

"จริงซี ! ใคร ๆ ก็คิดกันแค่ไอ้พรรค์ยังงี้ มันถึงได้ยุ่ง โบราณท่านว่าไว้ไม่มีใครใส่ใจ จึงได้เป็นผัวเมียกันด้วยอาการของเดรฉาน อยากรู้ไหมล่ะ ! ว่าโบราณท่านว่าไว้ยังไง ?" หลวงตาหวนมาถาม

"เอาเลยหลวงพี่ หนูจะแข็งใจฟัง" ปรียาว่าพลางก็เรียกเจ้าเปี๊ยกกับเจ้าดอกรัก "มาเรียนตำรามีเมียของหลวงตาเร็ว....!"

"สิทธิการิยะ" หลวงตาเริ่มกล่าวปณามคาถาตามแบบไสย...." ท่านว่าผู้ชายที่สมควรเป็นผัวคน จะต้องผ่านความเป็นหมอให้ได้ครบสี่หมอ จึงจะชื่อว่าเป็นผัวที่สมบูรณ์ คือ หนึ่ง ยามลูกเมียป่วยไข้ ต้องเป็นหมอยา สอง ลูกเมียอยากรู้โชคชะตาต้องเป็นหมอดู สาม เกิดคดีต้องรู้เป็นหมอความ สี่ ยามเมียเจ็บท้องจะออกลูกต้องเป็นหมอตำแย...ส่วนข้ายังไม่เป็นกะเขาสักหมอ จะให้สะเออะสึกไปยังไง"

"เออ! มัวแต่งมตำราอยู่เถอะ! ชาตินี้เห็นจะไม่ได้เจอกะเขาหรอก"

"ช่างข้า! เอ็งอย่ามาเซด"

"เซดน่ะ! มันอะไร หลวงพี่?"

"ไม่รู้ฮือ! กูก็ว่ามันส่งไปงั้นเอง"

เรื่องของตัวเองที่ปรียานำมาเล่าซ้ำ ๆ ซาก ๆ ก็คือ ปัญหาการครองชีพ ความยากจนของญาติพี่น้อง สังเกตดู

ปรียาเป็นผู้มีนิสัยสนใจญาติมากพอใช้ ตัวเองหรือก็ตกอยู่ในภาวะที่เป็นที่พึ่งของใครไม่ได้ เงินทองมีบ้างก็หดเหี้ยนไปเมื่อคราวต้องคดีติดคุก ขณะนี้หล่อนอาศัยอยู่กับพี่ชายซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่แถวลาดพร้าว หลวงตาช่วยอะไรหล่อนไม่ได้ นอกจากร่วมทอดถอนใจด้วย อย่างดีก็เพียงให้สติคอยเหนี่ยวรั้งหล่อนมิให้ปล่อยชีวิตไหลกลับไปสู่รอยเดิม ให้นึกไว้เสมอว่า **การสึกจากชี เป็นเหมือนการเกิดใหม่** ชีวิตและความเคยชินตัวเก่าๆพยายามตัดตอนทอนทิ้งมันออกไปถือว่าเป็นเพียงฝันร้าย กำเนิดใหม่ตอนนี้ต้องให้มีศักดิ์ศรี หลวงตาอ้างเอาคำของอ่อนสีมาพ่นให้ปรียาฟังอีก ว่าชีวิตตอนใหม่นี้ ขอให้เป็นเหมือนไม้ดัดที่คงรูป เป็นศิลปะแล้วอย่าปล่อยให้มันดีดกลับไปเป็นไม้ป่าดังเดิม **ขอให้ประคองตัวให้ดำเนินไปด้วยความรู้สึกผิดชอบ เพื่อความสดใสของอนาคต เพื่อจะร่วมสังคมกับมนุษย์ได้อย่างไม่มีปมด้อย** เฉพาะคำว่า "มนุษย์" หลวงตาเน้นว่าแตกต่างจากคำว่า "คน" ที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเสียว่าเป็นเรื่องของคนยังไม่มีความรู้สึกผิดชอบสมบูรณ์พอ มันก็ผิดบ้างถูกบ้าง แต่

ตอนผ่านผ้าขาว เครื่องหมายของผู้บริสุทธิ์มาแล้ว ขอให้เป็นชีวิต "มนุษย์" จริงๆ ใจต้องสูง ดำเนินชีวิตในทางที่ประเสริฐกว่า "คน" เมื่อตักเตือนแล้ว ก็ให้ปรียาจุดธูปเทียนบูชาพระเสียด้วย เพื่อประทับคำเตือนให้มั่นคง เพราะวิธีนี้ เป็นการนำให้ปรียาปฏิญญาสาบานตัวต่อพระรัตนไตรสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง.......

ปรียาให้สัญญาว่า จะยึดถือโอวาทนี้เป็นเสมือนมนต์ประจำชีพ

วันหนึ่ง หล่อนพาชายหนุ่ม ร่างสง่า หน้าตาคมคายคนหนึ่งมาด้วย

"พระเอกของหนูไงคะ! หลวงพี่" หล่อนแนะนำเมื่อต่างแสดงความเคารพแล้ว

"ผมรักเขาครับ!"

"หนูไม่เหมาะกับเขาเลยค่ะ!"

"ตรงนี้แหละครับ ที่ทำให้ผมรักคนอื่นไม่ได้"

"คุณอนันต์ค่ะ! ร้อยเอกอนันต์ ผานิตบุตร์"

"ได้ยินชื่อท่านมานานแล้ว หลงคิดว่าเป็นหลวงตาจริง ๆ เสียอีก"

หลวงตานั่งหัวเราะแกมตะลึง การแนะนำแบบรวบหัวรวบหางอย่างนี้ มันทำให้สนุกไม่ค่อยออกเลย ในที่สุดก็รู้ว่าทั้งสองตกลงจะร่วมชีวิตกัน มาให้หลวงตารับรู้ เชิงเป็นสักขีพยาน เป็นรายแรก

"รู้จักกันดีแน่นะ ?" หลวงตาถามร้อยเอกอนันต์เพื่อหยั่งความสัมพันธ์

"ผมรู้จักกับปรียามานานแล้วครับ"

"รู้จักดีกับรู้นานมันไม่เหมือนกันนะคุณ รู้จักกันนานก็จริง แต่อาจจะมองกันผิดตลอดมาเป็นเวลานานก็ได้ ฉันหมายถึงว่า รู้ถึงพื้นเพกันดีแน่หรือ ?"

อนันต์เข้าใจคำถามของหลวงตาดี จึงเผยความสัมพันธ์ให้ทราบชัดอีก ทำให้แน่ใจว่าไม่มีอะไรเป็นความลับ ถึงกับต้องสงวนท่าทีอีกต่อไป และเขาเองก็เข้าใจว่าหลวงตารู้รายละเอียดจากปรียาแล้ว จึงได้แนะนำตัวกันแบบจู่โจม

เป็นกันเองอย่างนั้น ร้อยเอกอนันต์ เป็นคนง่าย ๆ คนหนึ่งเหมือนกัน พอกับหลวงตาที่มีใจนักเลง จากนั้นก็สนทนากันในเชิงให้ข้อคิด ที่จะเป็นคุณแก่ผู้มุ่งจะทำการใหญ่........แต่งงาน !

คนที่สมัครจะร่วมชีวิตกัน จำเป็นต้องรู้จักกันให้รอบคอบ แม้กระทั่งความบกพร่องของกันและกัน ปกติคนเรามักชอบแต่จะอวดความดีของตน ส่วนความไม่ดีก็พยายามปกปิด เป็นเหตุให้เกิดความผิดหวัง แตกแยกภายหลัง ฉะนั้นคนที่รักจะอยู่ร่วมกันให้ยั่งยืนไปภายหน้า ต้องเปิดเผยตัวเองต่อกันให้หมดสิ้นทุกแง่ทุกมุม และลองประมาณจิตใจของตัวดูว่าจะมีน้ำอดน้ำทน ต่อความบกพร่องของอีกฝ่ายได้หรือไม่ เข้าทำนองว่า **"ถ้าคุณรักฉัน ก็ต้องรักหมาขี้เรื้อนของฉันด้วย"**

อนันต์ฟังหลวงตาเทศนาวิสาสะอย่างจริงจัง เขาซึ้งเท่ากับประหลาดใจในความคิดของพระ ที่เขาไม่เคยคิดว่าจะรู้เรื่องโลกียวิสัยได้เท่ากับเขา เกือบจะเป็นครั้งแรก ที่เขารู้สึกนับถือความคิดอ่านของพระ

ปรียา ไม่ได้เรียกร้องอะไรจากอนันต์เลย ขอแต่ให้พ่อแม่ญาติมิตรบ้านเดิม ได้มีส่วนรู้เห็นพิธีครั้งสำคัญนี้ด้วยเท่านั้น ขอให้ไปทำพิธีแต่งงานที่ปราจีณ อนันต์ก็อนุโลมตาม หลวงตาไม่อาจจะไปงานฉันหองานของปรียาได้ จึงเพียงแต่ทำพิธีประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้ที่กุฏิ....

หลวงตาทึ่งในการตัดสินใจของร้อยเอกอนันต์ไม่น้อยเลย เขาเกิดในตระกูลขุนนางเก่า มารดาเป็นคุณหญิง ผ่านเมืองนอกมาแล้ว ชีวิตและฐานะทางสังคมของเขา นับว่าช่วยให้ มีโอกาส ที่จะ เลือกกุล สตรีที่มีศักดิ์ศรี ทัดเทียม กันได้อย่างง่ายดาย แต่เขากลับมาเลือกผู้หญิงอย่างปรียา หลวงตาไม่คิดว่า ผู้ชายอย่างนี้จะมีตัวตนขึ้นมาจริง ๆ นอกจากพระเอกในนิยาย ที่นักเขียนเสกสรรขึ้นมาด้วยความเพ้อฝันเท่านั้น

แม้ทั้งสองจะร่วมชีวิตกันเรียบร้อยไปแล้ว หลวงตาก็ยังอดห่วงใยปรียาไม่ได้ เพราะความแตกต่างกันของพื้นฐานความเป็นอยู่ นิสสัย อารมณ์ ทำให้สงสัยอยู่ร่ำไปว่า ปรียา

จะปรับตัวเข้ากับบรรกาศแห่งตระกูลผู้ดีเก่าได้หรือ ? แม้จะเชื่อมั่นต่ออำนาจบุญวาสนา แต่อำนาจอีกกระแสหนึ่งหลวงตาก็เชื่อเหมือนกัน เชื่อตามแบบคนโบราณที่ว่า ผู้หญิงที่ผ่านชีวิตเละเทะมาแล้วจนชินตัว เป็นคน **"ดีแตก"** ยากที่จะกลับได้

บทที่ ๔

ชีวิตเป็นสิ่งประหลาด ไม่มีสูตร ไม่มีกฎเกณฑ์สำหรับถือเป็นเครื่องกำหนดคาดการณ์ข้างหน้าได้ หลวงตาชอบคิดถึงชีวิต แต่เป็นชีวิตคนอื่น เพราะชีวิตของหลวงตาไม่มีอะไรน่าศึกษา เมื่อต้องการคติจากชีวิต หลวงตาไม่เคยค้นหาจากตัวเอง **เพราะชีวิตที่ขาดประสพการณ์ จะเป็นคลังสติปัญญาได้อย่างไร** หลวงตาโทษประเพณี หรือไม่ก็ความยากจน ที่จับตัวท่านยัดเข้ามาห่มผ้าเหลือง ตั้งแต่ยังไม่รู้สีสาอะไร ไม่รู้จนกระทั่งว่า บวชทำไม ? ถึงกระนั้นก็ยังอวดดีอวดฉลาด เที่ยวสั่งสอนใครต่อใครให้วุ่นวายคิดไปก็น่าอาย

หลวงตาเป็นผู้หิวประสพการณ์คนหนึ่ง เมื่อตนเองไม่มีก็ต้องอาศัยคนอื่น หลวงตาถือว่าทุกคนที่ผ่านมาพบท่านเป็นคนสำคัญไปหมด แต่เจ้าตัวไม่รู้สึก เพราะท่านไม่ชอบอาการประเจิดประเจ้อ หลวงตาชอบมองคนเวลาเผลอ เพราะขณะนั้น คนกำลังปล่อยธาตุแท้ออกมา **คนที่เข้าใจยาก ดูยากที่สุดก็คือคนในห้องรับแขก เพราะไม่ต่างอะไรกับยี่เกละครที่รำป้ออยู่หน้าเวที**

ขณะนี้ ปรียากำลังให้ประโยชน์แก่หลวงตามากเหลือเกิน ตรงที่หล่อนไม่เหมือนยี่เกละครนี่เอง หล่อนกล้าประจานตัวเองอย่างหน้าชื่นตาบาน ปรียาเป็นเหมือนสะพานทอดเชื่อม ให้หลวงตาเดินเข้าไปรู้เห็นสภาพอันแท้จริงของโลกบ้าง ได้เห็นได้รู้สภาพระหว่างความสะอาดกับสกปรกมืดกับสว่าง ปรียาทำให้หลวงตารู้สึกว่า **ชีวิตไม่เห็นจะแตกต่างกันตรงไหน หากจะดูกันให้ถึงหัวใจที่แท้จริง** และเห็นว่าชีวิตแบบปรียา ควรจะได้รับการแผ่เมตตาให้มากเป็นพิเศษด้วย ดูซิ ! หลวงตาหลงปรียาเอาถึงเพียงนี้

ชีวิตปรียามีความราบรื่นอยู่ชั่วระยะแรก เป็นไปตามที่หลวงตาเผ้าวิตก คุณหญิงมารดาอนันต์ ตาคมพอที่จะมองปฏิปทาของลูกสะใภ้ออก ยิ่งอยู่ร่วมกันนาน คุณหญิงก็ยิ่งแสดงให้รู้ว่า ปรียาเป็นคนอื่นสำหรับบ้านนี้ แต่หล่อนก็มีอนันต์ ตราบใดที่อนันต์ยังใยดีกับหล่อน ตราบนั้นปรียาจะทนทุกอย่าง

ในที่สุด อนันต์ก็พาปรียาแยกมาอยู่ต่างหาก สร้างบ้านใหม่ที่คลองประปาสามเสน ตอนนี้อนันต์ได้เลื่อนยศเป็นพันตรี นับว่าเป็นช่วงเวลาที่หล่อนมีความสุขมาก และเป็นเวลาที่หล่อนเหินห่างจากหลวงตามากเช่นกัน ปรียาไม่เคยมาเยี่ยมเลย เป็นเดือนเป็นปี เวลาของคนมีความสุข ไม่เคยได้รับการสนใจอย่างจริงจังเลย คนมีทุกข์ต่างหากจะเผ้ามองดูดวงตะวัน และต้องการสติปัญญา แต่หมู่นี้ปรียาคงไม่ทำเช่นนั้น เพราะหล่อนกำลังมีสุข ส่วนหลวงตาสุขหรือทุกข์ไม่รู้ รู้แต่ว่าไม่เคยลืมปรียา

และแล้ววันหนึ่ง หล่อนก็มาหา นั่งร้องไห้เหมือนเด็ก ๆ อยู่ตรงหน้า "เขามีเมียค่ะ หลวงพี่"

หลวงตาไม่ได้ระแวงเลยว่า อนันต์จะเป็นอย่างนั้น ที่ระวังหวั่นหนักหนา ก็ได้แก่แม่ปรียา หญิงดีแตกนี่แหละ ถ้าแทงหวย หลวงตาก็ล่ม แต่ชีวิต ประตูผิด มันมากกว่าหวยเบอร์เป็นไหน ๆ คิดระวังทางนี้มันไปโผล่ทางโน้น ถ้าตามไประวังทางโน้น มันก็ต้องมีทางออกจนได้ ชีวิตมันดื้นจนไม่น่าเสียเวลาไปสนใจกับมัน

"แกเชื่อกรรมไหมวะ อีน้อง?" หลวงตาแกล้งคุยเพื่อจะให้สนุก

"เชื่อซี หลวงพี่"

"ถ้าแกเชื่อเวรเชื่อกรรมแล้ว แกจะต้องมานั่งทุกข์ทำไมให้มันขาดทุนเปล่า ๆ"

"หนูไม่เข้าใจค่ะ!"

"ฟังให้ดีนะ" หลวงตาเริ่มจุดสนใจ "เรื่องของแกนี่มันก็ไม่พ้นอำนาจกฎกรรมเวรหรอก คิดง่าย ๆ ก็เห็น แต่ก่อนนั้น แกเคยทำให้อนันต์เขาช้ำหัวใจมา ลืมแล้วหรือ?"

"แน้! หนูไม่เคยทำอะไรเขาอย่างหลวงพี่ว่าสักหน่อย"

"คนเรา มัวหมกมุ่นคิดแต่เรื่องของตัว มันก็อย่างนี้แหละ" หลวงตาว่า ปรียาทำตาปริบ ๆ "ตอนที่แกปล่อยตัวเละเทะน่ะ! แกไม่เคยนึกบ้างหรือว่าเขาจะชอกช้ำสักเพียงไหน?"

"หนูไม่เห็นเขาแคร์กับหนูนี่ มีแต่พูดว่า สนุกเสียให้เต็มที่ หนูยังจำไว้เลย คราวหนึ่งเขาบอกว่า **บินไปเถิดนกน้อย ถ้าบ่กกล้า กระพือไม่ไหวแล้วก็กลับนะ ผมจะเปิ่นคอนให้**"

"เขาประชดให้น่ะซียะหล่อน" หลวงตาทำเสียงข้อน "ผู้ชาย ถึงจะใจกว้างสักเพียงไหน ก็ยากที่จะวางอุเบกขาได้เมื่อรู้ว่าคนที่รักปล่อยตัวกับชายอื่น ในใบหน้าอันยิ้มละไมนั้นแหละ มันเป็นวิธีร้องไห้อย่างหนึ่งของคนอย่างอนันต์ บทบาทพระเอก พวกผู้ชายเขาก็แสดงมารยาแนบเนียนไม่ใช่ย่อย เชื่อหลวงพี่เถอะ!"

"หนูเริ่มจะรู้สึกตามหลวงพี่ว่า เขาคงทรมานใจไม่น้อย"

"คิดได้อย่างนี้ละก้อดี จะเป็นทางให้เกิดเห็นอกเห็นใจเขา เอาหัวอกของตัวขณะที่ถูกแย่งแบ่งรัก เข้าไปประมาณ

ถึงหัวอกของเขาดูว่า เขาเคยถูกเราทารุณจิตใจมาขนาดไหน เราทำบาปไว้ขนาดไหน คิดตรองทบทวนสวนสอบดูอย่างนี้ ก็จะเห็นว่า เขาไม่ใช่คนเลวร้ายอะไร เขาคงไม่เจตนาที่จะข่มเหงน้ำใจเราหรอก แต่กรรมเก่าที่เราก่อไว้มันบัดดาลให้เขาเคลิบเคลิ้มไป กระทำในสิ่งที่ต้องช้ำกระเทือนมาถึงเรา ต้นเหตุก็คือเราเอง **ถ้าจะลงโทษใครสักคนในเรื่องนี้ก็ควรจะเป็นตนเอง แก้ไขที่ตัวเราเถิดปรียาเอ๋ย ! ตัวเรา มันอยู่ในกำมือของเรา อยู่ในวิสัยที่เราปรับปรุงแก้ไขได้** อย่าไปคิดแก้ไขปรับปรุงคนอื่นเลย ความทุกข์ของคนส่วนมากมันเกิดจากคิดจะแก้ไขคนอื่น ต้องการให้ผู้อื่นเป็นอย่างที่ตัวคิด การตั้งใจอย่างนี้มันก็มีแต่จะผิดหวังหากจะคิดถึงคนอื่น ก็พยายามยอมรับอาการที่เขาเป็น เตือนได้ก็ดี ถ้าเตือนไม่ได้ก็ต้องมอบให้เวรกรรม อย่างเรื่องของแก เมื่อแกกับผัวเข้าใจกันไม่ได้ ก็อย่าไปประณามผัวให้ความเห็นใจเขาดีกว่า อนันต์นั้น ที่จริงความดีเขาก็ดีอยู่มาก หลวงพี่ยังมั่นใจอยู่ว่าเขาเป็นคนดี ถ้าเขาเลวอย่างที่แกเข้าใจ เขาคงทำร้ายแกมากกว่านี้ เพราะแผลอันชั่วร้ายในอดีตของ

แกมีมากเหลือเกิน เขาไม่เคยกระแหนะกระแหนให้แกช้ำชอก มันก็บอกอยู่ชัด ๆ ว่าเขาเป็นสุภาพบุรุษ แกอย่าเอาแต่อารมณ์ ซี ปล่อยเขาบ้าง ผู้ชายเขาชอบอิสระ **หันมาแก้ไขที่ตัวเรา ปรับปรุงที่ใจเรา ความรู้สึกนึกคิดของเราดีกว่า จะได้ไม่ต้องไปเที่ยวพาลพาโลป้ายร้ายใส่โทษใคร ๆ"**

"ค่ะ! หนูจะพยายามค่ะ หลวงพี่"

ถ้อยคำที่มีประโยชน์ หากมันไม่เหมาะแก่จังหวะหรือภาวะของจิตใจแล้ว มันก็ไร้ความหมาย คนมีปัญหาที่เข้ามาขอให้ช่วยคิดอ่าน หาวิธีแก้นั้น เขาก็ต้องการเช่นนั้นจริง ๆ แต่ความทุกข์มันบีบคั้นเสียจนไม่มีกะจิตกะใจที่จะรับคำแนะนำได้ ประโยชน์ที่จะพึงได้ ก็เพียงสบายใจขึ้น ที่เขาได้พูดได้ผ่อนความอึดอัดในหัวอก ปรียาก็เป็นเช่นว่านี้เหมือนกัน หล่อนรับคำ ดุจดังสัญญาว่าจะปฏิบัติตาม แต่ความหมายที่เกิดนั้น ไม่ต่างอะไรกับยายแก่ตาแก่ร้องสาธุ เมื่อฟังศีลที่พระให้จบพิธีลง

บทที่ ๕

ปรียามองบ้าน มองทุกสิ่งทุกอย่างที่มีสิทธิ์เหนือมัน ครั้งหนึ่งมันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญถึงกับยอมแลกได้ทุกอย่าง บ้านตึกสองชั้น เครื่องประกอบสุขพร้อมบริบูรณ์ รถยนต์ คนรับใช้ ฯ.... บัดนี้มันหมดความหมายเพราะไม่มีอนันต์....

ความที่เคยสงสัยว่า ตัวเองไม่มีหัวใจที่จะรักใครได้จริงจัง บัดนี้ การนอกใจของอนันต์ ทำให้ปรียาพบว่าหัวใจตัวเองมิได้พินาศเป็นผุยผงไปแต่อย่างใด มันยังทรงรูปลักษณะสมบูรณ์พอที่จะรัก จะหวง จะหึง อนันต์ผัวที่ได้ตัดสินใจแต่งงานด้วยเพียงแต่สำนึกว่า เป็นการดำเนินธุรกิจแบบหนึ่งเท่านั้น เดี๋ยวนี้ มันไม่เป็นอย่างนั้นเสียแล้ว หล่อนรักและหวงผัวคนนี้อย่างเหลือเกิน และหมดความสุขอย่างสิ้นเชิง เมื่อรู้ว่าเขาเป็นของหญิงอื่น

ระยะนี้ หากปรียาไปดูหมอดู หมออาจจะทายว่า "พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก ผัวย้ายเมียแยกไปคนละโยชน์สองโยชน์" ก็ได้ แต่ปรียาก็ไม่ได้ไปพึ่งหมอ ไม่ว่าจะเป็นหมอฆราวาสหรือหมอพระ ที่กำลังทำมาค้าขึ้นกันอยู่ตามวัด

และสำนักต่าง ๆ ท่ามกลางสังคมของคนที่ประกาศตนว่าเจริญแล้วเยี่ยงทุกวันนี้ อาจเป็นด้วยไม่มีใครแนะนำก็ได้ เพราะปรียาก็ไม่ใช่คนเข้มแข็งอะไรนัก ยิ่งยามมีทุกข์ด้วยแล้วก็น่าที่หล่อนจะต้องเข้าพึ่งหมอแน่ ๆ เพราะในยามทุกข์คนเราจูงง่ายยิ่งกว่าควายเป็นไหน ๆ ที่ปรียาไม่ได้หันหน้าเข้าพึ่งหมอนั้น อาจจะเป็นด้วยอำนาจกุศลคุ้มครองหล่อนอยู่ก็ได้ เพราะหากไปพึ่งหมอ ที่คอยจ้องจะเอาประโยชน์จากความทุกข์ของคนอยู่แล้ว หล่อนอาจจะต้องสูญเสียอะไร ๆ มากกว่าที่ได้เสียไปแล้วก็ได้....ใครจะรู้....?

ปรียานอนหลับได้น้อยเหลือเกิน ดวงหน้าแววตาตลอดทั้งกิริยาท่าทีบอกชัดว่า หล่อนกำลังดิ้น กำลังเสวยเวทนาทางใจ หล่อนคิดไปสารพัน จากปัจจุบันอันขมขื่นถึงอดีตอันแร้นแค้น สำนึกต่อสุขในความเลว รู้สึกทุกข์ในความดี เห็นความเฉิดฉายของฉากชีวิต ที่ต้องเป็นอยู่ด้วยการปรุงจริตปั้นหน้า เห็นหลังฉากอันโสมมซึ่งปล่อยตัวได้ตามสบาย....ภาวะทางใจของปรียาหมู่นี้ เหมือนปลาไหลในอ่างแก้วที่แลเห็นแอ่งโคลนอยู่ใกล้ ๆ ไหนเลยจะไม่ดิ้นรน

บางคราว ก็เกิดตั้งปัญหาถามตัวเองขึ้นมา ว่าต้องมาทนทุกข์อยู่นี่เพราะอะไร ? ได้รับคำตอบว่า เพราะกลัวผิด.... ใครเป็นผู้วินิจฉัยเรื่องถูกผิด ? สังคมนั่นเอง ตกลง ถูกผิดเป็นกฎเกณฑ์ของสังคม การมีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ เพื่อสังคมหรือเพื่อตัวเอง? อำนาจสังคมนี่ประหลาด สามารถที่จะบังคับคนให้สละความสุขเสียได้ เพียงเพื่อจะผดุงเกียรติไว้ ตลอดเวลาที่มีทุกข์นี้ เป็นเพราะเห็นแก่สังคมเท่านั้น หากจะปลงวางความคิดเห็นของคนอื่นเสีย ไม่นำพาต่อความรู้สึกของพวกที่ "ธุระไม่ใช่" ชีวิตของเรา ย่อมเป็นสิทธิ์ของเราดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ควรจะเป็นเรื่องที่เราตัดสินของเราเองแทนที่จะเอาสุขเอาทุกข์ไปวางไว้บนริมฝีปากของคนอื่น ก็น่าที่จะมีอิสระหาความพอใจให้แก่ตนได้ ความสุขเป็นของดีใคร ๆ ก็ปรารถนา ไฉนยังจะมาลังเลยอมให้ผู้อื่นกีดกันตัวเราอยู่เล่า ปรียารู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นมาทันที อารมณ์โน้มกลับไปสนุกสนานกับชีวิตชั่ว ๆ ในอดีต ตอนนี้ หล่อนนึกได้อย่างโปร่งเปลว อาการทางใจ ไม่ต่างอะไรกับปลาไหลที่ถูกปล่อยลงบ่อน้ำคร่ำ

ปรียาเริ่มวางแผน เกิดเค้าโครงขึ้นในความนึก เสาะนึกไปถึงคนที่คุ้นเคยเก่าก่อน คนนั้นคนนี้เรื่อยๆไป แม้จะเปลี่ยนระดับชีวิตมาเป็นกุลสตรี ก็ยังมีทางรู้เรื่องราวของเพื่อนพ้อง ที่บังเอิญพบปะด้วยตนเองบ้าง ได้รับฟังมาบ้าง มีหลายคนที่คิดเห็นว่าพึ่งไม่ได้ เพราะต่างคนก็เปลี่ยนไป ที่เป็นหลักเป็นฐานดีก็มี ถึงกับหรูหราอยู่ในสังคมชั้นสูงก็มี ที่ย่อยยับอับจนไปก็มาก หากจะหันกลับไปสู่ชีวิตเก่า คนเหล่านี้ไม่อาจจะมาเป็นคู่คิดได้อีกแล้ว หล่อนจะต้องดำเนินงานไปอย่างโดดเดี่ยว สร้างบรรยากาศใหม่ ซึ่งจะต้องกินเวลา ข้อสำคัญก็ตรงที่ว่าเดี๋ยวนี้หล่อนมีอายุถึง ๓๒ ปีแล้ว แม้จะดูสดใส เพราะสุขภาพยังดี แต่อายุปูนนี้สำหรับผู้หญิงเสน่ห์จะทรงอยู่ได้ก็เพราะปัจจัยด้านนอก ปรียาต้องใช้เครื่องเสริมสวยมากขึ้น ความงามกลายมาเป็นภาระมากกว่าแต่ก่อน เฝ้าแต่วิตกถึงความร่วงโรย หากจะเอาสังขารที่มีสภาพอย่างนี้ไปลงทุน ก็คงจะเป็นเช่นนักค้า ที่เริ่มกิจการด้วยสินค้าซึ่งเสื่อมคุณภาพแล้ว ต่อให้ชั้นเชิงยอดเยี่ยมเพียงไร ก็ยากที่จะรอดจากภาวะล้มละลาย....

ปรียา พบอีกอย่างหนึ่งว่า การทำความเลว ซึ่งเป็นแนวถนัดของตนแท้ ๆ มาบัดนี้ มันก็ไม่ใช่ของที่ทำได้ง่ายเสียแล้ว....

มันยาก....ยากทั้งการหาช่องทาง และยากทั้งความคิดที่จะทำ

การดิ้นรน ที่จะกลับไปสนุกสนานกับความเลวของปรียา ก็เป็นดังคนออกจากป่า แผ้วถางหนทางเดินออกจากป่า มาเพลิดเพลินอยู่ในเมือง เมื่อเบื่อความเจริญของเมือง อยากจะกลับป่าอีกก็กลับไม่ถูก ไม้ป่านั้นเอง มันงอกออกมาปกคลุมจนไม่เป็นหนทางอีกต่อไป เว้นแต่จะถางป่าเอาใหม่....ส่วนความยาก ที่มาจากความคิด ก็ด้วยเหตุมีความสำนึกอีกกระแสหนึ่ง มาเป็นเสมือนลูกตุ้ม คอยถ่วงการตกลงใจมิให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ปรียา ไม่รู้หรอกว่า มันเป็นอำนาจฝ่ายสูง ธรรมฝ่ายขาว แต่ไปสำคัญคิดว่าเป็นความไว้ตัว มันมีอำนาจพอจะทำให้ลังเลได้เหมือนกัน....

แม่ชีอ่อนสี ได้หวนกลับมาพบกับปรียาทางวิญญาณอีก....หล่อนลืมอ่อนสีมานาน ทั้งนี้ก็มิใช่ของประหลาดเพราะในความสุข คนเราไม่ต้องการความช่วยเหลือ ตลอดเวลาที่ปรียามีชีวิตสมบูรณ์พูนพร้อม จึงไม่จำเป็นที่จะต้องนึกถึงอ่อนสี หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน แต่บัดนี้เกิดความทุกข์และคนที่น่าจะได้ให้ความช่วยเหลือ ก็กลับเป็นผู้สร้างทุกข์ให้เสียเองอย่างนี้ จะให้ปรียานึกถึงใคร ถ้าไม่นึกถึงอ่อนสี....

การนึกถึงอ่อนสี มีผลให้เกิดความสะอาดทางใจขึ้นมาเยอะ และช่วยให้เกิดการเปรียบเทียบจังหวะระยะกาลของชีวิตขึ้น พบว่า ชีวิตตอนที่มีความร่มเย็นที่สุด ปลอดภัยที่สุดก็ตอนที่อยู่ภายใต้ร่มผ้าขาว แม้ครั้งหนึ่งปรียาจะเคยสำนึกตนว่าไม่คู่ควรกับสีของผ้าขาว จนถึงกับขยะแขยงตัวเอง มาบัดนี้ได้ความรู้สึกใหม่ว่า ชีวิตตอนนั้นเป็นชีวิตที่สะอาดที่สุดหากจำเป็นจะไหว้ตัวเองสักครั้งปรียาก็จะไหว้ในตอนนั้นแหละ

การนึกถึงอ่อนสีดูท่าทีว่า ปรียาจะพิชิตความใฝ่ต่ำลงได้ แต่แล้วก็นึกถึงอนันต์ การที่เขาหายไป ไปมีความสุข

กับเมียใหม่ของเขา โดยไม่หันมาแยแสหล่อน ทำราวกะว่าหล่อนไม่เคยมีความหมายสำหรับเขาเลย ทำให้ปรียาเกิดทิฏฐิมานะอย่างรุนแรง ก็เขามิใช่หรือ ? ที่เฝ้าติดตามงอนง้อขอแต่งงานกับหล่อนมาตลอด เริ่มแต่หล่อนประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนกับเขา เขาก็เฝ้าพยาบาลจนหายปกติ เขาดีใจที่ทราบว่าหล่อนล้มละลาย พ้นจากความผูกพันกับนายพลเพื่อเขาจะได้เป็นพระเอกได้เต็มที่ เขาติดตามรบเร้าขอร้องให้หล่อนเลิกปล่อยตัว เขาไม่รังเกียจ แม้จะทราบอยู่ชัด ๆ ว่าหล่อนเป็นผู้หญิงประเภทไร ไปอยู่เมืองนอกก็ยังมีจดหมายมาโอดครวญเพื่อให้หล่อนเห็นใจ เมื่อหล่อนติดคุกก็เขาอีกน่ะแหละเป็นที่พึ่ง แม้มาบวชเป็นชี เขาก็ยังไม่หวั่นเกรงบาปกรรมฯ บัดนี้การเปลี่ยนแปลงของเขาเป็นการสบประมาทหล่อน อย่างรุนแรง....

ไม่มีอำนาจฝ่ายไหนจะชนะใจปรียาได้เด็ดขาดเลย ตกลงระยะนี้ปรียาก็นอนหลับน้อยอยู่ตามเดิม....

บังเอิญมีนักจัดบริการนำทัศนาจรรายหนึ่ง จัดนำเที่ยวปีนัง สิงคโปร์ มาเลเซีย เพื่อนหญิงคนหนึ่งทราบอาการระคายเคืองทางจิตใจของปรียาเกี่ยวแก่ครอบครัวไม่ปกติ จึงมาชักชวนและแนะนำว่าจะเป็นทางช่วยตัวได้ เพราะการเดินทางจะได้พบของแปลก ๆ ชวนตื่นเต้นและสนใจต่อสิ่งใหม่ ๆ พุ่งจิตใจไปทางโน้นก็จะทำให้ลืมทางนี้ไปเอง

หล่อนเห็นจริง ตกลงรับคำกับเพื่อนคนนั้น เมื่อซักถึงวิธีเดินทางได้ทราบว่า จะจัดเพียงคณะเล็ก ๆ ใช้รถโฟล์คโดยสารได้ ๑๒ คน มองเห็นชัดว่า คงสนุกและสดวกสบายแน่ ขณะที่ตัดสินใจไปทัศนาจรปีนัง..........ซึ่งมีกำหนดนานวัน หล่อนกระหยิ่มใจด้วยความหวังครั้งสุดท้ายอยู่ว่า เป็นโอกาศจะได้ดูใจอนันต์ด้วยว่า เขาจะมีปฏิกิริยาต่อหล่อนอย่างไร เพราะหล่อนจะไปโดยไม่บอกเล่าให้เขาทราบ ถ้ากลับมาเขายังไม่แสดงการแยแสต่อการกระทำของหล่อน ก็เป็นอันแน่ใจได้ว่า หล่อนหมดความหมายสำหรับเขา และหล่อนก็จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ของหล่อนต่อไป..............อาจจะสิ้นสุดกันทีสำหรับชีวิตที่ต้องเป็นอยู่ด้วยการปรุงจริตปั้นหน้า

แล้วปรียาก็เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน

บทที่ ๖

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ มีข่าวเสทือนขวัญจากภัยธรรมชาติทางจังหวัดภาคใต้ ไต้ฝุ่น พายุร้ายได้พัดโหมทำลายหมู่บ้านแถบชายทะเลในจังหวัดภาคใต้ ให้ได้รับความเสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิตคน โดยเฉพาะตำบลที่ลืมกันยากในเวลาต่อมา **คือแหลมตะลุมพุก** ทางราชการบ้านเมืองต้องรีบเร่งให้ความช่วยเหลือ และเรียกร้องให้ประชาชนและองค์การเมตตาพากันเสียสละช่วยเหลือพี่น้องร่วมชาติ ทางคณะสงฆ์ก็ได้พยายามขวนขวายแผ่เมตตาตามฐานะ แม้หลวงตาก็ยังมีส่วนกะเขาด้วย ตั้งเจตนาไว้ว่ารับกัณฑ์เทศน์ระยะนั้นได้ปัจจัยเท่าไร สมทบทุนช่วยบันเทาทุกข์วาตภัยทั้งหมดที่เป็นพิเศษ ยังได้แต่งแหล่เทศน์วาตภัยขึ้นแหล่หนึ่งด้วยขอนำมาแสดงพอเป็นตัวอย่าง

เริ่มต้นว่า...........

ขออภิปราย ขยายนุสนธิ์ ถึงความทุกข์ทน ของชาวภาคใต้
ต้องอนาถ ด้วยวาตภัย เราท่านทั้งหลาย ก็ทราบกัน
วิทยุก็ประกาศก้อง พิมพ์ไทยอ่างทอง ก็แจ้งข่าวสาร
ทั้งโทรทัศน์ และรัฐบาล ประชาสัมพันธ์ ชักชวนปวงชน
ให้ตามรอยบาท พระปกเกศ อดุลยเดช ภูมิพล
องค์ขวัญใจของไทยมณฑล ทรงมุ่งกมล ช่วยราษฎร
โอ้บารมี พระทูลกระหม่อม ที่ทรงถ่อมมาร่วมอาทร
ทรงเกื้อกูล พสกนิกร ชาวนคร ต่างอุ่นใจ
พระร่มโพธิ์ทอง ทั้งสองพระองค์ สถิตย์ธำรง อย่างมีความหมาย
ชาวประชา ทั้งหญิงชาย ผู้ดีเข็ญใจ และพราหมณ์ชี
ขอร่วมใจ ถวายพระพร ให้ทรงถาวร เจริญศรี
โอรสธิดา เจ้าฟ้าทั้งสี่ สวัสดิ์ทวี พระชนมาน
เป็นมิ่งขวัญ ของไทยประชา พระเมตตา ที่ทรงประทาน
ทั้งเหล่าข้า ราชบริพาร ที่ร่วมทำทาน แก่ผู้สบภัย
จงภิญโญ สโมสร ชาวนคร ขอจารึกไว้
ณ วาระ อันดับต่อไป จะขอบรรยาย ถึงเหตุการณ์
เรื่องของแหลม ตะลุมพุก เคยมีสุข มาเป็นสุสาน
เพราะอำนาจ สลาตัน เข้าทำลายผลาญ ชีพประชา
ปากพนัง จังหวัดนครฯ ราษฎร เคยสุขหรรษา
เกิดวาตภัย ต่างวายชีวา เมื่อยี่สิบห้า ตุลาคม
ในราตรีกาล ประมาณสามทุ่ม เกิดมรสุม เข้าหาญโหม
แหลมตะลุมพุก ต้องทุกข์ระทม ทั้งฝนทั้งลม เข้าทะลาย
มหาสมุทร สุดจะคลั่ง เข้าท่วมฝั่ง เกิดความเสียหาย
ถึงค่อนคืน ลมคลื่นจึงคลาย ผู้คนล้มตาย อนันตังฯ

หลวงตาแต่งแหล่นี้ยาวถึงห้าตอน ที่ยกมานี้เป็นเพียงตอนต้นตอนเดียว ท่ามกลางการหมกมุ่นอยู่กับวาตภัยนี่เองพันตรีอนันต์ก็หน้าซีดมาหาหลวงตา แจ้งว่า ปรียาได้ตายเสียแล้วด้วยอุบัติเหตุรถตกเหว ปรียาไปทัศนาจรปีนังกับคณะเพื่อนฝูง ๑๒ คนขากลับมา ขณะที่รถมาถึงเขตจังหวัดพัทลุง เกิดไต้ฝุ่นรุนแรง รถของคณะปรียาเลยตกเหวไม่มีใครรอด บัดนี้จะทำบุญบำเพ็ญกุศลให้ตามประเพณีเนื่องจากทางคมนาคมไม่สะดวก เพราะไต้ฝุ่นครั้งนี้ไม่อาจจะนำศพมากรุงเทพได้ทันกาล จึงต้องทำพิธีสวดแต่เพียงรูปภาพไปก่อน รอจนกว่าศพจะมาถึง พันตรีอนันต์สารภาพว่า ปรียาตายเพราะผมครับ ผมมันไม่ดีเอง ท่านคงทราบเรื่องดีแล้ว ถ้าไม่ใช่เพราะเหตุนี้ ปรียาคงไม่ไปแน่ ที่เขาไปก็เพื่อจะได้ลืมเรื่องที่ผมก่อไว้เสีย....”

หลวงตาก็ไปช่วยเหลือ อยู่เป็นเพื่อนปลอบใจ ใครต่อใครอีกมากคน เป็นต้นว่า พี่น้อง, แม่, เพื่อนฝูง ของปรียา สวดภาพศพได้สองคืนก็ครบเจ็ดวัน จึงจัดการทำบุญ

เจ็ดวันอุทิศให้เจ้าของภาพตามประเพณี สวดมนต์ฉันเพลที่บ้านของปรียานั่นเอง พิธีกรรมเพิ่งจะเสร็จ พระเพิ่งจะจบการอนุโมทนา ยังไม่ทันจะได้ลาเจ้าภาพ โปรยหญิงสาวคนใช้ที่ออกไปล้างถ้วยชามอยู่ข้างนอก ก็สร้างความตื่นเต้นให้เพราะมีรถแท็กซี่คันหนึ่งมาหยุดที่ประตูบ้าน คุณผู้หญิงนั่งมา และกวักมือเธอให้ไปช่วยยกของเข้าบ้าน **แต่โปรยสำคัญว่าผีของปรียา**

บุญของปรียา

ปรียา ได้มาเล่าให้หลวงตาทราบ ถึงสาเหตุของความสับสนในวันต่อมาว่า ขณะที่รถทัศนาจรคณะของหล่อนกลับมาถึงหาดใหญ่ บังเอิญหล่อนพบเพื่อนเก่าซึ่งเคยร่วมชีวิต ร่วมทำมาหากินกันมาแต่ครั้งกระโน้น ซึ่งบัดนี้ได้ตั้งร้านตัดเสื้ออยู่ที่หาดใหญ่ และเป็นหลักเป็นฐานขึ้นพอดีเพื่อนก็รั้งเอาตัวไว้ ไม่ยอมให้กลับ ประกอบกับปรียายังหงุดหงิดใน

เรื่องอนันต์นอกใจด้วย ยิ่งรู้ว่าใกล้จะถึงบ้านก็ยิ่งหงุดหงิดหนัก ก็เลยอยู่ค้างคุยกับเพื่อน เป็นการถ่วงเวลาไปด้วย บังเอิญมีผู้หญิงคนหนึ่งเป็นชาวลำพูน จะกลับกรุงเทพ เพื่อนของปรียาเห็นว่า พอจะสงเคราะห์ให้หล่อนผู้นั้น ลดการสิ้นเปลืองลงได้ ก็จึงขอฝากมากับรถทัศนาจรของปรียา และหล่อนผู้นั้นแหละ มาตายในนามของปรียา

ที่น่าประหลาดก็ตรงที่ปรียาเล่าว่า ขณะที่เดินทางกลับกรุงเทพ ขณะที่ถนนหนทางถูกวาตภัยไต้ฝุ่นทำให้ขาดเสียหาย การคมนาคมต้องชงักทั้งรถไฟและรถยนต์ จึงต้องนั่งรถยนต์ต่อมาเป็นทอด ๆ, ค่อย ๆ เลาะมาเป็นระยะจากจังหวัดถึงจังหวัด หลายทอดหลายต่อกว่าจะถึงกรุงเทพ แต่ปรียาก็ไม่รู้สึกเดือดร้อน เพราะมีความไม่อยากจะถึงบ้านเป็นทุนอยู่แล้ว จึงเรื่อยเฉื่อยตามสบาย ประกอบกับเคยรู้จักเพื่อนฝูงอยู่มากสมัยค้าขาย จึงแวะเยี่ยมเพื่อน ๆ มาในตัวด้วย ได้ประโยชน์หลายชั้น เมื่อสองคืนก่อนจะถึงกรุงเทพปรียาอยู่ที่ชุมพร ตอนที่อยู่ที่ชุมพรนี่แหละ มีเหตุการณ์ที่น่า

ประหลาดที่สุด แต่ตอนนั้นหล่อนก็มิได้คิดสงสัยอะไร คือหล่อนมีความสุขมีความเอิบอิ่มในใจอย่างเหลือเกินไม่ว่าจะทำอะไรพูดคุยกับใคร เป็นระยะที่มีความปลอดโปร่งแจ่มใสที่สุด ความขุ่นข้องหมองไหม้ ที่ค้างติดอารมณ์ไปจากบ้านกรุงเทพได้ซาส่างห่างหายไป นึกถึงอนันต์ก็เฉย ๆ เลยอยากจะกลับบ้าน ไม่ขยาดแขยงบ้านเหมือนวันก่อน ๆ แรกตั้งใจจะอยู่ชุมพรสักห้าหกวัน ก็เปลี่ยนใจกลับกรุงเทพ **พอดีมาพบว่าทางบ้ามเขากำลังทำบุญ ๗ วัน ศพของตัวเองอยู่....** เหตุการณ์ทางอารมณ์ ทางจิตใจที่ปรียาเล่าตอนท้ายนี้ทำให้หลวงตาไม่เพียงแต่จะประหลาดใจเท่านั้น ยังคิดปฏิรูปความเชื่อเก่า ๆ ของตนอีกด้วย ความรู้ ความเชื่อเก่าที่ว่าคนตายไปตกนรกทำบุญให้ก็ไม่ถึง สัตว์นรกไม่ได้รับเพราะ**สัตว์นรกมีทุกขเวทนาเป็นอาการ อย่างคนปวดฟันจัด ๆ จะเอาอาหารวิเศษไปเล้าโลมพะเน้าพะนอให้กินเขาก็ไม่กินเพราะขณะนั้น เขากำลังกินความปวด**ตายไปเกิดเป็นเทวดาก็ไม่รับบุญ เพราะเทวดามีอาหารทิพย์บริโภคแล้วไหนเลย

จะยินดีมาเหลียวแลอาหารเลวอย่างอาหารมนุษย์ ไปเกิดเป็นเดรฉานก็ไม่ได้ เพราะเดรฉานแต่ละอย่าง มันมีอาหารของมัน ไม่ยอมกินบุญ เหมือนวัวควายมีหญ้าเป็นอาหารประจำ จะเอาทองหยิบฝอยทองใส่จานไปให้มัน ควายก็ไม่แล หากไปเกิดเป็นมนุษย์ก็ไม่ได้รับอีก เพราะมนุษย์คนใหม่เขามีที่พึ่งใหม่ เหมือนตุ่มน้ำที่มันเต็มปรี่อยู่แล้ว จะเอาน้ำไปเทใส่ลงอีกมันก็ไม่รับ เพราะมันไม่มีเนื้อที่ว่าง มันจึงล้นออกไป ชื่อว่าไม่ได้ประโยชน์จากน้ำใหม่ ฉันใด ก็ฉันนั้น นี่เป็นความรู้ ความเชื่อเก่า ใช้อธิบายแก้ปัญหาบนธรรมาสน์มานานแล้ว ครั้นมาฟังเรื่องของปรียาเข้า ทำให้เริ่มคิดว่าเห็นจะต้องแก้ไข สังคยนาหรือสะสางความรู้ประเภทค้างสต๊อกเสียบ้าง เพราะอาการอิ่มเอิบของปรียานั้น มันแสดงว่าเกิดจากอำนาจบุญที่ญาติและสามีเขาร่วมใจกันอธิษฐานส่งไปให้ชัดๆ, ถ้าไม่ใช่เพราะอำนาจบุญที่อุทิศไปให้แล้ว จะให้เชื่อว่าเพราะอำนาจอะไร แต่เรื่องอย่างนี้สำหรับคนที่ไม่เชื่อพูดไปก็เถียงกันตายเปล่า........

อีกอย่างหนึ่งซิ! เห็นจะไม่ต้องทุ่มเถียงกัน ทุกคนที่ฟังเหตุการณ์ต่อไปจะต้องยอมรับว่า "บุญ" แน่ ๆ เพราะภายหลังจากปรียาคืนชีพ พันตรีอนันต์ก็รักหล่อน สงสารหล่อนมากขึ้นกว่าเก่า เหตุการณ์ที่เคยประพฤติเชิงข่มเหงน้ำใจปรียาอนันต์ก็เลิก น้ำผึ้งที่เริ่มแปรรส เป็นขม เฝื่อนฝาด ก็กลับมาหวาน คงรสน้ำผึ้งตามเดิม

อีกปีต่อมา ปรียาก็คลอดบุตรเป็นหญิง หลวงตาตั้งชื่อลูกของปรียาว่า "น้ำผึ้ง"

เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ ต้องนับว่าเป็นบุญของปรียา หากใครจะถามหลวงตาว่าบุญนี้เพราะปรียาทำอะไรไว้ ? หลวงตาก็จะตอบอย่างหน้าชื่นว่า........ "ไม่รู้"

ไม่ต้องรู้อะไรมากมายนักก็ได้ รู้แต่เพียงว่าปรียามีปรกติสุขกับครอบครัวของหล่อนเรื่อยมา เท่านี้ก็เกินพอแล้วสำหรับพระเซ่อ ๆ อย่างหลวงตา

๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕

จำเลย ?

๑

แมวมาหาหมามาสู่ โบราณยังถือว่าเป็นนิมิตรดี แต่นี่มันเป็นคน แม้จะมีค่าเสมือนเสลดน้ำลายก็ยังสูงกว่าแมวกว่าหมาเป็นไหน ๆ

ความวุ่นวายใจของหลวงตา มันอาจจะเกิดจากรู้มากเกินไปก็ได้ เพราะรู้มากก็มักจะยึดถือมาก อย่างนี้กระมัง ? ปราชญ์ฝรั่ง (เบอร์นาด ชอว์) เขาจึงว่า "การอ่าน (รู้) ทุกอย่าง ทำให้คนเป็นคน เชื่อทุกอย่างทำให้คนเป็นบ้า"

หลวงตาจะรู้หรือเปล่าว่า ในพรหมวิหารธรรม ทำไมจึงต้องมีอุเบกขา ถ้าหลวงตารู้ก็น่าจะรู้ต่อไปว่า เพราะตัวยังไม่ได้บรรลุพรหมธรรมนั่นเอง จึงต้องกลายเป็นจำเลยของความเมตตา ที่ขาดอุเบกขาไปดังนี้

หากจะพูดว่า "ธุระไม่ใช่" ก็มีเหตุผลให้พูดได้เต็มปากเต็มคำ ไม่มีใคร ๆ จะมาตำหนิติเตียนได้ แต่คำว่า

"ใคร ๆ" มันก็มีตัวเองรวมอยู่ด้วย จึงทำให้ดิ้นไม่หลุด มันเนื่องมาจากชีวิตอันเสมือนฝุ่นทรายชีวิตหนึ่ง บัดนี้แม่เจ้าพระยาได้โอบมันเข้าไว้ในอ้อมอกแล้ว เป็นเหตุการณ์ธรรมดา ๆ เหลือเกิน ในยุคที่มนุษย์หย่อนยานต่อการรับผิดชอบในกรรมของตัวเอง แต่มันก็ทำให้หลวงตาต้องตกเป็นจำเลย ?

บ่ายวันหนึ่งของฤดูร้อน ลมพัดแรง หอบเอาเศษกระดาษเศษผงและใบไม้แห้ง หวนเข้ามาโปรยไว้บนบริเวณกุฏิเกลื่อนไปหมด....เขา....เจ้าเด็กน้อย ราวกะถูกลมร้อนหวนหอบมาด้วย เขามานั่งแปะลงตรงหน้าหลวงตา ซึ่งกำลังเช็ดถูชำระมลทินพระพุทธรูป เพื่อต้อนรับสงกรานต์อยู่ที่ระเบียงกุฏิ

"มาจากไหนวะ ไอ้หนู ?"

"ผมมาจากพญาไท คับ"

"มีเรื่องอะไรรึ ?"

"บ่าว ไม่มีอะไรหรอก ผมมาขออยู่ด้วยซักคน"

" ?...."

รูปร่างอ้วนล่ำ เนื้อตัวมอมแมม สีผิวดูไม่ออก มันอาจจะขาวก็ได้ นุ่งกางเกงบลูยีนขาสั้น เข็มขัดหนังเส้นหนาแบบของพวกคาวบอย เสื้อแขนสั้น สีและลายมองแล้วชวนเวียนหัว ท่าทางประกอบการพูดคล่องแคล่ว จนดูออกจะหลุกหลิก ใบหน้ากลม ผมเกรียน ยิ้มแป้นขณะพูด ดูท่าสนิทสนม แต่ก็ไม่ถึงกับตีเสมอ ถ้อยคำพูดจาฉะฉานชัดเจน ทุกอย่างในตัวมันยั่วให้เกิดสนใจอยู่มาก จึงละจากองค์พระที่กำลังจัดการปลงมลทินอยู่ หันมาสนใจในธุระประสงค์ของแขกตัวน้อย ๆ ที่ลมร้อนหอบมาพร้อม ๆ กับเศษผงและใบไม้แห้ง ซักถามอะไร ๆ หลายคำ ตอนหนึ่งเขาว่า

"ผมไม่มีแม่หรอก พ่อผมก็รถชนตาย" หน้ามันยิ้มยังกะสนุกเสียเต็มประดา

"คนอะไรโว้ย ไม่มีแม่ มีซิ! เกิดเป็นคนต้องมีแม่ หมามันยังมีนี่หว่า" หลวงตาสนุกด้วย

"ไม่มี เชื่อผมซี ผมไม่โกหกหรอก!" เขายืนยันด้วยท่าทางขึงขัง

"เอ้า....! จะให้ข้าเชื่อก็ว่าไป คนไม่มีแม่ มันเป็นยังไง ?" ถามด้วยท่าทางขึงขังไม่แพ้มันเหมือนกัน

"ยายเติมแกเก็บผมมาเลี้ยง แกบอกว่าแกหาบของไปขายที่ดินแดง เจอพ่อผมถูกรถชนตาย ขณะที่พ่ออุ้มผมเดินข้ามถนน ส่วนผมกระเด็นตกลงไปในคูน้ำ แกเป็นคนลงไปเอาผมขึ้นมา แล้วก็เลี้ยงผมมาตั้งแต่นั้น แกบอกว่าแม่ผมไม่มีหรอก"

"อ้อ !" หลวงตาครางหน้าจืดลงอย่างเห็นชัด "แล้วคิดยังไงถึงจะมาอยู่กะข้า ?"

"ผมไม่มีบ้านอยู่นี่คับ...."

"ก็บ้านยายเติมที่เลี้ยงเอ็งมาน่ะ อยู่ที่ไหน ?"

"อยู่ข้างวัดมะกอกพญาไทคับ"

"แล้วทำไมไม่อยู่กะยายเติมล่ะ ?"

"ยายเติมตายไปสองปีแล้วคับ บ้านก็ขาย เจ้าของใหม่เขาไม่ยอมให้ผมอยู่

เจ้าหนูน้อยให้รายละเอียด ชีวิตประจำวันต่อไป อ่านหนังสือพอได้ แต่ไม่เคยผ่านโรงเรียน นับแต่ยายเติมตาย ลูก ๆ ยายเติมขายบ้านไปแล้ว เขาก็ต้องหาเลี้ยงตัวเอง โดยเที่ยวขอเขากิน เสื้อผ้าก็มีผู้ให้บ้างเป็นบางคราวอย่างชุดที่นุ่งที่ใส่อยู่นี่ก็มีผู้ซื้อให้ ส่วนที่นอนก็วัดบ้าง, สนามหญ้าบ้างฯ พยานที่ชวนให้เชื่อว่าเป็นจริง ก็คือตามเนื้อตามตัว แขนขามีตุ่มรอยยุงรุมกัดเต็มไปหมด จนดูเกือบจะไม่ใช่ผิวคน ซอกคอ เล็บมือ ผมเผ้า และฟัน ฯ บอกชัดว่าขาดผู้ใหญ่สนใจใยดี....เป็นชีวิตที่มีพ่อมีแม่เป็นเสมือนหนึ่งประตูผ่านเข้า มาสู่โลก เท่า นั้น....หลวงตา นิ่งฟัง พลาง สำรวจ ตรวจ รูปพรรณสัณฐานของมันด้วย, ในหัวอกรู้สึกกว้าง ๆ เหมือนตับไตไส้ปอดถูกผีกะสือล้วงเอาไปหมด....หลวงตาคิดและรู้สึกต่อชีวิต ที่เปรียบดังเมล็ดพืชสาธารณ์นี้ ยังมีอีก และคงมากมายอย่างเจ้าหนูน้อยที่หน้าตาร่าเริงผู้นี้....

ปกติเจ้าหนูน้อย จะเร่ร่อนอยู่แถว ๆ พญาไท ดินแดงห้วยขวาง แต่ที่ได้มาถึงวัดของหลวงตา ซึ่งนับว่าอยู่ห่างพอ

ดู ก็เพราะวัดหลวงตามีงานประจำปี ๗ วัน ๗ คืน กลางวันยังไม่มีอะไรสนุก จึงได้เดินเรื่อยมาตามกุฏิ มองจากประตูกุฏิ เห็นหลวงตานั่งขัดพระอยู่องค์เดียว ก็เลยขึ้นมาขออยู่ด้วย....ตามสายตาของเจ้าหนูที่มองดูท่าทางหลวงตา คงจะนึกว่า "ง่าย"

ประสพการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวแก่เด็กประเภทนี้ มีตัวอย่างพอที่จะยับยั้งความเมตตาได้ ทำนองชาวนากับงูเห่าในนิทานเก่านั่นแหละ หลวงตาจึงไม่ยอมรับการฝากตัวของมัน แม้จะสลดสงสารอยู่บ้างก็ต้องหักใจ ให้ปัจจัยไปกินขนม๕ บาทก็เท่านั้น....

ไม่ยากเลยที่จะลืม, เจ้าเด็กสาธารณ์, มีเหตุผลที่จะลืมมันถมถืดไป

คงจะลืมได้สนิทจริง ๆ หากไม่เจอมันเข้าอีก...

บทที่ ๒

รุ่งขึ้น ญาติที่ลาดพร้าวส่งรถมารับไปฉันเพล ประมาณ ๙.๐๐ น. หลวงตาออกไปรอรถที่บริเวณลานวัด เข้าไปในศาลาที่ใช้เป็นสถานที่อำนวยการงานประจำปี เห็นมีมุ้งเก่า ๆ หลังหนึ่งกางอยู่กลางศาลา คิดว่าคงเป็นคนงานนอนเฝ้าของสายมากแล้ว จึงร้องขู่ให้เก็บมุ้งเก็บม่าน....แต่ผู้ที่โผล่ออกมาจากมุ้ง ไม่ยักใช่คนงาน

"อ้อ....ไอ้เบือกนี่เอง ! ทำไมมานอนอยู่นี่วะ?" หลวงตาถามตวาด ๆ

"ก้อท่านไม่ให้ผมอยู่ด้วยนี่" มันย้อนเสียงแจ๋วไปเลย หลวงตาหัวเราะแหย ๆ รู้สึกเหมือนถูกพ้ออย่างรุนแรง ทนยืนดูมันเก็บที่นอนหมอนมุ้ง รวม ๆ กองไว้บนเสื่อขาด ๆ แล้วก็ม้วนเสื่อ เตรียมตั้งท่าจะเหวี่ยงขึ้นบ่า.......

"จะเอาไปไหน" ถามมันดุ่ย ๆ ไปงั้นเอง

"เอาไปฝากร้านจักรยานคับ" มันว่าแล้วก็แบกที่นอนเดินลิ่ว ๆ หลวงตามองมันจนลับหายไปในชมรมร้านค้า แล้วก็หันมาคุยกับเพื่อนภิกษุ ถามว่าใครรู้บ้างว่าเจ้าเด็กคนนี้คือใครมาจากไหน ? เพราะเกิดอยากจะรู้จักหัวนอนปลายตีนของมันขึ้นมาบ้าง ไม่มีใครรู้แท้แน่นอน มีแต่พระมหาบรรจงเล่าเรื่องพิเศษของมันให้ฟังว่า มันมานอนอยู่นี่ตั้งแต่เริ่มงานวัด เที่ยวขอสตางค์เขาได้เท่าไรก็เอามารวม ๆ ไว้ เมื่อสองสามวันมานี้ ถูกไอ้พวกขี้กัญชามาแย่งเอาไปหมด ตอนหลังพอขอได้อีกก็ไม่กล้าเก็บ เอาไปฝาก "แอ๊ว" ไว้ (แอ๊วคือหญิงสาวคนงานในวัด) ขณะนั้นมันย้อนกลับมาอีก หลวงตาก็จึงหันไปถามมันได้ความว่า ถูกไอ้พวกบ้ากัญชารุมปล้นเอาไป ๔๐ บาท เดี๋ยวนี้ฝากแอ๊วไว้ ๓๘ บาท มันตอบฉะฉาน ไม่เห็นจะมีท่าวิปโยคโศกถวิลแต่อย่างใดที่ถูกปล้น เมื่อลองถามว่า เอาไปฝากแอ๊วเขาไว้น่ะไม่กลัวเขาโกงหรือ ? มันร้องอื๊อ ! ไม่รู้แปลว่าอะไร........?

เสร็จกิจที่บ้านญาติลาดพร้าวแล้ว หลวงตาก็เลยไปเทศน์วัดทรงคะนอง ลำน้ำนครไชยศรี กลับเข้าวัดเอาตอน

เย็น พอรถผ่านจะเลี้ยวเข้าประตู มองเลยไปสู่ฝั่งแม่น้ำหน้าวัด เห็นคนกลุ่มใหญ่ยืนมุงกันอยู่ที่นั่น และมีพระปะปนอยู่ด้วยหลายองค์ จึงให้รถวิ่งเลยไปดูเหตุการณ์

ไอ้เด็กคนนั้นอีก....!....แต่มันตายเสียแล้ว....!....!

อาซิ้มคนหนึ่ง ที่อยู่ตึกแถวใกล้ ๆ กับท่าน้ำ เล่าเรื่องด้วยเสียงเอ็ดตะโรลั่น ว่าเมื่อตอนสายวันนี้ ประมาณ ๑๐.๐๐ น. มันมายืนเล่นอยู่ที่โป๊ะท่าเรือ เอาก้อนหินขว้างหม้อดินลอยน้ำใบหนึ่ง พอถูกหม้อจมลงก็มีควันพลุ่งขึ้นมา แล้วมันก็วิ่งหนี แล้วอีกชั่วครู่ต่อมาก็เห็นมันวิ่งย้อนกลับมา ตรงไปที่โป๊ะท่าเรือ กระโดดลงแม่น้ำแล้วก็ว่ายออกไปจมตายตรงที่เดียวกับหม้อใบนั้น...ซิ้มเล่าแล้วก็ทำท่าหวาดกลัว......

หลวงตาลงจากรถ ขอทางแหวกคนเข้าไปดูศพมัน มันนอนหงายอยู่บนฟุตบาท มีแผ่นพลาสติครองร่างของมันไว้ คอเอียงไปทางซ้าย ใบหน้าอิ่ม ตาหลับสนิท ปากเผยอคล้ายจะมียิ้มนิด ๆ

ไม่มีใครร้องไห้ให้กับศพของมันเลย นับว่าเป็นความผิดหวังอย่างร้ายแรงของความตาย

เจ้าหน้าที่ของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แห่งหนึ่งกำลังจัดการกับศพ จะนำไปสุสานไร้ญาติ สักครู่ต่อมาร่างน้อยอันไร้ความหมายก็ถูกรถนำไป.... ผู้คนทั้งหลายที่ชอบตื่นเต้นกับความวิบัติของผู้อื่นก็หมดสนุก ต่างแยกย้ายกันไป หลวงตาก็เข้าวัด แต่ไม่ได้เข้าเปล่า เก็บเอาเจ้าหนูน้อยมาด้วยโดยเฉพาะรอยยิ้มของมัน........

ค่ำนั้น ณ ศาลาอันเป็นกองอำนวยการ ท่ามกลางฝูงชนที่หลามไหลกันเข้ามาในวัด และเสียงพูดของโฆษกประจำงานและร้านค้า ตลอดทั้งเสียงเพลงที่แผดตะโกนประดังกันด้วยเครื่องขยายเสียง หลวงตาเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ประจำกองอำนวยการ เพื่อความอบอุ่นแก่บรรดาพนักงานซึ่งมักมีเรื่องมาขอคำปรึกษาเสมอ เรื่องของเจ้าหนูน้อยถูกนำมาอภิปรายอีก จากผู้ที่รู้เรื่องของมันดี ต่างก็มาพูดให้พึ่งราวกับวิญญาณของเจ้าหนูน้อย ต้องการจะทำร้ายหลวงตาแอ๊วบอกว่าตอนกลางวันมีเจ้าภาพมาถวายภัตตาหารเพลพระที่ศาลากองอำนวยการ เจ้าเด็กคนนี้มาขอเงินที่ฝากไว้ เอาไปซื้อไอสครีมแจกคนงานและเพื่อน ๆ, ส่วนหนึ่งมันถวายพระ

สำหรับแอ๊วกินไอสครีมของมันด้วยความสงสาร เพราะมันบอกว่า **กินของผมเซักหน่อย ต่อไปผมไม่มีจะให้กินอีกนะ** ส่วนอาจารย์เรียมซึ่งนั่งประจำสถานที่ศาลาพระ-เคราะห์บอกว่ามันเอาเงินมาใส่บาตรสะเดาะเคราะห์ แล้วก็มาขอให้ท่านพรมน้ำมนต์ ท่านยังได้ซักถามและตักเตือนสั่งสอนไปหลายคำ และยังมีแม่เมียด แม่เล็ก เจ้าปุก ต่างมาเล่าเรื่องที่เข้าใจว่าเป็นรางร้าย และวิจารณ์กันตามความคิดเห็นของตนให้ฟังอีก สรุปแล้วก็ชวนให้นึกว่า มันทำเหมือนว่าตั้งใจจะไปตายอย่างนั้นแหละ

หลวงตาฟังเหตุการณ์จากคำบอกเล่าของทุกคนแล้ว ทำให้เห็นรอยยิ้มของมันเด่นอยู่ในอนุสติอีกหลายเท่า....

เจ้าเด็กน้อย ชีวิตเจ้าจบแล้ว เจ้าตั้งใจหรือ ? ที่ได้เข้าไปสู่อ้อมกอดของเจ้าพระยา ถ้าเจ้าตั้งใจ เจ้าก็มีเหตุผลเหมือนกัน **เพราะชีวิตที่เป็นอยู่โดยไม่มีความรักความเยื่อใยอาทรจากเพื่อนมนุษย์ มันจะต่างอะไรกันเล่ากับการเข้าไปสู่อ้อมกอดของสายน้ำ**

บนแผ่นผืนธรณีนี้ ไม่มีอ้อมกอดสำหรับเจ้า เจ้าเกิดมาไม่มีความเมตตารอคอย แม้กระทั่งบ่ายหน้าเข้าไปหาพระ

เจ้าก็ยังผิดหวัง....เจ้าเด็กน้อยเอ๋ย ! บางทีเจ้าจะคิดถูกที่ทำลงไปเช่นนั้น

หลวงตารู้สึกเหมือนเป็นผู้จับเจ้าเด็กอาภัพคนนั้นโยนลงในแม่น้ำ มันยากเหลือเกินที่จะคิดว่าตัวเองไม่มีความผิด........

หากจะเลี้ยงมันไว้ ไม่ต้องถึงกับให้ดีเด่นอะไรนัก อย่างหมาหรือแมวที่อาศัยอยู่ที่กุฏิขณะนี้เท่านั้นแหละ จุดจบของชีวิตน้อย ๆ อนาถาดวงนี้ คงจะยังไม่ใช่สุสานเจ้าพระยา

เจ้าหนูน้อย ยามอำลาชีวิต เจ้ายิ้มเยาะใคร ? โลก, ชีวิต, หรือหลวงตาหวา.... ?

๑๒ เมษายน ๒๕๑๖

เด็กดื้อ

วรรณาคงจะรู้สึกผิดหวังไม่น้อย ที่มาแล้วไม่พบหลวงตา แต่พระภิกษุรูปนี้ก็ต้อนรับอย่างมีอัธยาศัย ทำให้ล้มความตั้งใจ ซึ่งแรกเมื่อรู้ว่าหลวงตาไม่อยู่ ก็คิดจะกลับ "รู้จักท่านหรือเปล่า?" ภิกษุรูปนี้ถาม เรียนว่าไม่เคยเห็นตัวท่านจริง ๆ รู้จักแต่ในหนังสือ เพราะได้อ่านหนังสือเรื่อง "ของฝาก" ของท่าน จึงอยากจะพบตัวจริง เนื่องจากหล่อนมีปัญหาส่วนตัว ที่จะมากราบเรียนปรึกษา มีคนที่ดงละครจังหวัดนครนายกบอกหล่อนว่าหลวงตาอยู่วัดนี้

"ถึงพบท่านก็คงไม่รู้จัก อาจเป็นฉันก็ได้นา" ภิกษุพูดแล้วก็หัวเราะ "คุยกะฉันก่อนก็ได้มั้ง"

วรรณาเดาเอาว่าภิกษุรูปนี้คงจะเป็นศิษย์ ส่วนหลวงตาคงไปเทศน์ต่างจังหวัด เพราะก่อนจะมา ก็มีคนที่คุ้นเคยกับท่านบอกว่า การมาหาหลวงตานั้นไม่ค่อยพบ ยิ่งเป็นฤดู

สงกรานต์อย่างนี้ด้วยแล้ว ก็มีหวังเจอน้อยนัก และวันนี้ก็เป็นวันที่ ๑๔ เมษายน....กำลังสงกรานต์ หล่อนก็หวั่นใจล่วงหน้าอยู่แล้ว แต่ไปธุระผ่านมาทางนี้ ก็เลยแวะเสี่ยงดู

การสนทนากับภิกษุรูปนี้ วรรณากับเพ็ญศรี รู้สึกปกติอย่างรวดเร็ว เพราะการพูดจารับรองของท่าน เป็นไปอย่างง่าย ๆ กิริยาอาการและถ้อยคำก็ไม่ค่อยจะสำรวมนัก ที่สำคัญก็คือภิกษุรูปนี้ เป็นนักฟังที่น่าคุยด้วยไม่น้อย ไม่ว่าวรรณากับเพ็ญศรีจะพูดอะไร ท่านก็จ้องหน้าฟังอย่างจริง ๆ จัง ๆ และก็รู้จักซักถามในจังหวะที่เหมาะเจาะเสมอ ทำให้ไม่เบื่อหรือรำคาญที่จะตอบคำถามของท่าน ในที่สุดวรรณาก็เล่าเรื่องส่วนตัว ซึ่งตั้งใจจะมาเรียนปรึกษาหลวงตาให้ภิกษุรูปนี้ฟัง

วรรณา เกิดที่วงเวียนใหญ่ ธนบุรี แต่เดี๋ยวนี้ครอบครัวได้ย้ายไปอยู่ระยอง ทางบ้านก็มีแม่และน้องชาย ส่วนพ่อนั้น ตายไปได้สิบปีแล้ว วรรณาไม่ได้อยู่ร่วมกับแม่และน้อง หล่อนแยกจากครอบครัวมาตั้งแต่พ่อยังมีชีวิต ตอนแรกก็ไปอาศัยญาติอยู่ ต่อมาก็ออกเสี่ยงชีวิตแต่ลำพัง

ทั้ง ๆ ที่อายุยังน้อย เคยเป็นเด็กรับใช้ในบ้านผู้มีอันจะกิน ในกรุงเทพ เคยทำการค้าส่วนตัว เคยได้กำไรและขาดทุน ผิดหวังและสมหวังมาพอควร เมื่อตอนที่พ่อยังอยู่ พ่อเคยติดตามหา และรับตัวกลับบ้าน วรรณารักพ่อมาก กลับไปอยู่บ้าน แต่ก็อยู่ได้ไม่กี่วัน หนีออกจากบ้านอีก....หลายครั้งที่เป็นเช่นนี้ จนกระทั่งพ่ออ่อนใจเลยปล่อย คอยเฝ้าเตือนแต่ให้รักษาเนื้อรักษาตัว ทั้งนี้ ก็เพราะวรรณาเป็นลูกผู้หญิงคนเดียว และเป็นคนโตด้วย พ่อจึงรักและห่วงใยมาก.... ก่อนพ่อจะตาย พ่อได้ออกปากฝากสมภารวัดปานดุสิตไว้ เพราะเห็นว่าวรรณาเป็นเด็กที่มีจิตใจรักวัดรักศาสนา ชอบเข้าหาสมาคมกับคนถือศีลกินเจ ระยะนั้น วรรณาได้มาพำนักอาศัยอยู่กับแม่ชีที่สำนักวัดปานดุสิตนี้ วัดนี้อยู่เลยคลองด่านไปทางบางปะกง พ่อถึงกับเคยออกปากว่า วรรณาเกิดผิด น่าจะเกิดเป็นผู้ชายจะได้บวชเรียนได้ ขณะนี้หล่อนมีอายุได้ ๒๔ ปี ยังไม่ได้แต่งงาน และกำลังคิดจะบวชชี ซึ่งวางแผนชีวิตไว้ว่า จะไปเจริญภาวนาอยู่ที่ถ้ำ ชื่ออะไรลืมเสียแล้ว จำได้แต่ว่า อยู่ในจังหวัดลพบุรี....

ทุกบททุกตอน ที่วรรณาเล่าเรื่องของหล่อน พระภิกษุจะสนใจฟังอย่างเอาจริงเอาจัง แล้วในตอนท้าย ก็เริ่มแสดงความคิดเห็นบ้าง.... เมื่อวรรณาเป็นฝ่ายขอให้ท่านออกความเห็นในการสละฆราวาสของหล่อน....

"ท่านเห็นด้วยไหมคะ ?" วรรณาถาม

"ถ้าฉันไม่เห็นด้วย ฉันก็เป็นมารเท่านั้น" ภิกษุว่าและกล่าวต่อไป "การบวชนี่ ฉันว่าไม่ว่าจะเป็นพระหรือแม่ชี ควรจะเกิดจากความคิดเห็น หรือเหตุผลของตัวเอง ถ้าจะเอาเหตุผลหรือความเห็นของผู้อื่นเป็นประมาณแล้ว ฉันว่าบวชไม่ได้ผลหรอก และยิ่งเป็นผู้หญิงสาว ๆ บวชชีด้วยยิ่งเสี่ยงใหญ่...."

"ทำไมคะ ?"

"ก็เพราะคนทั่วไป เขาไม่ยอมเชื่อน่ะซีว่า ผู้หญิงสาว ๆ ที่บวชชีนั้น จะบวชด้วยศรัทธาอย่างแท้จริง เห็นได้ยินแต่พูดกันว่า บวชเพราะอกหัก คือผิดหวังในทางโลกีย์ แพ้โลก คุณล่ะ เป็นอย่างว่าหรือเปล่า ? อย่าปิดบังกันนะ ชอกช้ำมาหรือ ?

"ไม่ค่ะ ไม่!" วรรณาปฏิเสธด้วยท่าทีตื่น ๆ

"ไม่ก็ดีแล้ว หากสมมติว่าชอกช้ำมา เป็นยายชี ช่วยรักษาความช้ำไม่ได้หรอกนะ เว้นเสียแต่คุณจะเป็นดารา" ภิกษุว่าแล้วก็หัวเราะ และกล่าวต่อไป "การบวชมุ่งผลที่ความสงบจริง ๆ ควรจะเป็นเรื่องของผู้หมดกังวล หรือไม่มีภาระผูกพันทางโลก ถ้ามีเรื่องยังต้องรับผิดชอบ เช่นมีลูก มีพ่อมีแม่ หรือน้อง ที่ต้องเลี้ยงดูอุปถัมภ์ การออกบวช โดยรู้อยู่ว่าต้องทิ้งคนเหล่านี้ไว้ยากลำบาก, ก็จะกลายเป็นผู้หมดเมตตา, ใจดำ, สละละทิ้งบุคคลที่ไม่ควรละทิ้งไป, ใครเขารู้เขาก็ต้องวิจารณ์ไปในทางไม่ดีไม่งาม, เป็นอาการที่น่าตำหนิมากกว่าควรอนุโมทนาส่งเสริม, แม้จะอ้างเหตุผลให้วิเศษอย่างไรก็คงไม่พ้นเสียหาย, แล้วจะไปทนหลับตาภาวนาอยู่ไหวหรือ?"

"หมายความว่า ท่านไม่สนับสนุนใช่ไหมคะ?" วรรณาวิจารณ์เจตนาภิกษุด้วยคำถาม

"ทั้งหมดที่ฉันพูดมานี้ เพราะฉันคิดถึงคนคนหนึ่งตลอดเวลาที่คุณเล่าเรื่องของคุณ แต่คุณไม่ได้พูดถึงคนผู้นี้ด้วยความสำคัญเลย...."

"ใครคะ?"

"แม่ของคุณ...." ภิกษุตอบ "แล้วก็น้องๆ อีก คุณไม่ได้ผูกพันกับแม่กับน้องอยู่หรือ?"

วรรณานิ่งอั้น เมินไปอีกทางหนึ่ง แล้วก็ตอบอ้อมๆ แอ้มๆ....

"แม่อยู่กับน้อง ต่างเป็นสุขสบายดีค่ะ! แม้หนูไม่บวช หนูก็ไม่ต้องเอื้อเฟื้อส่งเสียแม่ น้องชาย เขาก็โตทำการทำงานกัน พึ่งตัวเองได้แล้ว"

"สงสัยว่าจะไม่รักแม่"

"รักค่ะ แม่ทั้งคนนี่คะ! แต่ความรักของหนูก็ไม่เห็นจะช่วยแม่ได้ แม่มีคนรักและช่วยเหลืออยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่หนูจะต้องรักแม่ก็ได้กระมังคะ?"

"เอ๊ะ! พูดชอบกล ไม่เคยได้พึ่งใครพูดอย่างนี้เลย ว่าแต่แม่ของคุณเถอะ! ท่านไม่ห่วงใยคุณบ้างหรือ?"

"แม่รักหนูมากค่ะ! น้องชายทุกคนก็เหมือนกัน เวลาหนูไปเยี่ยม ทุกคนจะพากันดีใจมาก เฉพาะแม่แล้ว จะเฝ้าลูบหน้าลูบหลัง อ้อนวอนให้หนูกลับไปอยู่บ้าน บอกหนูว่าไม่ต้องทำอะไรหรอก อยู่บ้านเฉยๆ เท่านั้น...."

"แล้วคุณว่ายังไง ?"

"จะว่ายังไง หนูไม่อยากอยู่นี่คะ !"

"แหมฉันสงสารแม่ของคุณจัง รักเขาข้างเดียวเหมือนเกลียวเชือก คุณทำให้แม่อกหัก บาป....รู้ไหม ?"

วรรณาหัวเราะหน้าเรี่ย แล้วก็ส่ายหน้า ภิกษุกล่าวต่อไปอีก

"คุณจะบวชทำไมนะ ?"

"ก็บวชเอาบุญน่ะซีคะ !" วรรณาตอบ

"บุญน่ะ จะต้องเอาจากบวชชีด้วยหรือ ? และจะต้องไปเอาถึงในถ้ำในเหวเจียวหรือ ?"

"เอ๊ะ ! ท่านนี่พูดพิกล" วรรณาท้วงด้วยเสียงสะบัด

"เอาละ ! คุณจะว่าฉันพิกลพิการ หรือเป็นมารศรัทธาอะไรก็ช่างเถอะ ! จะขอพูดให้ตรงตามที่รู้สึกนึกเห็นสักหน่อย จะฟังไหม ? ที่จะว่านี้ ฟังให้ดีแล้วเป็นประโยชน์แก่ตัวคุณเองนะ !"

"ก้อนิมนต์พูดไปซีคะ !" หางเสียงบอกชัดว่าอารมณ์แปร

"บุญ ที่คุณต้องการ ฉันว่าอยู่ในเงื้อมมือคุณแล้ว ไม่ต้องบวชก็ได้ ถ้าเชื่อฉัน คุณได้พบบุญแน่"

"ยังไงคะ ?" ถามเมิน ๆ อย่างเสียไม่ได้....

"กลับบ้าน ไปเอาบุญกับแม่"

"หนูไม่เข้าใจค่ะ....?"

"ไปเป็นขวัญใจของแม่ อยู่บ้านให้แม่ชื่นใจ เพราะคุณก็รู้อยู่แล้ว ว่าแม่เป็นสุขเหลือเกิน ทุกคราวที่คุณกลับบ้าน **การทำให้พ่อแม่มีสุขน่ะ เป็นบุญสำคัญมากนะลูก**...น้อยคนเหลือเกินที่จะทำให้พ่อแม่เป็นสุขได้ แต่คุณต้องนับเป็นคนมีโชค เพราะโอกาสที่จะทำให้แม่เป็นสุขน่ะง่ายแสนง่าย แม่ก็พร้อมที่จะเป็นสุขอยู่ทุกเวลา รอแต่คุณจะไปหยิบยื่นให้เท่านั้น และการให้ความสุขแก่แม่ คุณก็ทำได้อย่างไม่ต้องยากต้องเหนื่อย เพียงแต่กลับไปอยู่กับท่านอยู่เฉย ๆ เท่านั้น ก็เหมือนคุณช่วยให้ท่านขึ้นวิมานสวรรค์ได้แล้ว....ว่าไง คุณ ?"

หล่อนนิ่ง แล้วก็ส่ายหน้าอีก....

"ทำไม มันยากนักหรือ ? เพียงแต่อยู่กับแม่เฉย ๆ น่ะ....!" ภิกษุเหน็บแนม แต่แล้วก็พยายามทำเสียงให้ปกติ "ลองอย่างนี้ซีคุณ คือเราตั้งกำหนดไว้ในใจ เมื่อเห็นว่าจะอยู่ให้ท่านชื่นใจตลอดไปไม่ได้ เราก็กะเอาสักเพียงเดือนหรือครึ่งเดือน....การตั้งกติกาทำความดี หรือบุญกุศลอย่างนี้มันสนุกดีเหมือนกันนา เล่นพนันกับตัวเอง แล้วก็คิดไว้ว่าจะไม่ยอมแพ้ หมายถึงว่าจะต้องอยู่ให้ครบกำหนดที่ตั้งสัญญากับตัวเองไว้ เป็นอุบายฝึกจิตฝึกตัวที่สนุกดีนา...."

วรรณาไม่ยอมปริปากออกความเห็นอะไร ส่วนเพ็ญศรีเพื่อนสาว นั่งฟังอย่างสนใจ....และอือออเห็นดีเห็นงามตามคำแนะนำของภิกษุ ถึงกับกล่าวส่งเสริม แต่วรรณาก็ยังนิ่ง....

"ลองอย่างนี้อีกซิคุณ" ภิกษุกล่าวเสริมอีก "คือนึกเสียว่า ตลอดเวลาที่ล่วงมา คุณตามใจตัวคุณมาตลอดใคร ๆ ก็บังคับคุณไม่ได้ แม้แต่พ่อคุณเอง ที่คุณบอกว่ารักท่าน ก็ไม่อาจเป็นจ้าวหัวใจคุณได้ คุณเป็นจ้าวตัวของ

คุณตลอดมา จะดีจะชั่ว จะสุขจะทุกข์ จะถูกจะผิดอย่างไร คุณก็ตัดสินเลือกหาเอาเองทั้งนั้น และก็จนกระทั่งบัดนี้ อายุจะย่างเข้าเบญจเพศ (๒๕) แล้ว จะได้หรือจะเสียก็รู้อยู่แก่ใจแล้ว ฉะนั้นต่อไปนี้เอาใหม่ คือไม่ตามใจตัวเองต่อไป จะฝืนจะขัดใจตัวบ้าง, ๒๔ **ปีมาแล้ว ที่ปล่อยชีวิตเพื่อตัวเอง ต่อไปนี้จะทดลองอุทิศตัวเองเพื่อผู้อื่นบ้าง** สักเพียงชั่วเวลาหนึ่ง เราตั้งสัญญาว่า เราจะเลิกเห็นแก่ตัวสักระยะ แต่จะเห็นแก่ผู้อื่น ใช้ชีวิตเพื่อความสุขของผู้อื่น และผู้อื่นดังว่านี้ ก็ไม่ใช่ใครที่ไหน แม่ของคุณเองแท้ ๆ เหมาะเหลือเกินที่คุณจะทำ เพราะมันเป็นกิจจำเป็นเสียด้วย ที่ลูกจะต้องแสดงกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ .... ประโยชน์จะเกิดขึ้นหลายชั้น เป็นบุญที่ประเสริฐนักหนา....ดีกว่าเสียเวลาไปบวชอีก ไม่ต้องเสี่ยง เห็นด้วยหรือยัง ? ....คุณ !”

“ไม่ค่ะ !” วรรณาร้องปฏิเสธ หน้าซีดอย่างเห็นชัด

“เอ๊ะ ! แม่ของคุณนี่ เลวร้ายขนาดไหนนะ ถึงกับคุณขยะแขยง เข้าใกล้ท่านไม่ได้....” ภิกษุพูดด้วยอารมณ์

ไม่พอใจ "คิดดูซี....คิดให้ดี....เพียงเวลาเดือน–ครึ่งเดือนเท่านั้น คุณยังสละความสุข เพื่อแม่ของคุณไม่ได้ แล้วคุณจะทำดีอะไรได้ จะหาดีที่ไหนเจอ ในเมื่อคุณมองข้ามยอดของความดีไปเช่นนี้ แม่ต้องลำบากมาเพราะคุณเป็นเวลาเท่าไร เพียงแต่อยู่ในท้อง ก็ตั้งเก้าเดือนสิบเดือน แม่ยังอุ้มท้องประคองเรามาได้ คลอดออกมาแล้ว ก็เฝ้าทนุถนอมกล่อมเกลี้ยง ยอมเสี่ยง เอาชีวิตเข้าแลก ท่านต้องเสียประโยชน์สุขไปเท่าไร กว่าคุณจะพึ่งแขนพึ่งขาของตัวเองได้....ข้อนี้ทำไมไม่คิดบ้าง คุณเป็นอะไรไป ถึงนึกไม่เห็น... **ความดีอยู่ในเงื้อมมือแท้ๆ คุณกลับไม่นำพา แต่จะไปค้นไปหาเอาถึงในถ้ำในเหว ไกลถึงนอกฟ้าป่าหิมพานต์....** โธ่เอ๋ย!"

"หลวงตา เมื่อไรจะกลับคะ?" วรรณาเปลี่ยนเรื่องพูดทันที....

"อย่าคอยเลย คนดื้อรั้น พูดกันไม่รู้เรื่องอย่างนี้หลวงตา ไม่ชอบ...."

วรรณากับเพ็ญศรี ลากลับขณะที่ภิกษุเริ่มตบะแตก.... แต่พอทั้งสองลับร่างไปไกลแล้ว ภิกษุก็ได้สติรู้สึกตัวว่าไม่สมควร ที่ไปบ่นไปว่าคนแปลกหน้า เสียมรรยาทขาดสติอย่างยิ่ง....และแล้วก็กลายเป็นนึกขำ ในการมาพบปะของวรรณา ดูไปก็คล้าย ๆ กามนิตอุตส่าห์เดินทางมาเพื่อจะพบพระพุทธเจ้า แต่แล้วเมื่อมานั่งสนทนาอยู่กับพระองค์ตลอดคืน ที่โรงงานของนายช่างหม้อก็หารู้สึกไม่ เช้าตรู่รีบบอกลาคู่สนทนาว่าจะรีบไปพบพระพุทธเจ้า แล้วก็ไปถูกโคบ้าขวิดตายกลางถนน แต่วรรณาคงจะเหมือนแต่ตอนแรก เมื่อลาจากไป แล้ว หล่อนก็ ไม่ได้ไปถูก โคบ้าหรือ รถที่ขับโดยคนบ้า ๆ ชนตายแต่อย่างใด มีพยานยืนยันถึงความปลอดภัยของวรรณาอยู่อย่างหนึ่ง คือ อีกสองวันต่อมาภิกษุก็ได้รับจดหมายของหล่อน

หลวงตาที่เคารพ

หนูรู้ค่ะ ว่าพระ องค์ที่ต้อนรับหนูกับพี่เพ็ญศรี คือหลวงตา และหนูก็เข้าใจดีในเจตนาของหลวงตา หนูยอมรับค่ะว่าทุกอย่างที่หลวงตาแนะนั้น เป็นสิ่งที่ควรทำและทำ

แล้วจะเกิดผลดี....แต่ที่หนูไม่ทำนั้น ก็มิใช่เพราะหนูดื้อด้าน อะไรหรอก หนูเป็นคนมีบาปค่ะ บาปร้ายนี้มันฝังอยู่ใน หัวใจหนูมานาน และมันคอยกีดกันมิให้หนูเข้าใกล้แม่ ทั้งๆ ที่รู้ว่าแม่นั้นแสนจะรักหนู ห่วงหนู บาปร้ายที่ฝังอยู่ในใจนี้ หนูไม่เคยปริปากบอกใคร แต่วันนี้หนูต้องบอกหลวงตา หา ไม่แล้วหัวอกหนูคงแตกตาย....หลวงตาคะ แม่หนูมีสามีใหม่ นี่แหละค่ะบาปในหัวใจหนู มันจะไม่ร้ายแรงเลย หากหนู จะรู้ต่อเมื่อภายหลังที่พ่อหนูตาย........หลวงตาเข้าใจแล้วใช่ ไหมคะ....

วรรณา เด็กดื้อ

ข้อความตอนท้ายของจดหมาย ทำให้หลวงตาหวนไป นึกถึงคติธรรม ในหิโตปเทสข้อที่ว่า.... **"มารดาประพฤติ ไม่บริสุทธิ์ คือศัตรู"** และเห็นใจเด็กดื้อขึ้นมาทันที แต่ก็ ยังไม่นึกอภัย ที่ลูกจะถือเอาความผิดพลาดของพ่อแม่มาเป็น เครื่องลบล้างหน้าที่กตัญญู พ่อแม่ถึงจะชั่วช้าอย่างไรก็ไม่ ควรที่ลูกจะดูหมิ่น....

๒๗ เมษายน ๒๕๑๖

อุบายเช็ดน้ำตา

คนเรา ลงเห็นความตายเป็นเรื่องไม่น่ากลัว ก็น่าจะชื่อว่าเป็นผู้ "หลุดพ้น" ได้ เพราะการ "ติด" หรือ "ข้อง" ของชีวิต มันก็อยู่ที่ขืนจะเอาชนะกฎธรรมดา และเฝ้าวิตกกังวลว่าจะชนะไม่ได้ หรือพ่ายแพ้เร็วเกินไป กล่าวง่าย ๆ ก็คือ "กลัว" นั่นเอง

ความกลัว เป็นบ่อเกิดของอุบาย และการดิ้นรน กลัวยากกลัวจน ก็ดิ้นรนขวนขวายสู้ เหน็ดเหนื่อยทำงาน กลัวเจ็บกลัวแก่ ก็ดิ้นรนหาทางกันและแก้ กลัวหนาวกลัวร้อน ก็พยายามหาอุบายเพื่อผ่อนร้อนผ่อนหนาว ฯลฯ บางทีก็ดิ้นรนไปก่อนที่เหตุการณ์อันเป็นภัยนั้นจะเกิดขึ้นจริง ๆ เสียอีก ต้องขาดทุนไปเปล่า ๆ ปลี้ ๆ ความกลัวเป็นผีร้ายที่เฝ้าหลอกหลอน เฝ้าประทุษร้ายคนให้มีจิตวิปลาศไปต่าง ๆ นานา....อย่างไรก็ตาม ยอดสุดของความกลัวก็อยู่ที่ความตาย

ฉะนั้นใครเห็นความตายว่าเป็นเรื่องปกติ และมีใจปกติได้ ก็นับว่าเป็นผู้พ้นภัยของชีวิต เป็นผู้ชนะโลกได้ เพราะลงรู้สึกต่อความตายได้อย่างนี้แล้ว ปัญหาอื่น ๆ ก็กลายเป็นเรื่องเล็กเรื่องย่อยไปหมด เขาหมดเหตุปัจจัยที่จะดิ้นรนหวั่นไหวอย่างสิ้นเชิง จึงน่าจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ "หลุดพ้น"

ความหมายของคำว่า "หลุดพ้น" ตามตำราธรรมะ จะเป็นทำนองนี้ หรือไม่ก็ ช่างเถอะ ! แต่หากใคร ทำจิตใจ ให้เข้าถึงภาวะ ตามที่ "สู้รู้" นี้ได้ ก็ไม่น่าจะน้อยหน้าพระอรหันต์องค์ไหน

ความหมายของความ "หลุดพ้น" ดังว่านี้ ดูก็ง่าย ๆ แต่ก็ไม่ยักง่าย สาเหตุที่เรื่องง่าย ๆ ต้องกลายเป็นยาก ก็เพราะวิสัยคนไม่ชอบนึกถึงความตายกัน เห็นมีแต่พยายามหาอุบายที่จะลืมมัน คนส่วนใหญ่ในโลกมักนิยมแก้ทุกข์เรื่องนี้ด้วยการทำ "ไม่รู้ ไม่ชี้" ทำราวกะว่าความแก่ความตายหรืออัปมงคลทั้งหลายแหล่ มันเกิดจากเพราะไป "รู้" มันเข้าถ้าไม่รู้มันเสีย ภัยและทุกข์ก็ไม่มี อุบายแก้ทุกข์ของชาวโลกที่กลายเป็นแฟชั่น โดยธรรมชาติไปอย่างนี้ ก็เหมือนเด็ก

ทารกหนีเสือ เมื่อผู้ใหญ่เห็นเสือก็เบิกตาโพลง ลืมตาสอดส่ายหาทางที่จะพ้นจากเขี้ยวเล็บของเสือ ระวังตัวตลอดเวลา ส่วนเด็กทารกหาทำเช่นนั้นไม่ พอเห็นเสือเท่านั้นก็หลับตาปี๋ เพราะคิดอย่างประสาเด็กว่า เสือเป็นสัตว์ที่เป็นภัยก็ตรงที่ไปเห็นมันเข้า หากไม่เห็นมันเสีย ภัยก็ไม่มี ความเป็นเสือก็ไม่มี เหตุนี้เด็กทารกจึงหนีเสือด้วยวิธีหลับตา ก็ถูกเหมือนกัน แต่ถูกตามประสาทารก คนหนีภัยจากความตาย ด้วยวิธีลืมตาย ก็ฉันเดียวกันนี้

ทางพระ (พุทธ) ศาสนามีหลักคำสอนที่จะชักจูงคนให้เผชิญกับความจริง โดยเฉพาะความจริงที่หลบไม่พ้นเลี่ยงไม่ได้ เช่นความตายอย่างนี้แม้ใคร ๆ ก็ไม่ชอบ แต่ก็ต้องพบกับมันไหน ๆ จะพบแล้วก็สอนให้พบด้วยสติสัมปชัญญะ ฝึกใจให้ชินต่อสภาวะที่หนีไม่พ้น เหตุนี้ความตายจึงกลายเป็นบทเรียนฝึกจิตที่ดี เรียกตามภาษาธรรมะว่า "มรณัสสติ" นึกถึงความตายไว้เนืองนิจ จนกระทั่งเห็นว่าความตายไม่มีความหมายแตกต่างจากความเป็น เห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาไป....นี่ก็ "หลุดพ้น"....

มีครอบครัวชาวนาครอบครัวหนึ่ง อยู่ด้วยกันทั้งหมด ๖ คน มีพ่อแม่ ลูกชาย ลูกสาว ลูกสะใภ้และหญิงคนใช้ ถึงฤดูทำนา พ่อกับลูกชายก็ออกไปไถนา ส่วนพวกผู้หญิงก็ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำอาหารไปส่ง....วันหนึ่ง เกิดเหตุร้าย ลูกชายถูกงูเห่ากัด พ่อแก้ไขไม่ทัน จึงถึงแก่ชีวิตกลางนานั่นเอง พ่ออุ้มร่างที่ไร้ชีวิตของลูกมาวางพาดไว้บนคันนา พิจารณาเกิดธรรมสังเวชแล้วก็หันเข้าจับคันไถ ไถนาต่อไป มีใครคนหนึ่งผ่านมา จะผ่านไปทางบ้าน เขาจึงฝากสั่งไปถึงพวกบ้านว่า วันนี้ ให้นำอาหารมาส่งแต่เพียงส่วนเดียว และขอให้ออกมาให้หมดทุกคน เมื่อพวกผู้หญิงทางบ้านออกมาถึงนา รู้เรื่องร้าย ก็พากันไปยืนดูร่างของชายหนุ่ม ซึ่งเคยเป็นลูก, เป็นผัว, เป็นพี่, เป็นนายของแต่ละคนมา เกิดความสังเวชแล้วก็หักใจ แยกย้ายกันลงไปเก็บขี้ดินขี้หญ้า ปรับปรุงพื้นนาทำงานต่อไป เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น........ ขณะนั้นมีชายแปลกหน้าคนหนึ่ง ไม่มีใครทราบว่า เขามาถึงที่นั่นแต่เมื่อไร เขามองร่างชายหนุ่มที่นอนตายอยู่บนคันนา แล้วก็ซักถามทุกคนในที่นั้น เริ่มแต่พ่อ เขาถามว่า

"ลูกชายของท่านที่นอนตายอยู่นี้ สมัยมีชีวิตอยู่เขาคงเป็นลูกที่เลวร้ายมากซีนะ ท่านจึงไม่เสียใจ ร้องไห้อาลัยเขา?"

ชายผู้พ่อตอบว่า "**ลูกชายเป็นคนดีมาก คนดีอย่างจะมาเป็นลูกสักกี่คนก็ไม่หนักใจ** เพราะเขาไม่เคยทำความยุ่งยากให้เลย ส่วนเหตุที่ไม่ร้องไห้นั้น ก็เพราะคิดเห็นว่าความตายของคนก็เหมือนงูลอกคราบ งูเมื่อมันสละลอกคราบเก่าทิ้งแล้ว มันก็เลื้อยไปอย่างไม่อาลัย แม้แต่จะเหลียวกลับหลังมาแลดู ฉันใด ดวงวิญญาณที่ออกจากร่างสัตว์แล้วก็ฉันนั้น **มีบางเวลาเหมือนกันที่เผลอจะร้องไห้ แต่พอนึกถึงคราบงูแล้วก็อาย กลัวงูมันจะหัวเราะเยาะเอา ที่ไปนั่งร้องไห้อยู่กับคราบของมัน**"

หันมาถามหญิงผู้เป็นแม่ แม่ก็บอกว่า ลูกคนนี้ เมื่อก่อนที่จะมา (เกิด) เป็นลูก เขาก็ไม่ได้บอกได้เกริ่นให้รู้ตัว ฉะนั้นเวลาไป (ตาย) เขาก็ไม่ได้บอกได้ลา เลยไม่ยอมเสียน้ำตาให้แก่คนไม่มีมรรยาทขาดวัฒนธรรมเช่นนี้

ถามผู้เป็นภรรยาบ้าง นางตอบว่า การร้องไห้จะเอาดาวเอาเดือน ดูเหมือนจะมีท่าฉลาดกว่าร้องไห้จะให้คนตายแล้วฟื้น เพราะดาวเดือนยามตกอับลับแสงรัศมีไปแล้ว มันยังเคยเวียนโผล่มาให้ดูให้ชมในค่ำคืนต่อไป ส่วนคนตายแล้วไม่เห็นมีสักรายที่จะฟื้นคืนมา จึงไม่ยอมเสียเวลาร้องไห้

เมื่อหันไปถามน้องสาวบ้าง หล่อนตอบ "หนูยังสาวมีค่าราคาตัวอยู่ที่นวลของใบหน้า การร้องไห้จะทำให้หน้าของหนูเสียนวล หนูเสียดายนวลบนใบหน้า จึงไม่ร้องไห้"

ส่วนหญิงคนใช้ตอบว่า "หม้อดินมันแตกแล้วประสานไม่ติด ไร้ประโยชน์หมดคุณค่าฉันใด คนที่ตายแล้วก็ฉันนั้น ร้องไห้เศร้าโศกไปอย่างไร เขาก็ไม่อาจจะฟื้นคืนมาเป็นนายให้ความปกป้องคุ้มครองเราได้อีก"

ชายแปลกหน้าแปลกใจยิ่งขึ้น เมื่อฟังคำตอบของแต่ละคน แม้จะตอบไปต่าง ๆ กัน แต่ก็มีประโยชน์สำหรับตัวผู้ตอบ เพราะมันสามารถที่จะสะกัดกั้นน้ำตาได้ เป็นเหตุผลที่จะช่วยให้ทุกคนพ้นจากการเศร้าโศก ทุกข์ระทม จึงยอม

รับว่าเหตุผลของแต่ละคนนั้นมีประโยชน์ จึงถามต่อไปว่าเขาทำใจอย่างนี้ได้อย่างไร ? ชายผู้หัวหน้าครอบครัวตอบว่า

"เราเจริญกรรมฐานบทหนึ่งเป็นประจำคือ "มรณัสสติ" วันหนึ่ง ๆ ต้องพยายามนึกถึงความตายให้ได้ชั่วระยะหนึ่ง จนกระทั่งรู้สึกว่าความตายเป็นสมบัติของเรา ชายแปลกหน้ากล่าวคำขอบใจ แล้วก็จากไป........

เรื่องนี้ ไม่ใช่เรื่องธรรมดา เพราะผู้เล่าไม่ใช่คนสามัญ คือ พระพุทธเจ้าท่านเล่าเพื่อเป็นอุบายเช็ดน้ำตากุฎุมพีผู้หนึ่ง ปรากฏอยู่ใน "อุรคชาดก" แต่ผู้เล่าต่อ ถ่ายทอดถึงผู้อ่านเป็นคนธรรมดา จึงดูไม่ค่อยจะขลังเหมือนของเดิม แต่ก็พอเป็นแนวทางให้รู้อุบายคำสอนของพระศาสนาได้ว่า ท่านประสงค์ให้คนกำจัดทุกข์กันด้วยการเข้าถึงความจริง โดยเฉพาะความจริงที่เราต้องพบกับมัน ท่านไม่ประสงค์จะให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ ชนิดสุดวิสัยคนสามัญเลย แต่คนเราก็ไม่พยายามมองให้เห็นเคล็ด หรือกลไกที่จะเข้าถึงสภาวะธรรมดากัน จึงเป็นเครื่องประมาณ

พื้นอุปนิสัยคนทั่วไปได้ว่า ชอบเป็นอยู่ด้วยการลืมความจริง จนกระทั่งเห็นความจริงเป็นสิ่งแปลกประหลาดไป อย่างเห็นคนที่ใกล้ชิดกับความตายได้อย่างปกติ ว่าเป็นคนผิดธรรมดา ถ้าไม่เสียคนก็กลายเป็นดีเกินคนไป ตามนิยายที่พระพุทธเจ้าทรงเล่า เพื่อเป็นอุบายเช็ดน้ำตา ผู้มีทุกข์ดังถ่ายทอดมาเป็นตัวอย่าง

แม้ในความเป็นอยู่ของคนธรรมดา ทุกวันนี้ก็เช่นกัน หากเห็นใครมีปฏิปทาใกล้ชิดกับความตาย ถ้าไม่ดูถูกเหยียดหยาม ก็ยกย่องเทอดทูนไปเลย เช่นข่าวของผู้ประพฤติพรหมจรรย์บางท่าน ว่ามีปกตินอนในโลง (ผี) คือต่อโลงเตรียมไว้ใส่ศพของตัวเอง เมื่อตายแล้ว แต่ตอนยังไม่ตายท่านก็ใช้โลงต่างเตียงนอนบ้าง บางเวลาท่านก็ลงไปนอนในโลงจริง......ทำเป็นประหนึ่งว่าตายบ้าง ปฏิปทาของท่านเหล่านี้ เป็นที่น่าสนใจของประชาสามัญหนักหนา ที่ปรากฏเป็นข่าวก็มีอยู่หลายท่าน และล้วนแต่ได้รับนิยมยกย่องว่าเป็นผู้วิเศษไปทั้งนั้น มีอยู่รายหนึ่งถึงกับกล่าวกันว่า เป็น

พระอรหันต์ไปเลย นี่ก็เพราะเขาใช้วิสัยของเขามาเป็นหลักประมาณคุณธรรมของท่านเหล่านี้ เขาเห็นว่าท่านเหล่านี้ปฏิบัติในกิจที่เขาทำไม่ได้ แม้แต่เพียงจะนึก เขาก็พากันมืออ่อนตีนอ่อนไปเสียแล้ว เขาจึงคิดว่าผู้ที่ทำเช่นนี้ได้อย่างปกติ จะต้องไม่ใช่คนธรรมดา ถึงจะไม่เป็นพระอรหันต์เป็นผู้หลุดพ้นได้จริง ๆ ก็จัดว่าเป็นผู้มีปฏิปทาควรบูชา ฉะนั้นท่านผู้นอนโลง (ผี) หรือต่อโลงไว้ใส่ศพตัวเองจึงเป็นบุคคลที่น่าสนใจ ถึงกับพากันตื่น........

หลวงตาก็เช่นนั้น เหตุผลที่เชื่อ ก็เพราะความตายมันทำให้คนใจฝ่อ กิเลสตัณหาลดลง แม้สิ่งที่เป็นนิมิตรหรือสัญญาที่ชวนให้นึกให้คิดถึงเรื่องตาย ก็กลายเป็นเครื่องมือที่จะลดกิเลสตัณหาลงได้

จนกระทั่งไปพบโลงที่วัด หาดนกกระสา

งานยกช่อฟ้าอุโบสถ หลวงตาไปถึง ขณะที่กำลังได้ฤกษ์ยกช่อฟ้า ผู้คนหลามไหลเต็มวัดเต็มวา เหตุที่ถือกันว่า

งานยกช่อฟ้านี้บุญแรง พระอาจารย์จินต์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสก็กำลังวุ่นวายอยู่กับพิธี เพราะเป็นหัวแรงสำคัญของงาน ให้คนพาหลวงตาไปพักที่กุฏิก่อน เมื่อพิธียกช่อฟ้าเสร็จสิ้นลงแล้ว จึงจะอาราธนาลงมาเทศน์........

พระภิกษุจินต์รูปนี้ หลวงตาเคยรู้จักมาก่อน เพราะเคยนิมนต์ท่านไปงานปิดทองช่อฟ้า ตามตลาดถึงสองคราว คราวแรกเทศน์ที่ตลาดคลองเตย ไปทราบที่นั่นเองว่า ต้องเทศน์กลางตลาด และทราบความเป็นมาว่า พระภิกษุจินต์ไปรับอาสาสร้างโบสถ์หลังหนึ่ง ที่วัดในจังหวัดระยองวัดหนึ่ง วิธีการของพระภิกษุจินต์ก็คือ นำช่อฟ้าของวัดนั้นเที่ยวตระเวณไปตั้งโรงพิธีตามชุมชน ประกาศให้คนมาทำบุญปิดทอง แล้วก็ย้ายไปเรื่อย ๆ วิธีนี้พระภิกษุจินต์กับพวกลูกศิษย์เล่าว่าได้เงินดี บางแห่งก็ได้เป็นหมื่น ๆ เหมือนกัน อุปสรรคที่ร้ายแรงก็คือ การวิพากษ์วิจารณ์ของคนบางพวกหาว่าเอาพิธีกรรมหรือบุญมาบังหน้า นำช่อฟ้าออกเที่ยวตระเวณหากิน เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับคนปากร้ายให้โทษ

อยู่เสมอ คิดไปก็ดี เพราะจะได้ทดสอบตัวเองว่า จะมีความอดทนหรือไม่ ? **ความดีนี้ถ้าใจไม่มั่นคงจริง ๆ ก็ทำไม่ค่อยตลอดรอดฝั่งเหมือนกัน** พระภิกษุจินต์ว่าการนึกได้อย่างนี้ทำให้เกิดกำลังใจ จึงต่อสู้เรื่อยไป หลวงตาฟังพระภิกษุจินต์แล้วออกจะเห็นใจและเลื่อมใส........

เวลาห่างกันประมาณสองปี ก็มาพบภิกษุจินต์อีกที่ตลาดใหม่ดอนเมือง คราวนี้เป็นการเทศน์งานปิดทองช่อฟ้าอุโบสถวัดหาดนกกระสา ซึ่งเป็นวัดของท่านเอง เทศน์จบแล้ว พระภิกษุจินต์กับลูกศิษย์ก็นิมนต์ต่อให้มาเทศน์ในวันงานยกช่อฟ้า ซึ่งตรงกับวันที่ ๓ เมษายน (ท้ายตรุษ)

หลวงตานั่งพักอยู่บนกุฏิ ซึ่งได้ทราบจากคนนำพามาว่า เป็นกุฏิของพระภิกษุจินต์เอง เข้าของเกลื่อนกลาดเต็มกุฏิเต็มห้องไปหมด ล้วนแต่เป็นของจำเป็นที่จะต้องใช้ในงานทั้งนั้น จึงดูไม่เรียบร้อยนัก ความจริงหลวงตาก็ไม่ได้ตำหนิอะไร เพราะมีอยู่สิ่งหนึ่งมันดึงความสนใจไปหมด จนไม่เหลือไว้ให้คิดหาความบกพร่องใด ๆ สิ่งนั้นคือโลงใส่ศพ

ที่ต่อด้วยไม้สักใหม่เอี่ยม วางอยู่ข้างฝากุฏิ ด้านสะกัดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปบูชา มีเครื่องสักการะพร้อมมูล ถัดไปอีกด้านหนึ่ง เป็นห้องเก็บของ จากที่หลวงตานั่งอยู่ มองเห็นได้รอบด้าน....

พิธีกรรมยกช่อฟ้าเสร็จสิ้นลงแล้ว เสียงโฆสกประจำงานประกาศว่าจะมีเทศน์อีกหนึ่งกัณฑ์ อ้อนวอนให้ผู้คนอยู่ช่วยกันฟัง ส่วนพระภิกษุจินต์ก็รีบขึ้นกุฏิเพื่อวิสาสะปฏิสันฐานหลวงตา ขณะนั้นผู้ศรัทธาได้ทราบว่ามาจากถิ่นไกลเช่น จากจันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฯลฯ เข้าใจว่าคงจะเป็นถิ่นที่พระภิกษุจินต์เคยผ่านคุ้นมาก่อน เพราะได้ยินเรียกท่านว่า หลวงพ่อบ้าง อาจารย์บ้าง บางท่านก็มีกิริยาอาการนอบน้อมเป็นพิเศษ มีอยู่ท่านหนึ่ง เคารพหลวงพ่อจินต์ของเขาแล้วก็หันไปกราบที่นั่น....หีบศพ....โลงผี....ของพระภิกษุจินต์

"ใบนี้มันใบที่สอง" พระภิกษุจินต์กล่าวกับเขาผู้นั้น "ใบแรกไม้สักทั้งแผ่น อาจารย์วัดดอนมาหักคอขอเอาไป

เอาไปแปลงเป็นโต๊ะ ส่วนใบนี้เพิ่งได้มาใหม่ เขาเอามาให้จากปราจีน ว่าง ๆ ฉันก็ลงไปนอนในนั้น" ผู้ฟังๆ แล้วก็ยกมือจบหัวด้วยความอัศจรรย์เลื่อมใส....

และแล้วก็มาถึงผู้ใจบุญกลุ่มหนึ่ง ล้วนแต่เป็นผู้ชายหนุ่ม ๆ ทั้งนั้น สังเกตตามคำทักทายปราศัยของกันและกันก็แสดงว่าคุ้นเคยกันมาก เป็นพนักงานจากบริษัทอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งแถว ๆ บางนา เขานำซองเรี่ยรายซึ่งแจกคนงานมามอบถวายร่วมบุญ พระภิกษุจินต์ต้อนรับเขาอย่างกระตือรือล้น ตะโกนเรียกคนครัว ให้จัดอาหารพิเศษกับแกล้มมาต้อนรับคนกลุ่มนี้ และชี้ไปที่นั้น....

"ตามสบายเลยไอ้น้องชาย...." พระภิกษุจินต์ว่า "นั่นหีบมหาสนุก ขุมทรัพย์อยู่ในนั้น"

"อาจารย์รับรองอย่างนี้ผมก็หายเหนื่อย" นายคนหนึ่งกล่าวอย่างร่าเริง และทุกคนต่างก็มีอาการยิ้มย่องผ่องใสต่อมาวง......อาหารก็ตั้งขึ้นพร้อมทั้งขุมทรัพย์ในหีบมหาสนุกก็ถูกขุดขึ้นมา.......

หีบมหาสนุกก็คือ โลงใส่ศพ เครื่องหมายของผู้หลุดพ้น พระอรหันต์

ส่วนขุมทรัพย์นั้นหรือ? มันมีทั้งแบนและกลม....!....!

ยี่ห้ออย่าบอกเลย แต่เขาโฆษณาว่าดื่มแล้วโล่งอุรา

เอาอะไรแน่กะ เครื่อง หมาย....ฝรั่งเขาว่า ภาษาอังกฤษไม่ได้ทำให้คนกลายเป็นชาวโรมัน พระพุทธเจ้าก็ทรงตรัสไว้เหมือนกัน "หนังราชสีห์ไม่สามารถทำให้ลาเป็นเจ้าป่าไปได้" โลงผีก็ดุจกันแหละน่า!

๒๕ เมษายน ๒๕๑๖

อาจารย์ชั้นดี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นวันประวัติศาสตร์อีกวันหนึ่ง เพราะเป็นวันสถาปนา สยามมกุฎราชกุมาร ความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์อันเป็นมงคลนี้ได้ทราบทั่วไป หลวงตาเป็นพระเล็ก ๆ ไม่มีโอกาสวาสนาได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีแต่อย่างใด แต่หลวงตาก็ถือเป็นเรื่องสลักสำคัญ ถึงกับเข้านั่งเจริญภาวนา ถวายพระพรโดยลำพังอยู่เป็นเวลานาน เพราะเห็นว่า องค์สยามมกุฎราชกุมารเป็นวุฒิบุคคล อยู่ในข่ายควรเทอดทูนพระองค์หนึ่ง เพราะเป็น "ชาติวุฒิ" ผู้เจริญโดยกำเนิด สูงส่งโดยศักดิ์ตระกูล ประเพณีโลก ถือว่าเป็นบุคคลควรบูชา การปฏิบัติอนุวัติตามประเพณีโลก เป็นมงคล มีแต่ทางเจริญ เกิดมาในโลก ต้องไม่ขวางโลก แล้วโลกจะน่าอยู่....

ประกอบกับระยะนี้ ชาวบ้านถือเป็นช่วงเวลาแสดงความปรารถนาดีต่อกัน เหตุที่ใกล้สิ้นปีเก่าขึ้นปีใหม่ หลวงตาก็พลอยเกี่ยวข้องกับประเพณีโลกกะเขาบ้างเหมือนกัน เพราะมีใครต่อใครหลายคน, ใกล้ก็มี ไกลก็มี เคยรู้จักกันมาก่อนก็มี เพิ่งจะเคยเห็นหน้ากันครั้งแรกก็มี มาเป็นแขกอวยพรปีใหม่ล่วงหน้า ทำให้หลวงตารู้สึกตัวว่าเขื่องขึ้นถนัด

มีพิเศษอยู่ ๒ ราย หลวงตาถือว่าเป็นพรปีใหม่ด้วยเพราะทำให้หลวงตามีความสุขและปลาบปลื้มมาก คือเขาให้เกียรติงานของหลวงตาได้แก่บริษัทรถเมล์สายหนึ่ง บอกให้ทุน ๕,๐๐๐ บาท แก่ "คนวัด" เพื่อจัดพิมพ์หนังสือชุดหลวงตาเล่ม ๑ กับอาจารย์หญิงจากโรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่งมาออกปากปวารณาแก่หลวงตาเองอีก ๕,๐๐๐ บาท เพื่อให้จัดพิมพ์เล่ม ๓ ซึ่งเป็นชุดใหม่ หลวงตาออกจะตกใจ และงงงันต่อเจตนาศรัทธาของทั้งสองรายนี้ไม่น้อย เพราะเงินมาก ๆ อย่างนี้ พระอย่างหลวงตา อย่างจะดีก็เคยแต่ฝันเห็น, เลยคิดเลอะเทอะไป ว่าหากทั้งสองเจ้ารวมกันเข้าแล้ว

ให้เราเป็นส่วนตัว ก็คงจะเป็นพรปีใหม่ที่วิเศษน่ะซี ! ครั้นแล้วก็เกิดเสียงทักขึ้นในใจอีกทางหนึ่งว่า ตัวแกสำคัญอย่างไร? ถึงกับจะให้คนทั้งหลายเขาให้ทานมากมายเช่นนี้ พอสอบสวนถึงความสำคัญของตัวเองขึ้นมาก็กลับหงอยลงไปเลย ลุกขึ้นเดินอย่างละเหี่ยไปหยิบชอล์ค เขียนข้อความใส่กระดานดำไว้มีดังนี้

"ไม่มีใครเขาสนใจหรอกว่า เราคือใคร ?"

"เขาสนใจแต่ว่า เราทำอะไร ?"

"ฉะนั้นเมื่อเราอยากจะให้ตัวเองมีความหมาย ราคาสูง ....**ก็จงทำ**"

เขียนเสร็จ ก็พอดีเพื่อนภิกษุรูปหนึ่ง มายืนอ่านอยู่ข้างหลัง พลางวิจารณ์ว่า "โธ่! จะเติม" ดี "เข้าไปอีกสักตัวก็ไม่ได้ จะได้เป็น "**จงทำดี**"

"โยมผมไม่ได้เป็นนายก !" หลวงตาตอบเพื่อนด้วยลีลาเพลงลูกทุ่ง

เรื่องของพรปีใหม่ ส่ง ส.ค.ส. กัน ไม่เคยจับใจหลวงตาก่อนเลย ถือว่าเป็นเรื่องของคนห่างเหตุผล งมงาย ใช้การมเยาะเย้ยเขาเรื่อยมา เช่นว่า คนที่ไม่มีความสุข ก็ยังตะเกียกตะกายส่งความสุขกับเขา ผู้รับจะเกิดความสุขได้อย่างไร ? มันก็ไอ้ของหลอก ๆ กันนั่นเอง อย่างจะมีผลก็ชั่ววูบชั่ววาบ แล้วก็หันมาเชียร์ธรรมะอย่างผู้คลั่งธรรม หลงธรรม โดยเหยียดหยามโลกไปในตัว เช่นว่าแบบโลกไม่สำเร็จประโยชน์อย่างจริงจัง การส่งความสุข ความสวัสดีแบบทางธรรมนั้นสิ จะทำให้สัมฤทธิ์ผลได้ เพราะเป็นการส่งที่เหตุ คือแนะ บอกอุบายให้ผู้รับไปประกอบสุขเอาเอง พร้อมกับอ้างพุทธภาษิตมายืนยันเป็นหลักฐานว่า "เราตถาคตไม่เห็นความสวัสดีอื่นใดของสัตว์ทั้งหลาย นอกจากปัญญาเครื่องตรัสรู้ความเพียร ความสำรวมอินทรีย์ และการเสียสละทั้งปวง"*

หลวงตาชอบใช้ความรู้เหยียบย่ำความเชื่อถือของคนในสังคมอยู่ดังนี้ หากไม่ได้พบอาจารย์ชั้นดี ก็คงจะขวางโลกไปอีกนาน

---

* นาญฺญตฺร โพชฺฌา ตปสา นาญฺญตฺร อินฺทฺรีย สํวรา
นาญฺญตฺร สพฺพนิสฺสคฺคา โสตฺถึ ปสฺสามิ ปาณินํ (ธ. ข)

วันนี้ ตอนเย็น หลวงตาไปกิจนิมนต์ แล้วผ่านเข้าไปในวัดราชนัดดาฯ ขณะเดินไปตามถนนในวัด ก็พบเขาความจริง การพบเขาครั้งนี้เป็นครั้งที่สอง เวลาห่างจากครั้งก่อนประมาณสัก ๑ ปีเห็นจะได้ วันนี้ เขายืนอยู่ใกล้กำแพงกั้นเขตองค์โลหะปราสาท กำลังชี้มือกะแผนอะไรอยู่อย่างเพลิดเพลิน เมื่อเขาเหลียวมาเห็นหลวงตาเข้า เขาก็หันมา "สวัสดี ปีใหม่คับ ท่านที่รัก!" แล้วก็หันไปทำธุระตามประสาของเขา

คำสวัสดีปีใหม่ ทั้งๆ ที่ยังไม่ถึงปีใหม่ของเขา ถือเอาความมุ่งหมายแล้ว ก็คือเขาส่งความสุข หรือ ส.ค.ส. ให้นั้นเอง รายอื่นมาอวยพรถึงจะช่วยให้เกิดปีติปราโมทย์ก็เป็นเรื่องพื้นๆ ธรรมดา แต่นี่เป็นเขา เขามีอะไรเป็นพิเศษที่คนธรรมดาไม่มี หลวงตารู้จักเขาดี และเพราะความรู้จักเขานี่แหละ เป็นสาเหตุให้เสียงสวัสดีของเขาติดค้างอยู่ในจินตนาการ ถึงกับเดินคิดเรื่อยไป แม้จะกลับถึงวัดแล้วก็ยังลืมเขาไม่ได้ เพลินกับการคิดจนไม่ยอมจำวัด

"คนอย่างเขา มันยิ่งเสียกว่าคนที่หลวงตาเคยถากถางเยาะเย้ยมาแล้ว ดูด้วยสายตา ก็เห็นชัดว่า เขายิ่งเสียกว่าผู้ไม่มีความสุขอีก เขาเป็นผู้อยู่ในระดับชีวิตที่สุดโต่งทางหนึ่ง เพราะเหตุนี้กระมังที่ทำให้หลวงตาค้นหาสาระในคำสวัสดีของของเขา...." เราสบประมาทความปรารถนาดีของเขาใช่ไหม ? หลวงตาเริ่มซักตัวเอง "คิดว่าเขาเป็นคนไม่มีความสุขงั้นหรือ ? เราเอาอะไรมาเป็นเกณฑ์วินิจฉัยความสุขของคนว่าใครจะมีหรือไม่มี ? อ๋อ ! เงินซี ! ความสุขของคนขึ้นอยู่กับเงิน, คนร่ำรวยเงิน เขามีความสุขทุกคนหรือ ? เงินบรรดาลความสุขให้ได้ทุกอย่างหรือ ? และแลเห็นต่อไปว่ามีสิ่งที่น่าปรารถนาบางอย่าง ที่สุดวิสัยของเงินตรา เช่น ความรัก ความภักดี ความซื่อสัตย์ ฯ นี่ก็จัดได้ว่าเป็นปัจจัยของความสุข เงินหาให้ได้ แต่ชนิดที่หน้าไหว้หลังหลอกก็มีถมไป"

ความสุข ที่ไม่ขึ้นกับอำนาจเงินตรา หลวงตาเริ่มมองเห็นลาง ๆ แล้ว มันมีได้ และขึ้นอยู่กับการ **"ทำใจ"** โดย

ไม่ต้องอาศัยเงินเป็นสะพาน ใจ เป็นสิ่งกายสิทธิ์ เนรมิต อารมณ์ได้ ฉะนั้น หากคนเราจะหมั่นฝึกใจ หมั่นปรับปรุงความคิด ก็อาจช่วยให้เกิดความแจ่มใสได้สุข และความสุขชนิดนี้ ไม่ว่าเศรษฐีหรือยาจก ก็มีโอกาสพบเท่าเทียมกัน

ยิ่งคิดยิ่งเห็น ยิ่งค้นยิ่งเจอ และยิ่งเห็นคุณค่าความสุขในชีวิตคนยากจนยิ่งขึ้น ถึงจะคับแค้นยากไร้ปัจจัยเงินทองก็ยังฉลาดในการประคองอารมณ์ ไม่ยอมให้ความยากจนมันบีบคั้น ถึงยามเทศกาลอย่างปีใหม่อย่างนี้ ก็ยังอุตส่าห์สะกัดกั้นความคับแค้น ลืมทุกข์ลืมยากเสีย สลัดความห่อเหี่ยวทางใจเสียชั่วคราว และตั้งจิตเมตตาปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ เขาโง่หรือ ? เปล่าเลย ! หลวงตาต่างหากที่มองเขาไม่ถึง ตาต่ำ !

คนร่ำรวยบางคน อาจมีน้ำใจไม่ใสสะอาดเหมือนคนจนก็ได้ ฉันเดียวกับคนฉลาดบางคน อาจจะเคร่งเครียดต่อเหตุผลเสียจนกลายเป็นโง่ไปก็มี เคยเห็น โง่ชั้นดาราเสียด้วยซี !

ความสุขตามวิสัยสังคมจะเกิดมีได้ ก็ด้วยรู้จักยอมรับภาวะของสังคม รู้จักปรับตัวให้กลมกลืนกับพฤติการณ์ของชุมชน นี่เป็นความรู้ที่เกิดจากการสำนึกผิดของหลวงตา

การจับความผิดของตัวเองได้ ทำให้คิดเห็นต่อไปอีกว่า เมื่อตัวเองฉลาด โง่ไม่เป็นน่ะดีแล้ว แต่จะเที่ยวเกณฑ์ให้คนทั้งโลกเขาฉลาด มีเหตุผลเท่าเราไปด้วย ก็รังแต่จะผิดหวัง และเป็นทางให้เกิดความก้าวร้าวต่อพฤติการณ์ของคนในสังคม โจมตีประเพณีของชาวโลก ซึ่งเป็นพฤติการณ์ที่ไร้เมตตา ยิ่งเป็นพระด้วยแล้ว ก็ยิ่งน่าละอายที่สุด

พระพุทธเจ้า ทรงสอนให้อบรมปัญญา หาความฉลาด แต่ก็ไม่ได้บอกให้ใช้ความฉลาดเป็นเครื่องมือระรานคน มีแต่สอนให้ใช้ความฉลาดสติปัญญาเกื้อกูลสงเคราะห์กันตั้งจิตเมตตาต่อกัน **ปฏิบัติต่อคนโง่ คนงมงาย ด้วยความกรุณาเอ็นดู ค่อย ๆ ประคองเขาไป หากเขายังตามไม่ทัน**ละเรื่องเหลวไหลงมงายยังไม่ได้ เขายังมีความสุขกับอาการงมงายนั้น แต่ก็ไม่เป็นที่เดือดร้อนใครๆอย่างนี้ก็ไม่ควรไป

หักหาญน้ำใจเขา ไปทำเข้า ก็จะกลายเป็นข่มเหงรังแกเขา ดังปรากฏในนิทานต้นบัญญัติว่า พระภิกษุไปตัดโค่นต้นไม้ เพื่อเอาที่สร้างกุฏิอาศัย บังเอิญต้นไม้นั้น ชาวบ้านเขาเคารพกราบไหว้ของเขาอยู่ เชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านเหล่านั้นเดือดร้อน รู้สึกสะเทือนใจมาก พระพุทธเจ้าทรงทราบทั้งทราบด้วยว่า การกราบไหว้ต้นไม้ของชาวบ้านพวกนั้นเป็นความโง่ แต่ก็ทรงห้ามพระภิกษุ วางสิกขาบทกำหนดโทษไว้ เพราะพระองค์ไม่ต้องการให้สาวกตั้งตัวเป็นพิษเป็นภัยต่อชาวโลก แต่ให้แผ่เมตตากรุณาต่อเขา **ยิ่งคนที่อยู่ในฐานะต่ำด้วยแล้ว ยิ่งสอนให้แสดงความเมตตาการุณย์ให้มากยิ่งขึ้น ค่อย ๆ เตือนเขาด้วยความเห็นอกเห็นใจ จึงจะเป็นเป็นที่พึ่ง เป็นเพื่อนใจของชาวโลกอย่างแท้จริง**

การกลับใจได้คิด จนกระทั่งปลูกทัศนคติต่อโลกเสียใหม่ได้นี้ ก็เพราะอาศัยเขา.... ที่เปล่งความสวัสดีปีใหม่ และยังแถม "ท่านที่รัก" ให้ด้วย นับว่าเขาเป็นต้นทางแห่งการกลับใจนิสัยสันดาน หลวงตาจึงเห็นว่าเขาเหมาะแก่ตำแหน่ง "อาจารย์ชั้นดี"

เขาเป็นใครน่ะรึ!?

ครั้งแรกพบเขา ก็ที่วัดนี้แหละ! เพื่อนภิกษุรูปหนึ่ง (พระครูปัญญารังษี) ให้มาช่วยบรรยายภาพยนต์ ซึ่งท่านถ่ายทำไว้ในงานบวชน้องชาย พอลงรถที่ประตูวัดยังไม่ทันออกเดิน ก็ได้ยินใครพูดเสียงดังพึ่งชัด "ไอ้แบบนี้ ไม่ได้เจอของดีกะเขาหรอก" หันไปดู พบเขายืนอยู่ที่ซอกประตูทำหน้ายิ้มกริ่ม แต่เมินไปอีกทางหนึ่ง หลวงตาเหลียวไปรอบ ๆ ตัว เพราะอยากรู้ว่าเขาพูดกับใคร ก็ไม่เห็นมีใครอยู่ใกล้ ๆ คิดจะถาม แต่พอเห็นสารรูปแล้ว ก็ล้มความคิดเลยตัดใจเดินจากมาเสีย ขณะเดินมาก็ปรึกษากับตนเอง.... ไอ้คนนั้นมันว่าใคร? คงว่าเราแน่? แล้วมันหมายความว่ากระไร? ของดีที่มันว่าน่ะคืออะไร? อ๋อ! คงจะไอ้เรื่องที่เราถูกสอนให้เห็นเป็นของ "ร้าย" มาตลอดนั่นเอง

แล้วก็เราน่ะ! เห็นของดีอย่างไอ้คนนั้นมันว่าเป็นของ "ร้าย" จริง ๆ หรือเปล่า? อึม! ก็ถูกของมันเหมือนกัน แต่ไม่แน่ใจว่ามันจะหมายความอย่างนี้ คิดจะย้อนกลับไปถามไอ้คนนั้นว่า มันมาพูดใส่หน้าเราเพื่อประโยชน์อะไร? ก็บังเอิญเพื่อนมองเห็นตะโกนนิมนต์ เข้ากุฏิเสียก่อน

พอนั่งปุ๊บ.....ยังไม่ทันกล่าวและแสดงคารวะต่อกันเลย "เมื่อกี้นี้ แปลกแท้ ๆ ท่าน เจอผู้ชายคนหนึ่งที่ประตูวัด มันพูดเปรย ๆ ว่า ไอ้แบบนี้ คงไม่ได้เจอของดีกะเขาหรอก ไม่รู้มันว่าใคร ?"

"รูปร่างเตี้ย ๆ แต่งตัวสกปรกใช่ไหมล่ะ ?" เพื่อนซัก

"ฮื่อ ! มันยังแถมยิ้มเยาะให้อีกนา"

"อ๋อ ! ไอ้เสือนี่เอง ทะลึ่งบัลลัยเลย พบผมที่ไรเป็นต้องวิ่งจู๊ดทันที ผมเอาตะบองเล่นงานเสียหนเดียว....เข็ด ! อย่าถือสาเลย คนสติไม่ดีน่ะ ๆ มันบ้าผู้หญิง"

ค่ำคืนที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

ค่าแห่งมลทิน

บทที่ ๑

ภาพแม่ลูกเดินเคียงคู่กันมาบนเส้นทางสายนั้น จากประตูหน้าทะลุเลยออกสู่หลังวัด เป็นภาพที่มีประจำทุกยามเย็น เพราะบ้านแม่ลูกคู่นี้อยู่ติดกำแพงวัดด้านตะวันตก การออกสู่โลกภายนอก ของคนละแวกนี้ล้วนแต่อาศัยถนนและลานวัดเป็นเส้นทาง

ตอนเช้าจะไม่มีลูกชาย คงเห็นแต่แม่เดินหาบกระจาดข้าวแกง ผู้ร่วมทางจะได้ยินสาแหรกหวายลั่นเอี๊ยด ๆไปตลอดหล่อนออกจากบ้าน ประมาณ ๓ โมงเช้า หลังจากลูกไปโรงเรียนกันเรียบร้อยแล้ว เดินผ่านหมู่กุฏิ ข้ามสะพานปูนแล้วลอดเข้าซุ้มประตู เฉียดองค์พระมหาเจดีย์ เลียบรั้วเหล็กเรื่อยไป สุดสายตาของคนในวัดที่ประตู จากนั้นชีวิตของผู้

ผ่านทางเส้นนี้ ซึ่งมีแม่รวมอยู่ด้วย ก็เป็นดุจสวะสุดปากน้ำ ลอยออกสู่ท้องมหรรณพอันไร้ขอบเขตและทิศทางที่แน่นอน แต่สำหรับแม่ได้รู้มาว่า ไปวางหาบข้าวแกงขายอยู่ข้างสถานีตำรวจแห่งหนึ่งทางฝั่งพระนคร

หล่อนชื่อชเอม สำหรับวันนี้หรือวันไหน ๆ ก็ไม่เคยผิดกัน ในผ้าถุงเก่า ๆ เสื้อแขนยาวสีขาวหม่นไม่เคยใหม่ใส่งอบ ร่างใหญ่แข็งแรง เหมือนพระเจ้าได้จงใจสร้างหล่อนมาเพื่อหาบและแบกหาม หล่อนคงรู้ตัวดี จึงไม่เคยอิดเอื้อนที่จะออกแรงกาย ตอนเย็นประมาณ ๕ โมง ชเอมจะย้อนกลับมาบนเส้นทางเก่า หาบเบาลง จึงได้เดินอย่างทอดอารมณ์เหมือนฝัน จริงละ....! ชเอมอาจจะฝันไปก็ได้ เพราะกระเป๋ามีสตางค์เพิ่มขึ้น ฝันที่เปลี่ยนมันให้เป็นข้าวแกงสินค้าชุดใหม่ ส่วนหนึ่ง ก็ฝันเห็นเสื้อผ้า ค่าขนม ค่าเล่าเรียน สมุดดินสอของลูก ๆ และคนอาศัยอีกนี่แหละสาเหตุให้ต้องคิดต้องฝัน ชเอมไม่มีเวลาจะฟังเสียงประกาศเตือนของนักพัฒนาสังคม สมาคมวางแผนครอบครัว ที่ว่า ลูกมากจะยากจน แต่

คำประกาศอย่างนี้ ถึงชเอมจะได้ยิน ก็คงไม่เป็นเหตุให้หล่อนวิตกกังวลได้หรอก เพราะความจนกับหล่อนมันเป็นมิตรสนิทกันมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว จนมองไม่เห็นว่ามันเป็นภัยที่น่าจะเกรงตรงไหน ความจนมันจะโหดร้ายก็เฉพาะกับคนที่ไม่คุ้นเคยเท่านั้น เชื่อเถอะ

ลูก ๘ สามีและพ่อของสามีกับต้อย รวมทั้งตัวเองเป็นโหลหนึ่งพอดี แต่ขณะนี้เหลืออยู่เพียง ๑๐ เพราะลูกคนโตเป็นทหารอากาศ แยกไป คนรองทำงานไปรษณีย์ไปอยู่ทุ่งสงบ๋กษ์ใต้โน้น ลูกรองลงมาก็กำลังเล่าเรียน แดงคนที่ ๓ กำลังเรียนฝึกหัดครู ถัดลงมาก็เรียนมัธยมบ้าง ประถมบ้าง เหลือแต่อ้อยซึ่งเป็นผู้หญิงคนเดียวพึ่งได้ ๔ ขวบ ส่วนสามีของชเอม ชื่อบันเทิง เป็นครูโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่งเงินเดือนคงไม่เท่าไร และพ่อผัวชื่อนายตงสี ไม่ทราบว่ามีรายได้ช่วยเจือจุนครอบครัวอย่างไรบ้าง เห็นแต่เที่ยวคุยกับเพื่อนบ้าน แลพระเณรในวัดเป็นประจำ เพราะแกเป็นคนชอบพูด บางคราวแกก็หายไปนาน ๆ แล้วก็เห็นกลับมาเดินไปเดินมาอยู่แถวนี้อีก ไม่มีใครใส่ใจไยดีนัก อย่าว่าแต่คน

ภายนอกเลย แม้คนในบ้านเดียวกัน ก็ดูเหมือนพากันวางเฉยต่อนายตงสี เขาเที่ยวบอกกับคนรู้จัก ว่าเขาย้ายมาอยู่บ้านข้างวัดนี้ จากปากน้ำสมุทรปราการ

สรุปเอาจากการมองห่าง ๆ ก็เห็นฐานะทางครอบครัวของชเอมเบียดกรอนัก ช่องทางที่ช่วยให้อบอุ่นบ้าง ก็ตรงที่ลูกชายมีเงินเดือนแล้ว ๒ คน สำหรับเงินเดือนครูโรงเรียนราษฎร์ของบันเทิง กับจำนวนคนที่มีปากท้องเป็นภาระ เด็กที่ไร้เดียงสา ก็เกือบจะคำนวณได้ว่ามันไม่สมดุลย์กัน ฉะนั้นภาระทั้งหลายแหล่ จึงประเดลงไปที่กระจาดข้าวแกงของชเอม

ชเอม มีสิ่งที่พอจะนับว่าเป็นบุญกะเขาอยู่บ้าง ก็เห็นจะได้แก่ลูกนี่เอง แต่ละคนมีใจประเสริฐนัก ไม่มีเลยสักคน ที่จะประพฤติเป็นปัญหาให้พ่อแม่ต้องยุ่งยาก ยิ่งขึ้นไปกว่าที่ยุ่งและยากหนักอยู่แล้ว ทุกคนจะพยายามแบ่งเบาภาระพ่อแม่เท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะไม้คานที่กดทับอยู่บนบ่าเนื้อเหนือบ่าแม่ กลับจากโรงเรียนแล้วไม่คนใดก็คนหนึ่งต้องออกไป

รอรับหาบแม่ ที่ประตูใหญ่หน้าวัด ที่เหลือก็ทำงานเพื่อเป็นการผ่อนภาระของพ่อแม่ สำหรับคนที่ไปรับหาบ บางเวลาชเอมก็ยอมให้ลูกเปลี่ยน แต่ก็เฉพาะลูกที่ยังเล็ก ๆ เท่านั้น ชเอมจะมองลูกหาบตุปัดตุเป๋ไป ด้วยความขบขันและเอ็นดู แต่เมื่อลูกเป็นหนุ่มขึ้น ร่างกายแข็งแรง ชเอมกลับไม่ยอมให้ทำเช่นนั้น หล่อนเห็นว่าไม้คาน เป็นสิ่งที่ต่ำเกินไปสำหรับลูก **เพราะ "หน้า" ของลูก เป็นสิ่งที่หล่อนระวังรักษานักหนา และแลเห็นว่าสำคัญกว่าสมบัติทั้งหมด ที่หล่อนมี**

วันนี้ แดง ลูกชายคนที่ ๓ ซึ่งโตกว่าทุกคนที่เหลืออยู่ในบ้าน ออกมารับหาบแม่ ชเอมปฏิเสธด้วยเหตุผลของความรัก

"หนูโตเป็นหนุ่มแล้วนะ อายเขา, เดินเป็นเพื่อนแม่ แม่ก็หายเหนื่อยแล้วลูก!" เท่านี้ แดงก็ได้แต่เดินคลอเคลีย คุยกับแม่มาด้วยเรื่องสัพเพเหระ ตอนหนึ่ง แม่ถามว่า........

"น้องอยู่กับใครล่ะลูก....?"

"ต้อยเขาอยู่ครับแม่!"

ชเอม เอี้ยงหน้ามามองแดงอย่างเผลอตัว แล้วก็ถอนใจ หน้าที่สดชื่นอยู่แท้ ๆ ก็พลันเปลี่ยนไป เพราะหล่อนนึกเห็น "ต้อย" ซึ่งกำลังเป็นสาวเต็มตัว เป็นผู้หญิงคนเดียวที่มีความเป็นผู้หญิงอย่างสมบูรณ์ในบ้าน รูปร่างหน้าตาหรือก็ช่างน่ารัก

"อย่าไปยุ่งกะต้อยแกบ่อยนักนะลูก....!" ชเอมพลั้งปากไป

"ครับแม่" แดงตอบแล้วก็หน้าแดงสมชื่อ เบนไปอีกทาง

"สงสารเขานะลูก ถ้าหนูยุ่งกับต้อยบ่อยนัก เดี๋ยวจะเกิดเรื่องพากันลำบาก...." แดงไม่มีถ้อยคำใดจะตอบง่ายเท่ากับ

"ครับแม่...."

ชเอมก็เหมือนจะรู้ ว่าคำรับเชิงสัญญากลาย ๆ ของแดงนั้น จะยึดถือเป็นสาระได้แค่ไหน แต่หล่อนก็นับถือในความตั้งใจของลูกมิใช่น้อย จึงไม่ถือว่าแดงผิดศีล ความเห็นอกเห็นใจเกี่ยวแก่เรื่องพรรค์นี้ ชเอมมีไว้ สำหรับแดงและต้อย

มากมาย สำหรับต้อยถึงไม่ใช่ลูกก็เหมือนลูก หล่อนยังจำได้ถึงความรู้สึกที่รับต้อยเข้ามาไว้ในบ้าน

ข้างเคียงกัน มีบ้านอยู่หลังหนึ่ง ปลูกสร้างอย่างทันสมัย บอกฐานะเจ้าของว่าอยู่ในระดับอยู่ดีกินดี เขาคือดิศย์ เป็นข้าราชการชั้นโท สังกัดกระทรวงเกษตรและเป็นโสด มีข่าวแว่วว่าเคยมีภรรยามาแล้วคนหนึ่งแต่เลิกร้างกันไป เขาอยู่กับน้องสาวชื่ออริยา เป็นผู้หญิงที่มีปมด้อยทางอารมณ์นิสัย อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ก็ได้ ที่ทำให้ต้องกลายเป็นสาวทึมทึก ไม่มีผู้ชายคนใดกล้าเสี่ยงเข้าไปเป็นผัวหล่อน รูปร่างผิวพรรณอริยาก็เข้าท่าน่ามองเหมือนกัน แต่พระเณรหนุ่ม ๆ ซึ่งกุฏิอยู่ใกล้กับบ้านหล่อน ก็ยังไม่มีรูปไหนสนใจที่จะมองอริยา ต่อมา ดิศย์ ก็รับเอาต้อยหลานสาวมาจากแม่กลองนัยว่าจะอุปการะเลี้ยงดูตามวิสัยญาติ ต้อยเพิ่งจบ ป. ๔ ใหม่ ๆ อายุบวกกับไอแดดไอดินชนบท ทำให้ต้อยยังไม่มีอะไรน่าดู แต่พอเผลอไม่เท่าไรก็กลายเป็นจุดสนใจของคนละแวกนั้นขึ้นมา จนกระทั่งพระเณรก็อดชำเลืองบ้างไม่ได้ อาการที่พระเณรลอบ

มองต้อย กลายเป็นสิ่งยั่วโทสะอริยาขึ้นมาอย่างไม่สมเหตุสมผล แล้วอยู่ ๆ ก็มีข่าวกระซิบว่า คุณดิศย์ได้ต้อยเป็นเมีย อริยานั่นเอง เป็นผู้กระจายข่าวนี้ ต่อมาบ้านหลังนี้ ก็เลยถูกรุมมองเหมือนเป็นรังตัวมหาอุบาทว์ คุณดิศย์คงรู้ดี ฉะนั้นอีกไม่นาน ก็มีผู้หญิงร่างอวบหน้าอิ่ม ตาชั้นเดียวคนหนึ่งมาอยู่ด้วย คุณดิศย์รีบบอกให้ใคร ๆ รู้ว่า นี่คือภรรยาของเขา เพราะเขาต้องการจะเบนความสนใจของเพื่อนบ้านจากต้อยไปที่ภรรยา เพื่อเป็นการเกลื่อนข่าวอัปมงคลไปในตัว แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะคุณดิศย์ยังไม่ยอมหยุดยุ่งกับต้อย ก็เลยเกิดพายุเพชรหึงพัดเอาวิมานฉิมพลีพัง หอบฟูกหมอนกระจุยกระจายไป ต้องหาหลักแหล่งใหม่ ไม่มีใครตามไปสืบหรอกว่าภายหลังจากพระอาวุโสองค์หนึ่งรับเซ้งบ้านหลังนี้ไว้แล้ว เขาได้พากันไปอยู่ที่ไหน รู้กันแต่เพียงว่า "ต้อย" เป็นสิ่งหนึ่งที่ภรรยาคุณดิศย์ไม่ต้องการ คุณดิศย์ก็ตามใจภรรยา ต้อยจึงเป็นเสมือนของไร้ค่า เธอถูกทิ้งไว้ข้างกำแพงวัดนั่นเอง

แม่ชีเอมน่ะซี....! เอื้อมมือมาคว้าต้อย ลากเข้าไปไว้ในบ้าน

บ้านที่เกือบจะไม่มีเนื้อที่เหลือไว้ให้ใครแซกอาศัยอีกแล้ว ชเอมรู้ดี แต่ก็ไม่อาจจะทนดูต้อย ลูกผู้หญิงที่กำลังอยู่ในวัยน่าห่วงใย ให้เผชิญกับบาปได้ ถึงบ้านจะคับแคบน่าอึดอัดก็ยังดีกว่าปล่อยต้อยกลายเป็นเศษกระดาษริมถนน บันเทิงผัวครูของชเอม ผู้มีหน้าเหมือนดอกไม้ที่ไม่เคยบาน จนมีคนวิจารณ์ว่า เขาคงอมเอาความลับอันขมขื่นเข้าไว้ในหัวใจ เมื่อชเอมดึงต้อยเข้ามาไว้ในบ้านอีกคน เขาก็มองเฉยไม่ปริปาก แต่ชเอมก็รู้ว่าบันเทิงรู้สึกอย่างไร เพราะใบหน้าของผัวที่ตูมอยู่แล้ว หมู่นี้กลับยิ่งตูมหนักลงไปอีก

ชเอมสู้มานะกัดฟันประคองครอบครัว ที่อยู่ในฐานะเหมือนเรือเพียบ ให้รอดพ้นการอัปปางมาจนได้

แต่หมู่คนที่ความยากจนมันต้อนไปรวมกันอยู่ในกระต๊อบ ก็ต้องมีกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นธรรมดา ส่วนชเอมมองเห็นเป็นธรรมดาที่ไม่ปกติไป จนเกิดวิตกกังวลมากก็เพราะแดงยุ่งกับต้อย

ครั้งแรกที่ชเอมรู้เห็นการ "ยุ่ง" ระหว่างแดงกับต้อยในบ้านขณะที่ปลอดคน หล่อนต้องหลบออกมานั่งที่หน้าบ้านถอนใจพลางหารือกับตัวเอง ว่าจะทำไรดี น้องของแดงก็กำลังรุ่นขึ้นมา ดูท่าทางแต่ละคนราวกะควายเปลี่ยว ชเอมหวลกลับไปคิดถึงความผิดพลาดของตัวเอง พร้อมทั้งสำนึกต่ออำนาจที่เป็นบ่อเกิดแห่งความผิดพลาดนั้น หล่อนคิดจะห้ามปราม แต่แล้วก็เกิดละอาย มิใช่อายลูก แต่อายตัวเอง หล่อนมีเหตุผลที่จะไม่ห้าม เพราะเรื่องพรรค์นี้ หล่อนเคยห้ามตัวเองมาก่อน แต่ไม่เคยได้ผล เว้นเสียแต่จะกีดกันแดงและต้อยออกมาเสียจากโอกาส แต่จะทำอย่างไร ในเมื่อกาละและเทศะ มันเป็นใจให้แดงกับต้อยอย่างเหลือเกิน

ชเอมไม่ใช่ผู้ดีมีตระกูล ซ้ำยังไร้การอบรมศึกษาอีกด้วย แต่หล่อนก็สมบูรณ์ด้วยสำนึกของความเป็นมนุษย์ จึงรู้ว่าเรื่องที่แดงกับต้อยปล่อยตัวทำไปนั้นไม่ถูกต้องแน่ มิใช่เกียรติยศศักดิ์ศรีอะไรหรอกที่ชเอมคำนึง แต่ด้วยเกรงว่าจะเกิดการผูกพันจนไม่มีอิสระ ที่จะตั้งรากฐานชีวิตได้อย่าง

มีแผน หล่อนกลัวว่าลูก ๆ จะต้องเป็นอย่างหล่อน ซึ่งมีแต่ความเหนื่อยยาก และสำนึกอัปยศอดสูไปจนกว่าแผ่นดินจะกลบหน้า ชเอมตั้งใจจะเลี้ยงลูกอย่างไม่ยอมให้มี **"ปมร้าย"** ในใจ เพราะหล่อนรู้ดีว่า **บาปเป็นรอยที่ลบยาก และยากแม้กระทั่งจะวางเฉยลืมมัน**

แต่ชเอมก็มิได้ห้ามแดงกับต้อย หล่อนกลับไปโทษความคับแคบของเรือนและโอกาสที่เป็นใจ แดงและต้อยอยู่ในวัยที่ธรรมชาติ ยึดเอาเป็นเครื่องพิสูจน์อำนาจของมัน อำนาจที่มันสิงซ่อนอยู่ในกระแสเลือดเนื้ออันสมบูรณ์ มันเฝ้าเร่งเร้าให้ช่วยกันเก็บผลของชีวิต ยากเหลือเกินที่จะต้านทานมัน ชเอมรู้ เพราะหล่อนมีหัวใจที่ถูกสร้างมาให้ยอมรับความจริง

อย่างไรก็ดี หลังจากนั้นแดงกับต้อยก็มานั่งก้มหน้าเคียงกัน ฟังหล่อนปรับทุกข์เชิงปรึกษา ทั้งคู่กำลังฟุ้งซ่านอยู่ด้วยอารมณ์อาย คงฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่ต่อมาทั้งสองก็ต้องฟังแม่อีก ฟังจนเข้าใจทั้งความหมายและเจตนาของแม่

ต่างก็ให้สัญญาว่า จะพยายามควบคุมตัวเอง แต่ได้ผลแค่สัญญาเท่านั้น อย่างคำของแดงขณะนี้

"หนูอย่าไปยุ่งกับต้อยแกบ่อยนักนะลูก"

"....ครับแม่"

ขณะที่แม่ลูกเดินคลอกันมาช้า ๆ พูดจาหารือกันด้วยเสียงที่เกือบจะเป็นกระซิบ ภิกษุหนุ่มองค์หนึ่งห่มครองผ้าเรียบร้อย เดินสวนทางมา ได้กล่าวทักทายอย่างสนิทสนม ชเอมไหว้พระทั้ง ๆ ไม้คานอยู่บนบ่า หล่อนปีติเมื่อเห็นพระลงประชุมทำกิจวัตร สวดมนต์ภาวนายามเย็น พอพระคล้อยไปแล้ว ชเอมก็นึกอะไรได้ เหมือนใจสัมผัสความสว่างจากแววจีวรของพระองค์นี้ หันมาพูดกับแดง

"เอายังงี้ไหมล่ะลูก ? แม่คิดอะไรได้อย่างหนึ่ง"

"อะไรครับ แม่....?"

"หนูแยกมานอนกับหลวงตา แม่จะเรียนขอพึ่งท่านเอง กุฏิท่านกว้าง ท่านคงไม่ขัดข้องหรอก หากหนูเห็นด้วยค่ำนี้แม่จะลองเรียนท่าน...."

"ดีเหมือนกันครับแม่"

บทที่ ๒

หลวงตา ได้รับรู้ฐานะความเป็นอยู่อันแท้จริงของครอบครัวแม่ค้าข้าวแกงรายนี้ เมื่อแดงลูกของหล่อนมาอยู่ด้วย หลวงตาเรียกชเอมตามสบายว่า โยมเอม เมื่อรู้ว่า "ต้อย" เด็กเก็บตกได้รับการเลี้ยงดูเหมือนลูกคนหนึ่ง มิหนำซ้ำชเอมยังเลี้ยงให้ "ต้อย" มีอนาคตกะเขาบ้างจนได้ โดยหล่อนส่งต้อยเข้าเรียนกวดวิชา หลวงตาก็ยิ่งซึ้งในน้ำใจของแม่ค้าข้าวแกงรายนี้ยิ่งขึ้น นึกให้พรหล่อนเสียมากมาย และเปลี่ยนคำเรียกจากโยมเอมเป็น "กวนอิม" หล่อนคงไม่รู้หรอกว่า กวนอิมคือใคร และสำคัญอย่างไรจึงถามหลวงตา

"เทพธิดาแห่งความกรุณา เป็นพระโพธิสัตว์ผู้หญิงเขาว่าอยู่เมืองปักกิ่งโน่นแน่ะ!.... เดี๋ยวนี้อาจจะกลายเป็นสาวก

เมาเซตุงไปแล้วก็ได้ เขาว่าสวยด้วยนา ใครเห็นหล่อนแล้วสบายใจนัก" หลวงตาว่ายังกะเทศน์ "ถือพัดขนนกสีขาวเผ้าโบกปัดกำจัดทุกข์ให้แก่สัตว์ผู้ยากอยู่ตลอดเวลา ส่วนกวนอิมโยมเอมของฉันคนนี้ นุ่งผ้าถุง เสื้อแขนยาว ใส่งอบ แบกไม้คาน คอยกำจัดความหิวโหยในกระเพาะ และความโง่เขลาในหัวใจของลูก ๆ ถึงรูปร่างจะไม่สวยแต่ดวงใจงามไม่แพ้เขาหรือก....ฉันว่า"

ชเอมฟังหลวงตาแล้วหัวเราะจนน้ำตาไหล รสน้ำตาของหล่อนมันคงจะกร่อย ๆ เค็ม ๆ ไม่ผิดกับรสน้ำตาใคร ๆ หรือก

แดงได้อาศัยหลวงตาไม่นานเท่าไร ก็ต้องเปลี่ยนแปลงเจ้าอาวาสสั่งย้ายหลวงตาไปอยู่ที่อื่น เพราะต้องการเอาที่บริเวณนั้นสร้างโรงเรียนให้กระทรวงศึกษา เป็นการเอื้อเฟื้อต่อนโยบายของรัฐ หลวงตาเป็นพระน้อยวาสนา ไม่อาจเป็นที่พึ่งของแดงต่อไปได้ กุฏิใหม่ที่เจ้าอาวาสกำหนดให้อยู่ก็เก่าทรุดโทรม ซ้ำอยู่คนละฟากทิศ เส้นทางที่จะผ่านไปบำเพ็ญกิจวัตร

ประจำวันก็เปลี่ยนไป จึงไม่ค่อยจะเจอกับคนบ้านนี้ นานเข้าก็เลยลืม ๆ กัน

อยู่มาวันหนึ่ง ชเอมกับครูบันเทิงสามี พาลูกชายคนโตชื่อวิฑูรย์ซึ่งเป็นทหารอากาศ มียศเป็นนายเรืออากาศโทมากราบลาขอพร จะเดินทางไปอเมริกาเพื่อศึกษาต่อ โดยทุนของหน่วยหรือองค์การอะไรก็ไม่รู้ ชื่อมันเป็นฝรั่งพึ่งแปร่งจนเขียนไม่ถูก หลวงตาก็พูดจาให้สติ และคติเตือนใจไปตามหน้าที่ของพระ และอดไม่ได้ที่จะเน้นความคิดเห็นบางแง่ลงไปเพื่อให้เกิดกำลังใจ และระวังสังวรตามควร ว่าให้พึงถึงคุณประโยชน์ของความเป็นอยู่แบบขาดที่พึ่งขาดคนคอยช่วยเหลือปกติการอยู่แบบนี้ไม่มีใครชอบ แต่หลวงตาว่าเป็นโอกาสประเสริฐนัก เพราะจะได้ฝึกตน ฝึกใช้ความสามารถของตนได้เต็มที่ แล้วก็ยกตัวอย่างจากเรื่องในชาดกบ้าง จากเรื่องที่เคยจำมาจากยี่เกบ้าง เช่นลูกพระยามหากษัตริย์แต่โบราณ จากบ้านไปอยู่ป่ากับฤาษี มีเพียงผ้าขาวม้าผืนเดียวติดตัวไป พอกลับบ้านกลับเมืองแล้วก็ปราบยักษ์ได้ ความเข้มแข็งเก่งกล้า

สามารถทั้งหลายแหล่ เขาได้มาจากป่า จากการที่ต้องไปเป็นอยู่อย่างไร้ญาติขาดที่พึ่ง เขาจำเป็นต้องคุ้มครองตัวเองทุกระยะ ประมาทไม่ได้ นานเข้าก็เป็นอุปนิสัย กลายเป็นผู้มีฤทธิ์มีเดช ถึงกับปราบยักษ์ตัวโต ๆ ได้, หากอยู่ในเมือง แวดล้อมด้วยยศบริวารแล้ว ไม่มีทางเสียละ ที่เขาจะเก่งกาจอย่างนั้น เพราะ**ความสุขมันทำให้คนสันหลังยาว คนนอนมากทำได้ดีอย่างเดียว คือฝัน แต่ความฝันไม่เคยช่วยให้ใครเข้มแข็งขึ้นได้จริง ๆ เลย**

จำได้ว่า หลงงตาให้พระพิมพ์สมเด็จไปองค์หนึ่ง แต่สงสัยว่าจะเป็นพระเก๊ หมายถึงไม่ใช่สมเด็จวัดระฆังรุ่นที่เขายกย่องนิยมกัน หรือมันอาจจะใช่ก็ได้ เพราะหลวงตาก็ไม่มีความรู้จะวินิจฉัยว่า องค์ไหนแท้ไม่แท้ แต่ก็มุ่งหมายเพียงว่าให้วิฑูรย์ติดตัวไว้ เป็นเครื่องยึดทางใจ หลวงตาไม่ยอมสัญญาอย่างเด็ดขาด ว่าพระจะคุ้มครองให้เขาปลอดภัย หากเขาจะพาท่านเข้าไปดื่มเหล้า เที่ยวผู้หญิงคนชั่ว เกี่ยวแก่ประการหลังนี้ หลวงตาย้ำหลายคำ เพราะถึงจะไม่ค่อยได้

โผล่ออกไปพ้นกำแพงวัด ก็พอจะรู้ว่าผู้หญิงเมืองฝรั่งมันหน้าด้านกว่าผู้หญิงเมืองไทยเยอะ เคยได้ยินว่าผู้หญิงเมืองฝรั่งมันแก้ผ้าเพื่อเกียรติยศ หรือหน้าด้านเพื่อดังกันได้, แต่ผู้หญิงเมืองไทยยังไม่เป็นอย่างนั้น หรือจะเป็นกันแล้ว แต่หลวงตาไม่มีโอกาสจะเห็นกะเขาก็ไม่รู้ **หลวงตาไม่เชื่อว่าพระเครื่องที่ให้ไปจะคุ้มครองเขาได้ เว้นแต่เขาจะคุ้มครองตัวเอง, โดยวิธีกดกันให้ห่างออกมาเสียจากความชั่ว, ไอ้ความชั่วนี้ ห่างมันได้มากเท่าไร ก็ปลอดภัยเท่านั้น**

จากนั้นไม่นาน นายตงสี พ่อผัวของชเอมก็มาหาหลวงตาบ้าง พูดคุยเรื่องแปลกให้ฟัง

"เจ้าวิฑูรย์คนนี้ มันลูกผมนาท่าน" เขาหมายถึง ร.อ.ท. วิฑูรย์จะไปเมืองอเมริกา

"เอ้า........! ฉันหลงคิดว่า เป็นลูกชายโยมเอมเขาเสียอีก"

"ก็ใช่....!" นายตงสีว่า "แต่ผมเป็นพ่อมัน"

"หือ! แล้วก็ครูบันเทิงน่ะ! ไม่ใช่ลูกโยมหรอกหรือ?"

"ก็ใช่....!" นายตงสีรับอีก "เป็นลูกเมียคนก่อน แม่มันตาย"

"อ้าว! ก็แม่ชเอมไม่ใช่เมียบันเทิงเขาหรือ?"

"ก็ใช่อีก"

"เอ๊ะ........! เรื่องมันยังไงกันโว้ย!!" หลวงตางง จนเผลอปล่อยอารมณ์หยาบคายออกมา

"เรื่องมันเป็นยังงี้ท่าน....!" นายตงสีเริ่มอารัมภบท "เดิม ผมอยู่บางปิ้ง สมุทรปราการ แม่เจ้าครูบันเทิง ตายตั้งแต่เจ้าครูเรียน ม. ๔ เขายังจะเรียนต่อ ผมก็ตามใจ พาไปฝากไว้กับญาติในเมือง ผมก็เร่ร่อนค้าขายไปตามเรื่อง เพราะฐานะเราไม่เป็นปึกแผ่นนัก ผมไปพบชเอมเขาที่คลองด่าน ผัวชเอมตาย ผมเห็นชเอมเป็นคนดี ขยันขันแข็งก็เลยชอบและได้เสียกัน ชเอมไม่มีพ่อเหลือแต่แม่ ไม่ช้าแม่ของชเอมก็ตายอีก ผมก็เลยพาชเอมมาอยู่บางปิ้งบ้านเดิม จนกระทั่งเจ้าครูบันเทิงเรียนจบออกมาอยู่บ้าน ยังไม่ได้งานทำ ผมก็ถือ

โอกาสออกเที่ยวค้าขายไกล ๆ อีก ไปไหนไม่ได้มานาน เห็นเจ้าครูพ่อจะอยู่เป็นเพื่อนแม่เลี้ยงเขาได้ผมก็หมดห่วง ไปค้างไกล ๆ หลายคืนก็กลับซักที แล้วก็ค่อย ๆ รู้ว่าเจ้าครูกับชเอมเขารักใคร่ได้เสียกัน ผมก็ไม่ว่ากระไร เพราะมันลูก แล้วผมก็มีมันเพียงคนเดียว คิดแล้วก็ดีไปอย่าง คนรัก ๆ กันมีอะไรก็แบ่งกัน จริงไหมท่าน....? ตั้งแต่นั้น ชเอมก็เป็นเมียผมบ้าง เป็นเมียเจ้าครูบ้าง แต่เจ้าวิฑูรย์ ผมมั่นใจว่าเป็นลูกผม เมื่อคำนวณเวลาที่มันอยู่ในท้อง กับเวลาที่เจ้าครูกลับมาอยู่บ้านแล้ว เจ้าวิฑูรย์นี่ ต้องเป็นลูกผมแหง ๆ"

หลวงตาตัวชา เหมือนถูกช้างเหยียบ รู้สึกเป็นเสนียดในหัวใจขึ้นมาทันที นายตงสีคงไม่สนใจความรู้สึกของท่านจึงเล่าต่อ "ชาวบางปิ้งรู้เรื่องนี้กันทั้งนั้น ผมมันระยำเองกลุ้มใจกินเหล้าเมาเข้าก็เผลอ พูดระบายความกลุ้มจนเพื่อนบ้านรู้ เลยถูกรุมนินทาจนไม่กล้าจะอยู่ดูหน้าชาวบางปิ้ง ผมน่ะไม่เป็นไร สงสารเจ้าครูเขาน่ะซี....! ท่านไม่เห็นหรือ....? หน้าเขาเคยยิ้มกะใครเป็น หน้ามันตูมหุบยังกะสากกระเบืออยู่ตลอดเวลา มันเสียใจในความคิดสั้นชั่วแล่นของมันผมว่า จริงไหมท่าน....?

ที่จริงมันก็เป็นเรื่องภายในครอบครัวของเขา แต่หลวงตาก็หลงชเอมเสียแล้ว จึงทนฟังนายตงสีพูดเรื่องอัปรีย์ต่อไปไม่ไหว ถึงกับออกปากเชิญให้เขากลับ เขาคงรู้ตัวดีจึงไม่อิดเอื้อน ไม่ต้องให้หลวงตาลงมือปฏิบัติการตามแผนขั้นที่สองคือ....เตะ !

หลวงตาเดาเอาว่า สาเหตุที่นายตงสีมาพูดเรื่องที่เสื่อมเสียเช่นนี้ ก็เพราะคงน้อยใจที่ครูบันเทิงกับชเอมไม่มอบความเป็นใหญ่ให้ตน ในกรณีที่นายเรืออากาศโทวิฑูรย์จะไปเมืองนอก ก็เลยพูดในเรื่องที่จะทำให้ใคร ๆ เห็นว่าแกมีความสลักสำคัญขึ้นมา

หลวงตารู้สึกเกลียดขี้หน้านายตงสีมาก เรื่องที่เขาเล่านั้นเท็จจริงอย่างไรก็ไม่รู้ แต่มันก็เป็นเหตุผลกลไกให้นึกไปถึงว่า พื้นฐานแห่งความเมตตาการุณของชเอมตั้งอยู่บนอะไร ทำไมหล่อนจึงมีความเห็นอกเห็นใจคน จนเกือบจะกลายเป็นความอ่อนแอไปอย่างนั้น และทำไม ใบหน้าของครูบันเทิงจึงไม่เคยบันเทิงให้เห็นเสียบ้างเลย บุคลิกของทั้งสองคน มันเป็นเครื่องประมาณเหตุให้เห็นสมจริงอยู่เหมือนกัน

ความรู้สึกหลังจากเกลียดนายตงสี ก็แปรปรวนเป็นรู้สึกขยะแขยงชีวิตส่วนตัวของชเอม แต่เพราะเหตุที่รู้จักชเอมในด้านดีมามากและนาน ถึงกับมองเห็นเทพธิดากวนอิมอยู่ในหล่อน ความรู้สึกใหม่กับสำนึกเก่า ก็ค่อยผ่อนปรนปรองดองกัน ในด้านเหตุผลที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมหลวงตาพบว่า **ความผิดพลาดนั่นเอง เป็นพื้นฐานแห่งเมตตา การุณย์ คน เคย พลาด ย่อม จะ เห็น หัว อก คน พลาดด้วยกัน** ดังนี้กระมัง....? ชเอมจึงรักและสงสารต้อยและไม่โวยวายใส่โทษแดงลูกชาย ที่ชิงสุกก่อนห่ามกับต้อย หากข้อนี้เป็นสูตรสำหรับวินิจฉัยชีวิตได้ ความผิดพลาดเพราะเป็นทาสอารมณ์ก็มิใช่จะชั่วร้ายเสียทีเดียว แต่กลับจะเป็นความดีอยู่บ้าง ในข้อที่ก่อให้เกิดนิสัยอ่อนโยน เห็นอกเห็นใจคน ไม่ยอมซ้ำเติมคนพลาด **หากไม่เคยพลาดมาจนจับความผิดของตัวได้ถนัดบ้างแล้ว ก็ยากที่จะเห็นใจคน**

ไม่นานเท่าไร หลวงตาก็นึกถึงชเอมได้อย่างปราศจากเสนียดในอารมณ์เหมือนเดิม กลับเห็นซึ้งต่อไป ถึงกับยก

ชเอมขึ้นเป็นหญิงตัวอย่าง หล่อนทำให้หลวงตามองเห็นประโยชน์อันมหาศาลของความผิดพลาด, จนถึงกับนึกบูชาความผิดพลาดแม้จะพลาดมาแล้วอย่างฉกรรจ์เช่นชเอม หญิงที่ปล่อยตัวปล่อยใจประพฤติผิดจรรยาสตรี ขนาดที่จัดว่าเป็นอวหารของวัฒนธรรมประเพณีได้ แต่หลวงตาก็ยังมีฉันทาคติอยู่นั่นเอง เห็นว่าชเอมยังไม่ควรจะถูกสังคมคว่ำบาตร ตัดออกจากบัญชีมนุษย์เสียทีเดียว เพราะหล่อนก็มิใช่จะชื่นชมกับอดีตของตัวเองเลยแม้สักนิด มีแต่เฝ้าสำนึกว่าเป็นบาป หล่อนยังมีหัวใจที่สมบูรณ์พร้อมที่จะรู้สึกสุขทุกข์ถูกผิดเยี่ยงมนุษย์ทั้งหลาย แต่ที่พิเศษกว่า ก็ตรงที่ชเอมมีเมตตาธรรมอันบริสุทธิ์ เปี่ยมอยู่ในหัวใจ หัวใจซึ่งเต็มไปด้วยมลทิน แต่ก็ทรงคุณค่า ซึ่งหายากในพวกผู้ดีแปดสาแหรกสิบหกไม้คานทั้งหลาย

หากสังคมที่แสนสะอาด เขาไม่ยอมเปิดบัญชีรับชเอมก็คงไม่อนาทร เพราะหล่อนก็ต้องลำบากอยู่เท่าเดิม สำหรับการดูหมิ่นจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ก็คงไม่ประหลาดอีกเพราะหล่อนชินกับมันเสียแล้ว แต่หลวงตาก็จะขอคารวะ

ดวงใจแม่ค้าคนนี้เรื่อยไป จะภาวนาขอร้องชาวโลก ให้พยายามปรับปรุงตัวให้เหมือนหล่อนบ้าง เพราะขณะนี้โลกกำลังต้องการคนที่มีน้ำใจอย่างชเอม แต่ไม่จำเป็นต้องพลาดมาถึงขนาดชเอบก็ได้

"ชเอม....หญิงชั่วที่โลกต้องการ...." หลวงตารำพึง

บทที่ ๓

ณ หนทางสายนั้น แต่เวลามันล่วงเลยมานาน เย็นวันหนึ่ง เสร็จจากทำวัตรสวดมนต์ในโบสถ์แล้ว หลวงตาก็เดินเรื่อยเฉื่อยมาในทางสายนั้น ไม่นึกฝันว่าจะพบชเอมอีก หล่อนแก่ลงไปมาก ส่วนที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงก็คือ ไม้คานกับชเอมยังอย่าขาดจากกันไม่ได้.....

"เอ๊ะ ! มังไม่เลิกหาบอีกหรือ โยมเอม....?"

"ยังเลิกไม่ลงเจ้าค่ะ ปากท้องเล็ก ๆ ยังมีอีกหลายคน" ชเอมตอบ

"หลานหรือ ?"

"ลูกเจ้าค่ะ" ชเอมตอบ เมื่อเห็นหลวงตายืนงง หล่อนก็ชี้แจงว่ายังมีเด็กเล็ก ๆ อีกสามคนที่หล่อนเลี้ยงไว้ เป็นเด็กที่พ่อแม่เขาไม่ต้องการ หลวงตาตื้นตันในน้ำใจของชเอม จนต้องยอมเสียมรรยาท ยืนคุยกับหล่อนกลางถนนหนทางนั้นเอง... ได้ทราบความเป็นไปของลูก ๆ ของหล่อนแต่ละคน ล้วนได้ดีมีหลักฐานทั้งนั้น วิฑูรย์คนโต เป็นนาวาอากาศโทแล้ว ส่วนเจ้าแดงขณะนี้ไปอยู่ฟิลิปปินส์ ต้อยเป็นภรรยาของข้าราชการกระทรวงพัฒนาชั้นเอก ฯ ฟังชเอมเล่าเรื่องของลูกแต่ละคนแล้ว ก็อดไม่ได้ ทำให้หลวงตาเพ่งมองไม้คานและกระจาดข้าวแกงของชเอม ราวกะมองสิ่งศักดิ์สิทธิ์...ไม้วิเศษ ?

"ไม้คานอันนี้อย่าไปทิ้งเสียนา โยมเอม !"

"โอ๊ย ! จะเก็บมันไว้ทำไมเจ้าคะ ! มันเป็นศัตรูตัวร้ายของอิฉัน...ทำให้บ่าด้าน เหน็ดเหนื่อยมาตลอดชาติ หาบไม่ไหวแล้ว ว่าจะเผามันทิ้งเสียเลย..." ชเอมว่า

"อย่าๆ ไปเผามันทิ้ง โยม! เก็บมันไว้ให้ดี เชื่อฉันเถอะ!"

"เก็บไว้ทำไมเจ้าคะ ท่าน?"

"เก็บไว้ให้ลูกๆ มันปิดทองไงล่ะ! เอาไว้เตือนใจมัน ยามเป็นใหญ่เป็นโตไปภายหน้า มันจะได้ไม่ลืมตัว....คนเราลืมอะไรๆ ก็พอจะทำเนา แต่ลืมตัวลืมคุณของสิ่งที่มีคุณนี้ มันหมดราคาจริงๆ ถึงจะร่ำรวยยังไงก็เถอะ!"

ชเอม มองหน้าหลวงตาแล้วทำตาปริบๆ ขณะนั้นเด็กเล็กๆ กำลังน่ารักสามคน วิ่งมาทางชเอม รุมล้อมหล่อนด้วยอาการที่น่าเอ็นดู ชเอมหันไปเอาใจใส่เด็ก และลืมหลวงตาสนิท....

(จาก นิตยสาร วิทยาสาร และช่อฟ้า มี.ค. ๒๕๑๖)

นักหนี

ชายหนุ่มคนนั้น ท่าทีหวั่นไหว ส่อลักษณะของคนที่หมดความไว้วางใจต่อทุกสิ่งในโลก เขาหวั่นไหวต่อความหลังของเขาเอง แม้จะพยายามอำพรางความเป็นผู้ร้ายในอาการ แต่ความขวัญอ่อนของคนประเภทนี้ ไม่เคยซ่อนสันดานได้สนิท เขาก้าวมาตามฟุตบาท พลางเงยหน้าชำเลืองดูตึกแถวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อค้นหาร้านเสริมสวยชื่อ **"มณฑา"** *อาการมองซ้ายมองขวานั้นบอกชัดว่าเขาเป็นคนแปลกหน้าสำหรับละแวกนี้ แต่เขาคงจะมีความจำเป็นที่สำคัญสักอย่างเป็นแน่ จึงต้องพยายามค้นหา ทั้ง ๆ ที่มีอาการไม่ปกติสุขตลอดเวลา แล้วโชคก็เข้าข้างเขา*

เขาหยุดมองดูชื่อป้าย "มณฑา" อยู่ชั่วครู่ มีท่าลังเลไตร่ตรองตัดสินใจ ในที่สุดก็ก้าวเข้าไปผลักบังตา ชะโงก

หน้าเข้าไป ทำให้คนข้างในซึ่งล้วนแต่เป็นสตรีพากันหันมามอง คงจะคิดว่าเป็นพวกหน้าทะลึ่ง ที่มักจะปรากฏเลาะมาแสดงความเจ้าชู้อยู่แถวหน้าร้านเสมอ ๆ แต่ใบหน้าที่ปราศจากรอยยิ้ม ทำให้สตรีเหล่านั้นแปลกใจ พนักงานสาวคนหนึ่งลุกขึ้นจากเก้าอี้ เดินเข้ามาหาเขาด้วยมารยาทของพนักงานต้อนรับ

"ต้องการพบใครคะ ?"

"ที่นี่ร้านของคุณมณฑา พรหมภิบาลใช่ไหมครับ ?"

"ใช่ค่ะ !"

"ผมอยากพบคุณมณฑาครับ"

"เชิญเข้ามาข้างในก่อนซีคะ !"

"ไม่ละครับ ผมจะรออยู่ข้างนอกนี่ก็ได้"

พนักงานสาวหายไปข้างในชั่วครู่ สุภาพสตรีอายุประมาณกลางคน ขาวท้วม สวยอย่างคนสูงอายุในอาภรณ์สมส่วนและสมสมัย ก็ออกมาพบเขา หล่อนเชิญเขา แต่เขาปฏิเสธที่จะเข้าไปข้างใน กลับถามว่า

"คุณ คือคุณมณฑา ใช่ไหมครับ"

"ใช่ค่ะ! ดิฉันเอง คุณมีธุระอะไรหรือคะ?"

"ผมเป็นเพื่อนของวิชัยครับ มีข่าวจะมาเรียนให้ทราบ........"

พอได้ยินชื่อวิชัย หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่แท้ๆ ก็เปลี่ยนไปอย่างฉับพลันที พูดด้วยเสียงแบบมะนาวไม่มีน้ำ

"วิชัย....ที่ไหน, ไม่มีแล้ว, ฉันไม่อยากได้ยินชื่อนี้เกี่ยวกับคนชื่อนี้ ฉันไม่ต้องการรับรู้รับฟังอะไรทั้งนั้น"

"แต่จำเป็นที่จะต้อง......."

"ฉันบอกแล้วว่า ไม่มีอะไรที่คนคนนี้จะจำเป็นสำหรับฉัน, ฉันตัดเขาออกจากความรู้สึกไปนานแล้ว จะไม่ขอเกี่ยวข้องกับคนคนนี้ต่อไป เชิญคุณกลับได้"

"แต่เขาไม่มีโอกาสที่จะทำความเจ็บช้ำอะไรให้คุณอีกแล้วครับ"

"ทำไม?" หล่อนเริ่มสนใจ

"เขาตายเสียแล้ว ตำรวจจับเขา แล้วเขาก็หนี ตำรวจก็เลยยิง ขณะนี้ศพของวิชัยอยู่ที่......"

มณฑาไม่มีสมปฤดีพอที่จะฟังให้สิ้นประโยค เพราะหล่อนทรุดฮวบลงตรงนั้น เสียงร่างหล่อนล้มปะทะบังตาดังสนั่น ทำให้คนข้างในพากันตกใจและวิ่งออกมาประคองหล่อนอย่างชุลมุน ไม่มีใครสนใจกับชายหนุ่มผู้นั้น

เขาเกิดมาสำหรับถูกตามล่าแท้ ๆ เพราะเขาไม่เคยคิดสู้อะไรเลย ชื่อของเขาเหมาะน้อยไปหรือที่จะเป็นนักสู้ ชรอยพ่อจะสังเกตเห็นแววสันดานมาตั้งแต่เริ่มเดียงสา จึงพยายามหานิมิตรเครื่องหมายที่จะลบรอยอัปมงคลในชีวิตลูก ได้พาไปหาสมณชีพราหมณ์ผู้ทรงศีลทรงธรรม ขอให้ท่านตั้งชื่อซึ่งท่านก็ตั้งให้ว่า "วิชัย" พ่อของเขาพอใจชื่อลูกชายยิ่งนัก เพราะชื่อนี้ มันแสดงถึงความเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว ผู้ชายขี้แพ้เพื่อนมักสบประมาทว่าหน้าตัวเมีย ฉะนั้นชื่อนี้จึงเป็นมงคลสมใจพ่อ เพราะมันไม่ใช่ยี่ห้อของคนแพ้.......แต่เขาก็ไม่เคยชนะอะไรเลยนับแต่เกิดมา หรืออย่างน้อยเขาก็ทำให้โลกรู้จักเขาอย่างนั้น เหตุนี้เขาจึงได้ชื่อว่าเป็น "**นักหนี**"

แววของความเป็นนักหนี เริ่มต้นตอนเป็นเด็กทารก หนีพี่เลี้ยงไปวิ่งเล่นจนลืมกลับบ้าน ต้องตามหากันกาหลอลหม่าน ตอนนั้นก็ยังไม่คิดกันว่ามันจะเป็นลางบอกทางชีวิตของเขา ต่อเมื่อเข้าเป็นนักเรียน ก็หนีโรงเรียน จนได้คะแนนจากโรงเรียนว่าเป็นแชมเปี้ยน "หนี" ตลอดเวลาที่เขาเป็นนักเรียน พ่อกับแม่ของเขาต้องเหน็ดเหนื่อยเป็นกังวลมาก แต่ถึงกระนั้น เขาก็ยังอุตส่าห์จบ ม. ๔ ต่อมาชักจะเข้าหน้าครูและเพื่อน ๆ ไม่ติด พาลเลิกเรียนเสียเฉย ๆ พ่อเป็นทุกข์เป็นร้อนมาก หาทางโยกย้าย พาไปฝากพระที่วัดในกรุงเทพ ฯ เพื่อให้ห่างไกลกับสถานที่เรียนเดิม จะได้ไม่เกิดปมด้อย ความหวังของพ่อสมใจอยู่ชั่วปีเดียว เขาก็หนีพระไปทางจังหวัดชายทะเล ไปสนุกกับเรือประมง จับปลาทะเลอยู่ ๕ เดือนเศษ เมื่อกลายเป็นงานเป็นการขึ้นมา ความสนุกก็หมดไป เขาก็หนีอีก....กลับบ้าน....ถูกแม่บ่นเข้าพักเดียว ก็รบเร้าให้พ่อฝากงานให้ อาศัยที่พ่อมีเพื่อนฝูงมาก เขาจึงได้เป็นเด็กกระเป๋ารถโดยสาร....พอหมด สนุกก็หนีกลับ

บ้าน บังเอิญอายุเข้าเกณฑ์ทหาร เป็นทหารฝึกอาวุธยังไม่ทันจะได้กี่วันเขาก็หนีอีก พ่อต้องตามนำส่งกรมทหารด้วยตนเอง ช่วงนี้นับว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีเลิศ เพราะเขาทนอยู่เป็นทหารจนครบกำหนด เมื่อถูกปลดออกจากประจำการ มาอยู่บ้านอีกไม่นาน ก็พาลูกสาวคนข้างบ้านหนี แต่แล้วก็เลี้ยงลูกสาวเขาไม่จริง ทิ้งเขาอีก หนีหาความอิสระต่อไป พอเหตุการณ์ชักจะสงบ ก็เลียมเลาะกลับบ้านอีก ทั้งพ่อทั้งแม่ชักหมดปัญญาแก้ไข ก็เริ่มหาทางใหม่ เมื่อทุกอย่างมันสุดอำนาจที่ตนจะควบคุมได้ ก็เหลือทางเดียวคือหันเข้ามาพึ่งทางพระ, เสี่ยงบุญเสี่ยงกรรม เผื่อเขาจะเคยมีวาสนามาในทางนี้บ้าง นำไปฝากเป็นนาค, เตรียมตัวบวช, ให้พระศาสนาชูชุบอุปถัมภ์นิสัยสันดานเขา และเนื่องจากเป็นลูกชายคนเดียว พ่อแม่จึงคิดบวชลูกอย่างมีเกียรติ, พิมพ์การ์ดบัตรเชิญบอกเพื่อนฝูงญาติมิตรเป็นการใหญ่ ให้เขาทั้งหลายมารับกุศลผลบุญจากชายผ้าเหลืองของลูก........

แต่เขาก็ไม่ได้บวช....เขาหนีหายไปก่อนกำหนดงานเพียงวันเดียว....

พ่อของเขาเป็นตำรวจ และได้สมญาว่าตำรวจใจพระ เพราะเท่าที่รู้ ๆ กัน ไม่มีใครรู้ว่าเขาเคยจับกุมใคร ถึงกระนั้นอาชีพตำรวจของเขา ก็ยังอุตส่าห์ก้าวขึ้นมาถึงขั้นจ่า คนทั่วไปเรียกเขาว่า จ่าชด พรหมภิบาล

แม่ของเขาเป็นนักไขว้เขวที่ทันคนผู้หนึ่ง นับว่าเป็นผู้ปรับฐานะของครอบครัวให้เข้าสู่ดุลย์ปกติได้ เพราะในเมื่อฝ่ายหนึ่งเอียงไปทางใจกว้าง ก็ต้องอาศัยอีกฝ่ายหนึ่งตะแคงมาทางใจแคบ ทั้งนี้ก็เพื่อความอยู่ได้ของครอบครัว

มณฑา ชื่อนี้น่ารักและหน้าเข้าใกล้ มีความหมายแบบไทย ๆ หล่อนเปิดร้านเสริมสวย บริการความงามแก่เพื่อนสตรี และเนื่องจากมณฑาเป็นคนสวยและฉลาด จึงสามารถชนะใจสตรีที่รักความสวยงามอยู่โดยธรรมชาติ ให้พากันมาเป็นลูกค้า อุดหนุนกิจการของหล่อนให้เจริญพอควร

มณฑาเป็นผู้หญิงที่ใจแข็ง ตรงกันข้ามกับจ่าชดในกรณีของวิชัยลูกชาย เพราะนับแต่ต้องชอกช้ำขมขื่นมากับความไม่เป็นโล้เป็นพายของวิชัย กระทั่งถึงขั้นหนีผ้าไตร หนี

โบสถ์ หนีอุปัชฌาอาจารย์ หล่อนก็ปลงตก ตัดใจว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะแก้ไขสันดานของเขาได้ มณฑาเคยฟังพระเทศน์ว่า พระพุทธเจ้าท่านยังไม่ยอมเสียเวลา โปรดคนที่ไม่มีนิสัย ปล่อยให้เป็นเรื่องของเวรกรรม ชนิดที่เรียกว่า "กรรมของสัตว์" มณฑาก็สู้พยายามที่จะรู้สึกต่อวิชัยลูกชายเช่นนั้นบ้าง หล่อนทำราวกับว่าชั่วชีวิต ไม่เคยได้ยินคนที่ชื่อวิชัย แต่หล่อนก็ทำเช่นนั้นไม่ได้ง่ายนัก....เพราะจ่าชดไม่ยอมจะร่วมรู้สึกกับหล่อนด้วย เหตุนี้จ่าชดจึงเป็นที่พึ่งลับ ๆ ของวิชัยตลอดมา ยามทุกข์ร้อน เข้าที่คับขัน จ่าชดได้เป็นที่พึ่งของลูกเสมอ ส่วนมณฑากลับเป็นฝ่ายได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น "แม่ใจยักษ์" แต่หล่อนก็กัดฟันยิ้มรับ สมญาดูแคลนของคนปากอยู่ไม่สุขได้อย่างปกติ

และแล้วจ่าชดก็สิ้นบุญ วิชัยจึงหมดที่พึ่ง ไม่ผ่านมาพัวพันกับครอบครัวอีกเลย มณฑาในฐานะแม่ม่าย ลูกสาววัยรุ่นคนหนึ่ง ที่เป็นเพื่อนชีวิต,เป็นความหวัง คงดำเนินกิจการ ร้าน เสริมสวย ให้เจริญ ผาสุก เรื่อย ๆ มา........หาก ว่า

หล่อนสามารถจะทราบได้ว่า วิชัยยังคงดำเนินชีวิตเป็นนักหนีอยู่ตามเดิม และหนีแบบพิสดารโลดโผนขึ้นโดยลำดับ สงสัยนักว่าหล่อนจะตัดสินใจวางเฉยอยู่ได้หรือไม่ ?

ความสิ้นหนทางทำให้เขาหนีเข้าไปมีหุ้นส่วน มิจฉาชีพ แล้วความไม่ซื่อต่อกัน ก็ทำให้เขาต้องหนีต่อไป หนีความร้าย ความอาฆาตของเพื่อนร่วมอาชีพ, หนีตำรวจ, หนีกฎหมาย, หนีจากชุมชน, ที่มีความเพ่งร้ายของมนุษย์ด้วยกันแฝงซ่อนอยู่, เข้าไปสู่ภาวะทุรกันดาร, แล้วก็หนีจากความเป็นคน, ไปสู่ความเป็นสัตว์เดียรฉาน, แถบโคกกระท้อน ดอนกระทุ่ม ตลอดไปถึงดอนลำเพา เรียกเขาว่า "ไอ้เสือชัย" และแล้วเขาก็ถูกตำรวจจับ

วันรุ่งขึ้น เขาตื่นนอนในกรงขัง รู้สึกสดชื่นอย่างที่ไม่เคยได้รับมานานเต็มที....เขาเรียกหาตำรวจเวร....

"ต้องการอะไรเสือชัย ?" ตำรวจถาม

"ผมอยากจะขอบคุณ หมู่" เขาตอบ

"ขอบคุณเรื่องอะไร ?"

"ขอบคุณที่จับผม........"

ตำรวจหรือหมู่ผู้นั้นยิ้ม คิดว่าเขาคงบ้า

"อั๊วจับผู้ร้ายมามากแล้ว ไม่เหมือนลื้อ มีแต่ถูกด่า ลื้อคนเดียวที่ขอบคุณ ทำไม ?"

"เพราะหมู่ทำให้ผมได้หลับสนิท นอนหลับได้เต็มตื่นน่ะซี !"

"แต่ก่อนลื้อไม่เคยหลับเต็มตื่นหรือ ?"

"ครับ" เขาตอบ "ก่อนจะนอน ผมต้องจุดธูปดอกหนึ่งทุกที"

"เออ ! ลื้อมันก็ยังดีอยู่บ้างหรือกวะ จะเป็นเสือเป็นช้างอย่างไร ก็ยังรู้จักบูชาพระยามนอน........" หมู่รำพึงอย่างยกย่อง

"มันไม่เช่นนั้นน่ะซีครับหมู่ ที่ผมจุดธูปน่ะ,เอามันมัดไว้ที่หัวแม่ตีน เพื่อจะได้ไม่ประมาทนอนนานเกินไป ต้องการเพียงแต่งีบสักงีบหนึ่ง เมื่อธูปไหม้ลามมาถึงนิ้วแม่ตีน ร้อนสะดุ้งตื่นแล้วก็จะได้ย้ายที่นอนใหม่ ผมทำอย่างนี้ตลอดมา

ตำรวจไม่มีวันรู้จักที่นอนของผมหร็อก นี่แหละครับเหตุที่ผมนอนหลับไม่เต็มอิ่ม

ลองคิดดูซิว่า เขาต้องจุดไฟเผาตัวเอง เพราะอะไร ? ใครบังคับให้เขาสร้างทุกข์แก่ตัวเองเช่นนั้น จะใครเล่า ก็ความชั่วของเขาน่ะซี!....หมู่พึ่งเสือชัยแล้ว ขำเหมือนกัน แต่หัวเราะไม่ออก

เขายังไม่หยุดหนี ตราบเท่าที่เขายังมีชีวิตอยู่ แม้จะเข้ากรงขัง และรู้คุณของกรงขัง ถึงกับออกปากขอบคุณตำรวจที่จับเขาใส่เข้าไว้ในนี้ก็ตาม มีท่าว่าเขาได้สำนึก และสำนึกพอที่จะช่วยให้เขาหยุด ไม่ต้องตกอยู่ในสภาพผู้ถูกตามล่าต่อไป แต่ใครหลงเข้าใจอย่างนั้น ก็เรียกว่าไม่รู้จักเขา เพราะเขาเกิดมาเพื่อจะหนีเท่านั้น

ไม่ใช่เพราะพรหมลิขิต ไม่ใช่เพราะดวงดาวกำหนด, ให้เขาเป็นอย่างนั้นแน่ และไม่ใช่อะไรซึ่งเป็นอำนาจภายนอก แต่เป็นเพราะความไม่ยอมรับผิดชอบ ความไม่ยอมเผชิญ

ต่อภาระต่าง ๆ ในชีวิตนี่เอง ทำให้เขาต้องถูกตามล่าตลอดชาติ หรือเกิดมาเพื่อพ่ายแพ้และแพ้ชั่วชีวิตนั่นเทียว

เขาหนีอีก เพราะชีวิตยังเป็นของเขา หนทางหนีของเขาไปตันที่ป่าช้า **วัดดอนลำเพา** เขาถูกตำรวจยิงฐานหลบหนีจากที่คุมขัง **คราวนี้นับว่าเขาหนีไกลกว่าทุกครั้งที่เคยหนี เพราะเขาหนีจากชีวิต**

มณฑาฟื้นขึ้นมา หล่อนต้องการพบเพื่อนของวิชัยที่นำข่าวมาบอก แต่เขาหายไปอย่างปราศจากร่องรอย ถ้าเขาไม่ด่วนหลบหน้าหนีไป ตามวิสัยขี้ขลาดแล้ว วิชัยก็คงจะไม่ต้องเป็นศพค้างป่าช้าวัดดอนลำเพาอย่างแน่นอน เพราะแม่ปรารถนาที่จะได้ซากศพลูกชายเหลือเกิน หล่อนร้องไห้อยู่เป็นเวลานาน

ความวิปโยคอย่างใหญ่หลวงของมณฑา ไม่เป็นคุณแก่ใครเลย นอกจากเป็นเครื่องยืนยันว่า วิชัยได้ประสบชัยชนะบ้างเหมือนกัน ตามที่เรารู้ ก็นับว่าเป็นครั้งแรกที่เขาชนะ แต่ที่จริงเขาชนะตลอดกาลอยู่สถานหนึ่ง คือ

ขนะความรักในดวงใจของแม่ เพราะไม่ว่ากาลไหน ๆ ไม่เคยปรากฏว่า แม่วางอุเบกขาต่อลูกได้จริงเลย........

มณฑาเกิดมา ประสบความทุกข์จนนับครั้งไม่ถ้วน ทุกคราวหล่อนก็ต่อสู้ กลิ้งเกลือกแก้ไขของหล่อนไปจนได้ แต่คราวนี้ มณฑาหมดทางดิ้นจริง ๆ ไม่ว่าจะหันหน้าไปทางไหน หล่อนก็มีเงาแห่งความรักติดตามไปรังแกทุกแห่ง เหลืออยู่แต่แหล่งสุดท้าย ซึ่งหล่อนไม่สู้เต็มใจนัก แต่มณฑาก็ต้องก้มหน้าเข้าไปขอความคิดเห็น โดยเฉพาะหล่อนอยากจะรู้ว่า วัดดอนลำเพามันอยู่ที่ไหน ?

เหตุนี้หลวงตาจึงต้องเกี่ยวข้องกับมณฑาอีก ! !

หลวงตาบอกมณฑาว่า วัดดอนลำเพาอยู่ที่ไหน แต่มันต้องเล่มหน้า........

จาก "ช่อฟ้า" และ "ร่มโพธิ์" ๒๕๑๖

ของแถมจากหลวงตา

อันความชั่วแม้นิดอย่าคิดชอบ หากประกอบพาผิดเมื่อผลิตผล
เป็นไฟสุมรุมเผาเศร้ากมล เพราะเสียกลกามลวงเข้าบ่วงเวร
ข้าเคยผิดคิดชอบประกอบชั่ว ทะนงตัวว่าปิดได้มิดเม้น
ใครจะกล่าวเอาโทษมาโจทย์เกณฑ์ เพื่อนไม่เห็นก็พ้นคนประนาม
ยามทะนงหลงผิดคิดเช่นนี้ เหมือนภูตผีสิงจิตคิดหยาบหยาม
ด้วยโมหาพาให้ใจเลวทราม ก่อแต่ความบัดสีไม่มีอาย
เที่ยวโอ้อวดความดีมีเพียงนิด เอาออกปิดโฆษณาว่ามากหลาย
ส่วนความเลวมากเท่าเขาทะลาย เอาเที่ยวป้ายรายอื่นให้พลอยมอม
เขาจับได้ไล่ทันสำคัญนัก แจ้งประจักร์เท็จจริงสิ่งเหม็นหอม
พระอินทร์แปลงแดงเด่นเป็นอินทร์ปลอม นักค้าย้อมแมวขายเริ่มขาดทุน
เหตุกุศลผลส่งให้สดใส สร้างเหตุบาปสาปให้ได้ความขุ่น
หนีไม่พ้นผลรับของบาปบุญ จะหยุดวุ่นก็ต้องว่างวางกังวล
ระงับหวังระวังอย่าหวั่นไหว ถ้าดวงใจยังติดในผลิตผล
ก็เว้นชั่วทำชอบประกอบตน ในมรรคผลพุทธาสาสนีย์
อันกรรมบาปสาปติดให้จิตเศร้า จะแบ่งเบาให้ใครก็ใช่ที่
ถึงผู้อื่นไม่รู้ดูเป็นดี แต่เรานี้เห็นตนเป็นคนพาล
ต้องติดตนทนร้อนนอนแสยง เหมือนถูกแทงด้วยหอกกรอกประหาร
จะหลับตื่นคืนวันอันธการ ทรมานเหมือนนรกอเวจี

พิมพ์ที่ สมชายการพิมพ์ 270/37 ซอยวิมลสรกิจ ตลาดใหม่บางยี่ขัน
กรุงเทพมหานคร นายสมชาย ขาวศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2516